

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra slavistiky

**Porovnání didaktické vybavenosti vybraných učebnic
ruského jazyka pro SŠ**

Diplomová práce

Autor: Nicole Panajotisová
Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy
Studijní obor: Učitelství pro střední školy – ruský jazyk a literatura
Učitelství pro 2. stupeň ZŠ – anglický jazyk a literatura
Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor: Nicole Panajotisová

Studium: P14P0433

Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Učitelství pro střední školy - ruský jazyk a literatura, Učitelství pro 2. stupeň ZŠ - anglický jazyk a literatura

Název diplomové práce: **Porovnání didaktické vybavenosti vybraných učebnic ruského jazyka pro SŠ**

Název diplomové práce Aj: Comparison of Didactic Equipment across Selected Russian Language Schoolbooks for Secondary Schools

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce zkoumá didaktickou vybavenost a posloupnost učiva vybraných učebnic ruského jazyka pro střední školy. Práce je rozdělena na dvě hlavní části - teoretickou a praktickou. Teoretická část vymezuje základní pojmy, zabývá se strukturou a rozložením učiva vybraných učebnic pro střední školy v souvislosti se Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky. Práce se dále zabývá metodikou ruského jazyka a zavedenými postupy výuky jednotlivých gramatických jevů. Cílem praktické části je nalezení ideálních postupů k výkladu a procvičení vybraných gramatických jevů na základě porovnání didaktické vybavenosti vybraných učebnic ruského jazyka pro střední školy.

JELÍNEK, Stanislav. Raduga 1: po-novomu, pracovní sešit. Plzeň: Fraus, 2007. ISBN 978-80-7238-660-4. JELÍNEK, Stanislav. Raduga 1: po-novomu, učebnice ruštiny. Plzeň: Fraus, 2007. ISBN 978-80-7238-659-8. JELÍNEK, Stanislav. Raduga 2 : po-novomu, učebnice ruštiny. Plzeň: FRAUS, 2008. ISBN 978-80-7238-700-7. JELÍNEK, Stanislav. Raduga 2 : po-novomu, pracovní sešit. Plzeň: FRAUS, 2008. ISBN 978-80-7238-701-4. JELÍNEK, Stanislav. Raduga 3 : po novomu, učebnice ruštiny. Plzeň: FRAUS, 2009. ISBN 978-80-7238-772-4. JELÍNEK, Stanislav. Raduga 3 : po novomu, pracovní sešit. Plzeň: FRAUS, 2009. ISBN 978-80-7238-773-1. JELÍNEK, Stanislav. Raduga 4 : po novomu, učebnice ruštiny. Plzeň: FRAUS, 2010. ISBN 978-80-7238-947-6. JELÍNEK, Stanislav. Raduga 4 : po novomu, pracovní sešit. Plzeň: FRAUS, 2010. ISBN 978-80-7238-948-3. JELÍNEK, Stanislav. Raduga 5 : po novomu, učebnice ruštiny. Plzeň: FRAUS, 2011. ISBN 978-80-7238-953-7. JELÍNEK, Stanislav. Raduga 5 : po novomu, pracovní sešit. Plzeň: FRAUS, 2011. ISBN 978-80-7238-954-4. BELYNTSEVA, Olga, Adam Janek. Učebnice současné ruštiny: 1. díl. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-2442-0. NEKOLOVÁ, Věra, Irena CAMUTALIOVÁ a Alena VASILJEVA-LEŠKOVÁ. Ruština nejen pro samouky. Voznice: Leda, 2002. ISBN 80-85927-96-9. VÁGNEROVÁ, Marta, Miroslava Kožušková, Natalia Orlova. Klass! 1: Ruština pro střední školy Učebnice a pracovní sešit. Praha: Klett, 2010. ISBN 978-80-7397-228-8. VÁGNEROVÁ, Marta, Miroslava Kožušková, Natalia Orlova. Klass! 2: Ruština pro střední školy Učebnice a pracovní sešit. Praha: Klett, 2011. ISBN 978-80-7397-066-6. VÁGNEROVÁ, Marta, Miroslava Kožušková, Natalia Orlova. Klass! 3: Ruština pro střední školy Učebnice a pracovní sešit. Praha: Klett, 2012. ISBN 978-80-7397-067-3.

Garantující pracoviště: Katedra ruského jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.

Oponent: Mgr. Elena Anatolievna Vasilyeva, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 13.12.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucího diplomové práce Mgr. Miroslava Půži, Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 19.6.2018

.....

podpis autora

Poděkování

Ráda bych touto formou poděkovala vedoucímu diplomové práce Mgr. Miroslavu Půzovi za cenné rady, připomínky a trpělivost, které mi věnoval při tvorbě diplomové práce.

Anotace

PANAJOTISOVÁ, Nicole. *Porovnání didaktické vybavenosti vybraných učebnic ruského jazyka pro SŠ*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2018, 125 s. Diplomová práce.

Diplomová práce zkoumá didaktickou vybavenost a posloupnost učiva vybraných učebnic ruského jazyka pro střední školy. Práce je rozdělena na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. Teoretická část vymezuje základní pojmy, zabývá se strukturou a rozložením učiva vybraných učebnic pro střední školy v souvislosti se Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky. Práce se dále zabývá metodikou ruského jazyka a zavedenými postupy výuky jednotlivých gramatických jevů. Cílem praktické části je nalezení ideálních postupů k výkladu a procvičení vybraných gramatických jevů na základě porovnání didaktické vybavenosti vybraných učebnic ruského jazyka pro střední školy.

Klíčová slova: učebnice; ruský jazyk; jazykové prostředky; řečové dovednosti; didaktická vybavenost; pracovní listy; optimalizace

Anotation

PANAJOTISOVÁ, Nicole. *Comparison of Didactic Equipment across Selected Russian Language Schoolbooks for Secondary Schools*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2018, 125 s. Diplomová práce.

The Diploma Thesis examines didactic equipment and the subject matter sequence across selected Russian language schoolbooks for secondary schools. The Diploma Thesis is divided into two parts – the practical and theoretical part. The theoretical part defines elementary terms and deals with the structure and the subject matter distribution across the selected schoolbooks for secondary schools in compliance with Common European Reference Frame for Languages. The Diploma Thesis also examines the methodology of the Russian language and it also covers established teaching practice of particular grammatical phenomena. The aim of the practical part is to discover ideal teaching techniques for presentation and practising of chosen grammatical phenomena on the basis of didactic equipment comparison across selected schoolbooks for secondary schools.

Key words: schoolbook, Russian language, language resources, speech skills, didactical equipment, worksheets, optimization

Obsah

Úvod.....	10
I. TEORETICKÁ ČÁST	12
1. Druhý cizí jazyk	12
2. Výběr učiva	13
3. Principy osvojování jazykových prostředků	15
3.1 Gramatické minimum.....	16
3.2 Lexikální minimum	18
3.3 Fonetické minimum	20
3.4 Ortografické minimum.....	21
4. Principy osvojování řečových dovedností	21
5. Společný evropský referenční rámec pro jazyky	25
5.1 Společné referenční úrovně.....	27
6. Systém kurikulárních dokumentů	30
7. Učebnice a proces jejího schvalování	31
7.1 Schvalovací doložka Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky	31
8. Stručné představení posuzovaných učebnic	34
8.1 Raduga.....	34
8.2 Ruština nejen pro samouky	35
8.3 Klass!.....	36
9. Pracovní listy.....	38
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	39
10. Grafika, fonetika a ortografie	39
10.1 Prezentace grafiky, fonetiky a ortografie ve vybraných učebnicích	40
10.2 Návrh posloupnosti grafických, fonetických a ortografických jevů	41
10.2.1 Pracovní list 1.....	42

10.2.2 Metodický list k pracovnímu listu 1.....	47
10.3 Návrh prezentace grafického systému	48
10.3.1 Pracovní list 2.....	52
10.3.2 Metodický list k pracovnímu listu 2.....	55
11. Slovní zásoba	56
11.1 Prezentace slovní zásoby ve vybraných učebnicích.....	58
11.2 Návrh prezentace slovní zásoby.....	59
11.2.1 Slovní zásoba 1	60
11.2.2 Metodický list ke slovní zásobě 1	62
11.2.3 Slovní zásoba 2	63
11.2.4 Metodický list ke slovní zásobě 2	64
11.2.5 Pracovní list 3.....	65
11.2.6 Metodický list k pracovnímu listu 3.....	67
11.2.7 Slovní zásoba 3	69
11.2.8 Metodický list ke slovní zásobě 3	70
11.2.9 Pracovní list 4.....	71
11.2.10 Metodický list k pracovnímu listu 4.....	73
12. Jazyková interference.....	74
12.1 Pracovní list 5.....	75
12.2 Metodický list k pracovnímu listu 5.....	76
13. Nácvik řečových dovedností	77
13.1 Nácvik řečových dovedností ve vybraných učebnicích	77
13.2 Návrh, jak procvičovat řečové dovednosti.....	78
13.2.1 Pracovní list 6.....	79
13.2.2 Metodický list k pracovnímu listu 6.....	83
13.2.3 Pracovní list 7.....	84
13.2.4 Metodický list k pracovnímu listu 7.....	86

13.2.5 Pracovní list 8.....	87
13.2.6 Metodický list k pracovnímu listu 8.....	92
13.2.7 Pracovní list 9.....	93
13.2.8 Metodický list k pracovnímu listu 9.....	94
14. Gramatika.....	95
14.1 Presentace gramatiky ve vybraných učebnicích	97
14.2 Návrh, jak prezentovat gramatické jevy.....	100
14.2.1 Gramatický přehled 1	102
14.2.2 Metodický list ke gramatickému přehledu 1	103
14.2.3 Pracovní list 10.....	104
14.2.4 Metodický list k pracovnímu listu 10.....	106
14.2.5 Pracovní list 11.....	107
14.2.6 Metodický list k pracovnímu listu 11.....	108
14.2.7 Pracovní list 12.....	109
14.2.8 Metodický list k pracovnímu listu 12.....	110
14.2.9 Gramatický přehled 2	111
14.2.10 Metodický list ke gramatickému přehledu 2	112
15. Návrh posloupnosti učiva.....	113
Závěr	119
Seznam použitých a doporučených zdrojů	121
Přílohy.....	125

Úvod

Tato diplomová práce zkoumá vybavenost a posloupnost učiva vybraných učebnic ruského jazyka pro střední školy. Autorka práce zkoumala vybavenost a posloupnost učiva v učebnici Raduga, Ruština nejen pro samouky a Klass!. Cílem práce není poskytnout recenzi ke každé ze zmiňovaných učebnic, ale zejména poukázat na vhodné či nevhodné postupy, vybavenost učebnic, celkovou posloupnost učiva atd. Z porovnání zmiňovaných učebnic by mělo vyplynout optimální řazení učební látky, porovnání by dále mělo poskytnout nástin optimálního rozsahu učební látky.

Diplomová práce je rozdělena na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy – výběr učiva (gramatické, lexikální, fonetické, ortografické minimum), principy osvojování jazykových prostředků a řečových dovedností. Práce dále objasňuje podmínky pro udělení schvalovací doložky a věnuje se principům uvedeným ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky. Teoretická část je zakončena stručnou charakteristikou vybraných učebnic ruského jazyka pro střední školy.

V praktické části se autorka soustředí na principy a posloupnost osvojování jazykových prostředků tak, jak jsou prezentovány ve výše uvedených učebnicích. Cílem praktické části je nalezení ideálních postupů k výkladu a procvičení vybraných gramatických jevů na základě porovnání didaktické vybavenosti vybraných učebnic ruského jazyka pro střední školy.

Autorka se v praktické části zaměřuje zejména na zpracování doplňujících materiálů, které by vhodně rozšířily učivo prezentované ve výše uvedených učebnicích. Je však nutné vzít v úvahu, že rozsah diplomové práce neumožňuje zpracovat doplňující materiály ke všem učebním souborům, jedná se proto o souhrn výběrových doplňujících pracovních listů, které mají demonstrovat přístup autorky k výuce ruského jazyka na střední škole.

Téma diplomové práce si autorka vybrala na základě absolvovaných praxí na středních školách a gymnáziích v průběhu studia na Univerzitě Hradec Králové a na základě zkušeností s individuální výukou dětí i dospělých. Autorka pracovala po dobu 12 měsíců mezi roky 2013–2015 jako lektorka ve společnosti DABO jazyky s.r.o. Autorka měla možnost pracovat se všemi porovnávanými učebnicemi v přímé pedagogické praxi a tato skutečnost umožňuje autorce porovnat didaktickou vybavenost jednotlivých učebnic. Pracovní listy, které jsou součástí této práce navrhovala autorka tak, aby fungovaly jako univerzální doplněk porovnávaných učebnic. Pro účely této práce s ohledem na názornost a přehlednost jsou doplňující materiály koncipovány jako doplnění učebního souboru Raduga.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Druhý cizí jazyk

Didaktikou cizích jazyků rozumíme disciplínu, která se zabývá teorií vyučování cizích jazyků a využívá při tom poznatků všech vědních oborů s touto činností souvisejících, zejména lingvistiky, psychologie a pedagogiky. Jde o disciplínu komplexního charakteru, jejímž předmětem zkoumání jsou fakta společná vyučování cizích jazyků. Didaktika zabývající se vyučováním konkrétního jazyka se nazývá oborovou didaktikou.¹

Zatímco osvojení rodného jazyka probíhá v přirozeném prostředí a jedinec je vlivům vystaven od samého narození, výuka cizího jazyka probíhá (pokud odhlédneme od problematiky bilingvních jedinců) za zcela jiných podmínek a zpravidla ve starším věku. V současné době je *jeden cizí jazyk zaveden v primární škole, další jazyk na nižší sekundární škole a třetí jazyk je zaveden jako volitelný předmět na úrovni vyšší sekundární školy.²*

V momentě, kdy dochází k osvojování druhého cizího jazyka můžeme očekávat nejen znalost mateřského jazyka, ale též obeznámenost s jazykovými prostředky prvního cizího jazyka. Na střední škole je tedy student obeznámen se systémem fungování minimálně dvou jazyků – rodného a prvního cizího jazyka. Zároveň se předpokládá zvládnutí určitých učebních strategií, které studentovi umožňují efektivně zvládat průběh učení.

První cizí jazyk vyučovaný v primární škole by měl rozvíjet „jazykové povědomí,“ přičemž hlavní důraz je kladen na ústní komunikaci a základní interakci. V nižší sekundární škole je kladen důraz na prohloubení dovedností a opakování. Výuka druhého jazyka v nižší sekundární škole do určité míry staví na poznacích, které žáci získali během studia prvního cizího jazyka.

¹ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 20.

² Společný evropský referenční rámec pro jazyky. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>

2. Výběr učiva

Tato kapitola se zabývá problematikou výběru učiva a jeho optimálního členění a řazení. Je zde popsán vztah lingvistiky a didaktiky cizího jazyka a jejich vliv na výběr učiva. V kapitole jsou dále zmíněny základní metodické postupy a doporučení týkající se výběru učebního minima z pohledu jazykových prostředků jednotlivých lingvistických kategorií: gramatiky, lexiky, fonetiky a ortografie. Řečovým dovednostem, principům a metodám jejich osvojování bude věnována následující kapitola.

V úvodu této kapitoly je vhodné poukázat na rozdíl v chápání lingvistiky a didaktiky cizího jazyka pro účely této práce. Ačkoli by bylo velmi lákavé považovat didaktiku cizího jazyka a lingvistiku za totožné disciplíny – oba obory se snaží o kategorizaci jazykových jevů a celkové struktury jazyka – rozdíl mezi oběma disciplínami je naprosto zásadní. Zatímco lingvistika se snaží o popsání struktury jazyka a jeho složek v co možná největší úplnosti a komplexnosti, didaktika cizího jazyka směřuje k simplifikaci lingvistických zjištění tak, aby poskytla co možná nejlepší nástroj pro efektivní výuku cizího jazyka. Zjednodušeně je tedy možné říci, že zatímco lingvistika poskytuje poznatky o jazyku, didaktika tyto poznatky zpracovává, selektuje a kategorizuje tak, aby došlo ke zkvalitnění vyučovacího procesu.

Při snaze o strukturaci učiva Hendrich uvádí základní postupy, které napomáhají optimálnímu stanovení učiva. Jsou to tyto postupy:

- interpretace jazykových jednotek a jejich systému fungování;
- uvedení faktů cizího jazyka do vzájemných vztahů a do vztahů s fakty mateřského jazyka;
- určení optimálního řazení jazykových faktů;
- interpretace textů a jejich optimální řazení;
- interpretace faktů z reálií a jejich optimální řazení.³

³ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 24.

V podmínkách běžné školní výuky zpravidla není možné a ani žádoucí obsáhnout celý systém fungování cizího jazyka. Složitost a komplexnost jazykových jevů v zásadě vede k nutnosti simplifikovat vyučované obsahy dle určitých kritérií tak, aby vznikl dostatečně srozumitelný systém. *Lingvistika svými metodami zajistí adekvátní kompresi jazykových faktů, která není v rozporu se složitou jazykovou realitou.*⁴ Ačkoli lingvistika je při strukturaci učiva bezpochyby nejkompetentnější jazykovou disciplínou, a to z toho důvodu, že může nabídnout relativně úplný seznam jazykových jednotek, kritéria pro jejich volbu a pro výběr či úpravu textů, je nutné zdůraznit, že výběr učiva musí respektovat psychologické zákony učení a pedagogické podmínky učení.⁵

Ačkoli přesné stanovení rozsahu a kvality vzdělávacích cílů je závislé na stupni a typu školy, je možné jako hlavní cíl výuky cizího jazyka vytyčit osvojení komunikační kompetence. *Realizace komunikativního cíle předpokládá osvojení 4 hlavních komplexních řečových dovedností: poslechu, ústního projevu, čtení a písemného vyjadřování.*⁶ Výběr učiva je následně podmíněn snahou o efektivní dosažení cíle.

Učivo je pak možné vnímat jako kompromis mezi lingvistickým a didaktickým chápáním jazyka za podmínky zohlednění cílů výuky. Dle Hendricha je *učivo výsledkem výběru jazykových jednotek, textů a faktů z kultury dotyčné země i výsledkem jejich strukturace. Výběr učiva je volbou určité, poměrně malé části jazykových jednotek na straně jedné a eliminací jiných na straně druhé; je přijetím určitých textů v původním znění nebo textů různě zjednodušených, upravených, popřípadě spočívá ve tvorbě nových, umělých textů; zahrnuje i vymezený počet faktů z kultury vázané na daný jazyk. Celkově jde tedy při výběru učiva o minimalizaci jazykových i věcných zkušeností.*⁷

⁴ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 25.

⁵ Tamtéž, s. 22.

⁶ Tamtéž, s. 89.

⁷ Tamtéž, s. 43.

Navzdory poměrně vyčerpávající definici, kterou uvádí Hendrich, není možné učivo chápat pouze jako sumarizaci jevů, které si musí žáci osvojit. Elementární roli hraje též souslednost, v níž mají být jednotlivé prvky učiva žákem osvojeny. Je důležité poukázat na fakt, že členění učiva musí respektovat celkovou strukturu a vztahy mezi jednotlivými složkami struktury, jejich podmíněnost a z toho plynoucí nutnost jejich logické návaznosti v procesu výuky.⁸ Při organizaci výuky musí být jednotlivé složky osvojovány nikoli izolovaně, ale ve vzájemných souvislostech. Jazykovým prostředkům se žáci učí komplexně dle toho, jak spolu tyto prostředky souvisí při praktickém užívání jazyka.⁹

3. Principy osvojování jazykových prostředků

Principy členění a řazení učiva spadají do kompetence didaktik jednotlivých cizích jazyků a liší se dle specifik, která obnáší výuka daného jazyka, nicméně i tak je možno vytyčit obecně platné zásady.

Je nutné, aby učivo bylo rozděleno na příslušný počet částí a zároveň uspořádáno tak, aby jednotlivé části na sebe z hlediska vnitřních strukturních vztahů optimálně a s přiměřeně stoupající náročností navazovaly.¹⁰ Při vyučování cizímu jazyku je racionální tzv. cyklické uspořádání látky. Spočívá v tom, že se z jazykového materiálu vybírá nejzákladnější jádro, které je v dalším průběhu výuky cyklicky rozšiřováno a prohlubováno.¹¹

Vzhledem k omezené časové dotaci a rozsahu a komplexnosti probíraných jazykových jevů není možné lineární uspořádání učební látky. Elementární poznatky je nutno pravidelně opakovat a zároveň též prohlubovat znalost základních jevů.

Při členění a řazení učiva je nutno uplatňovat princip přiměřenosti a nutnost gradace obtížnosti učiva s ohledem na věk a mentální vyspělost žáka, jeho znalosti a zkušenosti. Princip přiměřenosti a optimální gradace je důležitý též vzhledem k zachování kladné motivace žáka.

⁸ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 89.

⁹ Tamtéž, s. 82.

¹⁰ Tamtéž, s. 98.

¹¹ Tamtéž, s. 83.

Dále je třeba zdůraznit, že předpokladem k vytvoření komplexních řečových dovedností je náležité osvojení příslušných jazykových prostředků, a to slovní zásoby, mluvnice, fonetiky a pravopisu. Fonetické, grafické, ortografické, lexikální a gramatické znalosti a jejich praktické ovládnutí jsou integrálními složkami komplexních řečových dovedností a podmiňují úroveň každé řečové dovednosti.¹² V současné době je při výuce cizího jazyka kladen důraz zejména na osvojení komunikativní dovednosti, což v praxi často vede k přeceňování role mluveného projevu na úkor osvojení gramatických pravidel.

3.1 Gramatické minimum

Při výuce cizího jazyka hraje základní roli osvojení gramatické struktury jazyka. Morfologie a syntax slouží jako prostředek k vyjádření vztahů mezi jednotlivými prvky jazyka a hrají elementární roli při kódování a dekodování sdělení. Ačkoli pro účely výuky je gramatická struktura jazyka značně zjednodušena po kvalitativní i kvantitativní stránce, *zautomatizované ovládnutí gramatických jevů a struktur je jedním ze základních předpokladů získání komunikativní kompetence.¹³ Porušování mluvnických norem, projevující se morfologickými a syntaktickými chybami, vede ve svých důsledcích k neshodám při dorozumívání.¹⁴*

Je známo, že člověk, který prakticky ovládá jazyk, se v procesu komunikace většinou uvědoměle nezabývá tvořením nebo rozpoznáváním a určováním slovních tvarů a syntaktických konstrukcí. Soustřeďuje se převážně na obsah řeči, na vyjádření obsahu a jeho pochopení. Při tom ostatní činnost, mezi nimi i ty, jež se týkají gramatické složky, jsou již automatizovány. V tomto případě se uživatel jazyka řídí tzv. jazykovým citem, který bývá definován jako pociťování vztahů, jež jsou vlastní složitějšímu systému jazykových prostředků, nebo jako projev vzájemného působení paměti a analogie.¹⁵ Osvojení teorie gramatiky však není cílem výuky, ale

¹² HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 90.

¹³ Tamtéž, s. 145.

¹⁴ JELÍNEK, Stanislav a kol. *Kapitoly z metodiky vyučování ruštině*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981, s. 79.

¹⁵ Tamtéž, s. 87.

*prostředkem, napomáhajícím rychlému a účelnému osvojení tvorby gramatických struktur.*¹⁶

*Účelně vymezený soubor mluvnických jevů určený k povinnému osvojení bývá nazýván gramatickým minimem.*¹⁷ Kritéria pro výběr gramatického minima Hendrich stanovuje následujícím způsobem (řazení reflektuje míru závažnosti):

1. sémantické hledisko; gramatické jevy jsou řazeny dle potřeb tématu, které vyžaduje adekvátní lexikální materiál modelovaný určitými gramatickými prostředky;
2. frekvenční hledisko; determinuje prioritu v pořadí pro ty jevy, které mají větší frekvenci výskytu;
3. náročnost tvoření gramatických jevů; jevy tvořené jednoduchým způsobem mají přednost před složitějšími konstrukcemi;
4. priorita shodných jazykových jevů; jevy shodné či podobné mateřskému jazyku mají přednost;
5. priorita prerekvizitních jevů; jevy nezbytné k tvorbě složitějších struktur mají přednost.¹⁸

Z hlediska praktického užití jazyka pak Hendrich uvádí následující faktory, které zásadně ovlivňují pořadí probíraných gramatických jevů:

1. rozsah upotřebitelnosti;
2. pravidelnost daného jevu;
3. frekvence výskytu daného jevu.¹⁹

¹⁶ PURM, Radko a kol. *Didaktika ruského jazyka: Vybrané kapitoly*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003, s. 57. Přeloženo autorem.

¹⁷ JELÍNEK, Stanislav a kol. *Kapitoly z metodiky vyučování ruštině*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981, s. 95.

¹⁸ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 151–152.

¹⁹ Tamtéž, s. 146.

Další autoři, jako například Jelínek či Purm uvádějí kromě výše zmíněných faktorů ještě tato kritéria:

4. produktivnost; pravidelnost, systémovost a možnost tvorby analogií;
5. vliv rodného jazyka; respektování shod a rozdílů mezi cizím a mateřským jazykem.²⁰

3.2 Lexikální minimum

Slovní zásoba představuje základní složku jazyka, přičemž slovní zásoba a gramatika se vzájemně prolínají. Vedle velkého množství slov významových má každý jazyk relativně malý počet slov gramatických, kterými vyjadřuje vztahy mezi slovy významovými. Z didaktického hlediska lze považovat za prolínání slovní zásoby a gramatiky fakt, že neoperujeme s lexikálním prvkem jen v jeho základním tvaru.²¹

Při aktivním vyjadřování myšlenkového obsahu vystupuje do popředí pohotové vybavování slov a jejich správné spojování ve větší celky. Při porozumění řeči je samozřejmým předpokladem rozpoznávání slov v rámci daného kontextu. Neuspokojivé znalosti slovní zásoby vedou k narušení nebo znemožnění procesu komunikace.²²

Zásadní vliv na didaktický výběr slovní zásoby mají dle Hendricha následující faktory:

- účelnost;
- ekonomičnost;
- rentabilita osvojení;
- frekvence výskytu.²³

²⁰ JELÍNEK, Stanislav a kol. *Kapitoly z metodiky vyučování ruštině*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981, s. 97–98.

²¹ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 130.

²² JELÍNEK, Stanislav a kol. *Kapitoly z metodiky vyučování ruštině*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981, s. 127.

²³ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 131.

Způsobů třídění slovní zásoby samozřejmě existuje velké množství. Za zmínku stojí hlediska, která zmiňuje Hendrich, a to: formální hledisko (dle slovních druhů), mechanické hledisko (abecedně, dle frekvence), sémantické nebo gramatické hledisko.²⁴

Cílem vyučování slovní zásobě je všestranné osvojení slova, což zahrnuje množství aspektů:

- spojitelnost slova s jinými slovy;
- mluvnická stránka slova; příslušnost ke gramatickým kategoriím;
- fonetická stránka slova;
- grafická a pravopisná stránka slova;
- stylistická platnost slova.²⁵

²⁴ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 131.

²⁵ JELÍNEK, Stanislav a kol. *Kapitoly z metodiky vyučování ruštině*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981, s. 128.

3.3 Fonetické minimum

Význam a místo fonetického systému v cizojazyčném vyučování je dáno především komunikativní hodnotou zvukového plánu v jazykovém dorozumívání. Jestliže nedostatečné zvládnutí fonetické normy ztěžuje nebo znehodnocuje dorozumění mluveným jazykem, je zřejmé, že vyučování musí věnovat osvojení fonetického systému patřičné místo.²⁶

Zvukové uplatnění jazyka se realizuje za pomoci základních jednotek zvukové podoby jazyka a prozodických prostředků, tj. slovního a větného přízvuku, rytmu a tempa řeči a větné melodie. *Za srozumitelnou řeč považujeme tehdy, pokud je ve shodě s očekáváním, které chová partner poslouchající mluvčího.²⁷*

Co se týče výběru fonetického minima, je jasné, že žáci se nemohou s výslovnostními jevy cizího jazyka seznámit naráz, ale musí tak činit postupně a souběžně s osvojováním nové slovní zásoby a relevantních gramatických jevů.²⁸

Základními metodickými principy při osvojování výslovnosti cizího jazyka dle Hendricha jsou:

- priorita poslechu před vlastní výslovností;
- souběžnost nácviku segmentálních a suprasegmentálních prvků;
- předstih v poznávání zvukové podoby cizího jazyka před psanou.²⁹

²⁶ JELÍNEK, Stanislav a kol. *Kapitoly z metodiky vyučování ruštině*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981, s. 9.

²⁷ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 160.

²⁸ Tamtéž, s. 165.

²⁹ Tamtéž, s. 168.

3.4 Ortografické minimum

Není od věci zdůraznit též rozdíl mezi mluvenou a psanou formou jazyka, které jsou navzdory odlišnému způsobu realizace, velmi silně propojeny. *Z psychologického hlediska se jeví zvukový kód jako prvotní, na něm spočívá kód grafický jako sekundární. Mluvený jazyk se liší od psaného svým fylogenetickým i ontogenetickým předstihem. V psychologickém aspektu se mluvený a psaný jazyk dále liší rychlostí své realizace.*³⁰ *Mezi zvukovou a psanou podobou jazyka je sice těsný vztah a vzájemná korespondence, avšak přitom jsou obě soustavy relativně samostatné.*³¹

Je možné říci, že grafická soustava umožňuje převádět zvukovou podobu cizího jazyka do podoby psané. *Základním problémem grafického systému je, do jaké míry si v daném jazyce odpovídají grafémy a fonémy. Vztah grafému a fonému je v každém jazyce normován a kodifikován pravidly pravopisu. Z podstaty vyplývá, že každý jazyk má svůj vlastní pravopisný systém.*³²

4. Principy osvojování řečových dovedností

*Zatímco jazykové prostředky představují stavební materiál a systém pravidel pro jeho užívání v komunikaci, řečové dovednosti znamenají jednotlivé druhy vlastní řečové činnosti. Řečovými dovednostmi rozumíme schopnost používat cizího jazyka za účelem komunikace, a to buď v oblasti zvukové nebo psané podoby jazyka, buď receptivním nebo aktivním způsobem.*³³ *Řečovými dovednostmi tedy rozumíme poslech, čtení, mluvený projev, psaný projev.*

Poslech cizojazyčného projevu je řečová dovednost umožňující člověku vnímat mluvenou cizí řeč a rozumět jejímu myšlenkovému obsahu, hovoříme tedy proto o poslechu s porozuměním. Ve výuce cizího jazyka se můžeme běžně setkat s poslechem přímým, tj. bez použití jakéhokoli technického prostředku i s poslechem nepřímým, který je zprostředkován zvukovým záznamem.

³⁰ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 158-9.

³¹ Tamtéž, s. 162.

³² Tamtéž, s. 177.

³³ Tamtéž, s. 186.

Náročnost poslechu je dle Hendricha výsledkem mnoha činitelů, které mohou pozitivně či negativně působit na (a)percepci projevu. Zásadní vliv na obtížnost mají níže uvedené faktory:

- obsah projevu;
- jazyková stránka projevu;
- akustická kvalita projevu;
- akustická kvalita prostředí.³⁴

Zároveň stojí za zmínku fakt, že míra přesnosti chápání obsahu sdělení se může měnit v závislosti nejen na jazykových znalostech posluchače, ale i na dalších činitelích působících na proces komunikace včetně posluchačovy sluchové paměti a jeho celkové inteligence.³⁵

Předpokladem racionálního a efektivního řízení cizojazyčné výuky je i výběr a uspořádání učebního materiálu určeného k rozvíjení poslechu³⁶. Kritéria výběru Hendrich stanovuje následovně:

- obsahová stránka; tematika musí být přiměřená věku, schopnostem a zájmu žáků;
- jazyková a stylistická stránka projevu;
- rozsah poslechového textu;
- zvuková kvalita.³⁷

³⁴ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 190.

³⁵ Tamtéž, s. 191.

³⁶ Tamtéž, s. 201.

³⁷ Tamtéž, s. 202.

Čtení stejně jako poslech je receptivní, tj. pasivní dovednost, která zahrnuje proces dekodování a pochopení obsažené informace. Ze čtyř cílových řečových dovedností je čtení dovedností nejsnazší, jelikož se uskutečňuje v jedincem snadno ovlivnitelných a příznivých podmínkách. Prvním krokem k osvojení dovednosti čtení je naučit žáka asociovat grafickou podobu slov se zvukovou realizací, přičemž konečným cílem je pochopení písemné informace.³⁸

Existuje velké množství textů, nicméně v počáteční etapě výuky převažují uměle vytvořené krátké texty, kterých autoři učebnic využívají za účelem osvojení základních jazykových znalostí. Později jsou využívány texty autentické, které mohou být ve větší či menší míře adaptované s ohledem na schopnosti žáků a cíle výuky.

*Cizojazyčný ústní projev je řečová dovednost, sloužící k vyjadřování myšlenkových obsahů ve zvukové podobě.*³⁹ Po stránce časové se jedná o autentický projev, který vykazuje vysokou míru specifických rysů. Běžnou komplikací ústního projevu jsou zábrany psychologického, pedagogického i jazykového charakteru. Pokud odhlédneme od problémů spjatých s nedostatečnou znalostí jazykových prostředků cílového jazyka, zůstává nám nesoulad mezi strukturou myšlenkových procesů, které zpravidla probíhají v rodném jazyce a nutností vyjádřit tyto struktury v cizím jazyce. Dále se mohou vyskytovat komplikace individuálního charakteru, kterými může být tréma či ostych.⁴⁰

*Písemný projev je aktivní řečová dovednost, již se užívá k vyjadřování myšlenkových obsahů. Pojem písemného projevu je nutno odlišovat od pojmu písma a pravopisu. Grafické a pravopisné jevy jsou pouze prostředkem realizace písemného projevu.*⁴¹

³⁸ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 222.

³⁹ Tamtéž, s. 238.

⁴⁰ Tamtéž, s. 212.

⁴¹ Tamtéž, s. 397-236.

Obdobně jako je tomu u čtení, též při písemném projevu jsou podmínky realizace mnohem více nakloněny potřebám jedince a mohou být jedincem snadněji ovlivněny. Ačkoli možnost kontroly vlastního výkonu a dostatek času pro využití neautomatizovaných návyků jsou faktory, které kladně ovlivňují kvalitu finálního produktu, písemný projev s sebou nese řadu specifik. Vzhledem k absenci zpětné vazby od posluchače je nezbytně nutné přesné vyjadřování. Hlavní zvláštností písemného projevu oproti projevu ústnímu je použití syntaktických struktur. V písemném projevu jsou zpravidla užívány delší větné konstrukce, což s sebou nese statisticky větší riziko chybovosti.⁴²

⁴² HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 237-239.

5. Společný evropský referenční rámec pro jazyky

Dalším dokumentem, který má přímý vliv na tvorbu učebnice jako didaktické pomůcky, je Společný evropský referenční rámec pro jazyky (dále jen SERR). Stojí za zmínku, že jednou z posuzovaných kvalit učebnice cizích jazyků je soulad s jazykovými úrovněmi SERR. *Společný evropský referenční rámec (dále jen SERR) poskytuje obecný základ pro vypracovávání jazykových sylabů, směrnic pro vývoj kurikul, zkoušek, učebnic v celé Evropě. V úplnosti popisuje, co se musí studenti naučit, aby užívali jazyka ke komunikaci, a jaké znalosti a dovednosti musí rozvíjet, aby byli schopni účinně jednat. Popis se rovněž týká kulturního kontextu, do něhož je jazyk zasazen. Rámec také definuje úroveň ovládnutí jazyka, které umožňují měřit pokrok studentů v každém stádiu učení se jazyku a v průběhu celého života studenta.*⁴³

Proces učení se cizímu jazyku je v SERR chápán jako komplexní a dlouhodobý proces, probíhající v mnoha dimenzích, které jsou navzájem propojeny. Rámec klade důraz na rozvoj učebních strategií, které studentům pomohou aktivovat kompetence nezbytné pro recepci a produkci textů a jazykovou interakci. Za pomoci strategií jsou studenti schopni řešit úlohy vyplývající z potřeb společenského života a mezilidské interakce.⁴⁴

Společný evropský referenční rámec pro jazyky klade důraz na srozumitelnost a logické uspořádání cílů učení se zachováním otevřenosti a dynamičnosti ve vztahu k současným teoriím osvojování jazyka. *SERR nemůže zosobňovat žádný konkrétní přístup k jazykovému vyučování a vylučovat všechny ostatní přístupy.*⁴⁵

SERR popisuje širokou škálu kompetencí, které jsou nezbytné k tomu, aby byl jedinec schopen účelně komunikovat v cizím jazyce a pohybovat se v cizojazyčném prostředí. Rámec se odkazuje nejen na kompetence striktně jazykové, ale též na obecné kompetence jedince, které je možné využít při nejrůznějších činnostech, nikoli pouze při studiu cizího jazyka. Komunikativní jazykové kompetence jsou v SERR charakterizovány pomocí následujících komponentů, které společně pomáhají uživateli realizovat komunikační záměr.

⁴³ Společný evropský referenční rámec pro jazyky. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Tamtéž.

Jedná se o následující komponenty:

- lingvistické komponenty; lexika, gramatika, sémantika, fonologie, ortografie, ortoepie;
- sociolingvistické komponenty;
- pragmatické komponenty.

Lexikální kompetencí se rozumí znalost slovní zásoby a schopnost jejího aktivního použití. Lexikální kompetence je tvořena nejen jednoslovnými pojmenováními, která tvoří základ slovní zásoby, ale též ustálenými slovními spojeními a větnými rámci. Důležité je upozornit na fakt, že rozsah a způsob prezentace učiva není SERR stanoven. *Uživatelé Rámce mohou zvážit a, kde je to vhodné, uvést způsoby, jak jsou žákům a studentům lexikální jednotky prezentovány a jak se jim učí.*⁴⁶ Uživatelé rámce dále mohou zvážit objem a rozsah slovní zásoby, stupeň ovládnutí slovní zásoby a pasivní a aktivní znalost slov. *Směrodatnými ukazateli osvojení jazyka jsou objem, rozsah a ovládnutí slovní zásoby.*⁴⁷

Gramatická kompetence je definována jako znalost jazykových prostředků jazyka a schopnost je používat. Jedná se o soustavu principů, které třídí celou soustavu jevů do gramaticky správně strukturovaných řetězců.⁴⁸ Gramatická kompetence je velmi důležitá nejen pro tvorbu sdělení, ale též pro správnou interpretaci a porozumění obsahu sdělení.

*SERR nemůže nahradit příruční gramatiky nebo nařídít striktní pořadí jazykových jevů, ale poskytuje rámec, v jehož intencích by se řadoví učitelé měli rozhodovat.*⁴⁹

Sémantická kompetence se zabývá tím, jak si student uvědomuje a ovládá uspořádání složek významu.⁵⁰

⁴⁶ Společný evropský referenční rámec pro jazyky. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Tamtéž.

Fonologická kompetence je definována jako schopnost vhodně využít zvukové prostředky jazyka, tj. schopnost srozumitelně vyslovovat a intonovat. Fonologicky kompetentní uživatel jazyka by si měl být vědom faktorů spjatých s realizací fonémů v určitých kontextech, zvukovou výstavbou slova, fonetickou redukcí a zvukovou stránkou věty.⁵¹

Ortografická kompetence zahrnuje percepci, distinkci a schopnost produkce symbolů z nichž se skládá psaný text. Ortografická kompetence dále zahrnuje správný pravopis slov a pravidla interpunkce.⁵²

Ortoepická kompetence zahrnuje zejména schopnost spisovné výslovnosti, znalost konvencí užívaných k prezentaci výslovnosti a dalších zákonitostí plynoucích z psané podoby jazyka.

5.1 Společné referenční úrovně

Rámeček dále podrobně stanovuje společné referenční úrovně, které odráží pokrok studenta v procesu učení se cizímu jazyku, a to včetně oblastí a situací tvořících kontext pro užívání jazyka.⁵³ *V posledních letech rovněž dochází k úpravě jazykových učebnic, které jsou nyní uzpůsobovány dle jednotlivých referenčních úrovní. Nastavení jednotlivých úrovní napomohlo i klasifikaci jazykových zkoušek a jazykových certifikátů.*⁵⁴

⁵¹ Společný evropský referenční rámeček pro jazyky. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Jazykové úrovně. *Jazykové úrovně dle Společného evropského referenčního rámce* [online]. Brno [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <http://www.jazykove-urovne.cz/>

A1

Rozumí známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a umí tyto výrazy a fráze používat. Umí představit sebe a ostatní a klást jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o místě, kde žije, o lidech, které zná, a věcech, které vlastní, a na podobné otázky umí odpovídat. Dokáže se jednoduchým způsobem domluvit, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochoten mu/jí pomoci.⁵⁵

A2

Rozumí větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblastem, které se ho/ji bezprostředně týkají (např. základní informace o něm/ní a jeho/její rodině, o nakupování, místopisu a zaměstnání). Dokáže komunikovat prostřednictvím jednoduchých a běžných úloh, jež vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných skutečnostech. Umí jednoduchým způsobem popsat svou vlastní rodinu, bezprostřední okolí a záležitosti týkající se jeho/jejích nejnaléhavějších potřeb.⁵⁶

B1

Rozumí hlavním myšlenkám srozumitelné spisovné vstupní informace (input) týkající se běžných témat, se kterými se pravidelně setkává v práci, ve škole, ve volném čase atd. Umí si poradit s většinou situací, jež mohou nastat při cestování v oblasti, kde se tímto jazykem mluví. Umí napsat jednoduchý souvislý text na témata, která dobře zná nebo která ho/ji osobně zajímají. Dokáže popsat své zážitky a události, sny, naděje a cíle a umí stručně vysvětlit a odůvodnit své názory a plány.⁵⁷

⁵⁵ Společný evropský referenční rámec pro jazyky. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž.

B2

Dokáže porozumět hlavním myšlenkám složitých textů týkajících se jak konkrétních, tak abstraktních témat včetně odborně zaměřených diskusí ve svém oboru. Dokáže se účastnit rozhovoru natolik plynule a spontánně, že může vést běžný rozhovor s rodilými mluvčími, aniž by to představovalo zvýšené úsilí pro kteréhokoliv účastníka interakce. Umí napsat srozumitelné podrobné texty na širokou škálu témat a vysvětlit své názorové stanovisko týkající se aktuálního problému s uvedením výhod a nevýhod různých možností.⁵⁸

C1

Rozumí širokému rejstříku náročných a dlouhých textů a rozpozná implicitní významy textů. Umí se plynule a pohotově vyjadřovat bez zjevného hledání výrazů. Umí jazyka užívat pružně a efektivně pro společenské, akademické a profesní účely. Umí vytvořit srozumitelné, dobře uspořádané, podrobné texty na složitá témata, čímž prokazuje ovládnutí kompozičních útvarů, spojovacích výrazů a prostředků koheze.⁵⁹

C2

Snadno rozumí téměř všemu, co si vyslechne nebo přečte. Dokáže shrnout informace z různých mluvených a psaných zdrojů, a přitom dokáže přednést polemiku a vysvětlení v logicky uspořádané podobě. Dokáže se spontánně, velmi plynule a přesně vyjadřovat a rozlišovat jemné významové odstíny dokonce i ve složitějších situacích.⁶⁰

⁵⁸ Společný evropský referenční rámec pro jazyky. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Tamtéž.

6. Systém kurikulárních dokumentů

V souladu s novými principy kurikulární politiky, zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotvenými v zákoně č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon), se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní. Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují Národní program vzdělávání (NPV) a rámcové vzdělávací programy (RVP). Zatímco NPV formuluje požadavky na vzdělávání, které jsou platné v počátečním vzdělávání jako celku, RVP vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy. Školní úroveň představují školní vzdělávací programy (ŠVP), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách. Školní vzdělávací program si vytváří každá škola podle zásad stanovených v příslušném RVP.⁶¹

RVP klade důraz na klíčové kompetence a uplatnění znalostí v praktickém vzdělávání, přičemž vycházejí z předpokladu celoživotního učení. Dále formulují anticipovanou úroveň pro jednotlivé etapy vzdělání.

Dle RVP pro gymnázia vzdělávání v dalším cizím jazyce směřuje k dosažení úrovně B1 podle SERR, zatímco v prvním cizím jazyce je očekávána úroveň B2.⁶²

Z výše uvedeného vyplývá, že státní aparát má zvláštní zájem na tom, aby učebnice jako didaktická pomůcka splňovala určité parametry a efektivně napomáhala realizaci výchovně-vzdělávacího procesu. Schvalovací doložka by měla zajistit určitou míru kvality a usnadnit tak výběr učebnice jako didaktické pomůcky na úrovni České republiky, SERR představuje mezinárodní rámec a tendence ve výuce cizích jazyků.

⁶¹ Rámcové vzdělávací programy. *Jazykové úrovně dle Společného evropské referenčního rámce* [online]. Praha [cit. 2018-06-14]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

⁶² Tamtéž.

7. Učebnice a proces jejího schvalování

Tato kapitola se zabývá nejen definicí učebnice jako didaktické pomůcky v procesu výuky cizího jazyka a její strukturou, ale především pojednává o dokumentech, které závazně určují parametry učebnice a podmiňují její využití ve výchovně-vzdělávacím procesu.

Učebnice je metodicky zpracovanou konkretizací učebních osnov, je zpracována s ohledem na potřeby a cíle vyučovacího procesu a úroveň žáků. Výběr a uspořádání učiva napomáhá plnění výchovně-vzdělávacích cílů.⁶³

Současné učebnice cizích jazyků se obvykle člení na tematické okruhy a lekce. Témata zahrnují učivo lexikálně a gramaticky související. Výběr gramatického učiva i slovní zásoby je prováděn v souladu s učebními osnovami a soustava cvičení je zaměřena k nácvičku a osvojení jazykových prostředků a řečových dovedností.⁶⁴

7.1 Schvalovací doložka Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

Využití učebnice jako oficiálního didaktického prostředku ve školách je podmíněno získáním tzv. schvalovací doložky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále jen MŠMT).

Na získání schvalovací doložky není právní nárok, (ne)udělení schvalovací doložky je ve výlučné kompetenci MŠMT. *Podnět k zahájení procesu udělení schvalovací doložky dává nakladatel tím, že prostřednictvím podatelny postoupí ministerstvu žádost o udělení schvalovací doložky učebnici.⁶⁵* Schvalovací doložka bývá zpravidla udělována na období 6 let, nicméně v odůvodněných případech může být vydána i na kratší období.

⁶³ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 397.

⁶⁴ Tamtéž, s. 397-8.

⁶⁵ Schvalovací doložky učebnic. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/schvalovaci-dolozky-ucebnic-2013>

Schvalovací doložka může být ředitelem věcně příslušného odboru udělena učebnici, která:

- respektuje Ústavu ČR a právní předpisy platné na území ČR; zejména respektuje základní práva a svobody, které se zaručují všem lidem bez rozdílu rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině a prosazuje rovné příležitosti mužů a žen;
- je v souladu s příslušným rámcovým vzdělávacím programem, podporuje utváření a rozvíjení klíčových kompetencí a směřuje k dosahování očekávaných výstupů vzdělávacích oborů (okruhů);
- je zpracována na dostatečné odborné úrovni a ve shodě s efektivními didaktickými postupy vhodnými pro věk žáků, jimž je učebnice určena;
- po jazykové a grafické stránce odpovídá věku žáků a specifikám daného vzdělávacího oboru nebo průřezového tématu.⁶⁶

Dle článku VI Směrnice má nakladatel povinnost uvést v nově vydané učebnici na rubové straně titulního listu doslovné znění platné schvalovací doložky. Na vstupních stranách učebnice je nakladatel povinen uvést jména recenzentů, kteří doporučili udělit učebnici schvalovací doložku.

⁶⁶ Schvalovací doložky učebnic. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/schvalovaci-dolozky-ucebnic-2013>

Dle článku X Odněti schvalovací doložky má ministerstvo právo v odůvodněných případech schvalovací doložku odejmout, a to zejména v níže uvedených případech:

- nevěnoval-li nakladatel výrobě učebnice náležitou péči, a vyrobená učebnice obsahuje množství tiskových chyb, prohřešků proti jazykové normě nebo jiných věcných či formálních nedostatků oproti podobě, která byla schválena;
- objeví-li se ze strany pedagogické a ostatní veřejnosti oprávněné výhrady k učebnici.⁶⁷

Podle § 27 školského zákona mohou školy při výuce kromě učebnic a učebních textů uvedených v seznamu učebnic se schvalovací doložkou používat i další učebnice a učební texty, pokud nejsou v rozporu s cíli vzdělávání stanovenými školským zákonem, rámcovými vzdělávacími programy nebo právními předpisy a pokud svou strukturou a obsahem vyhovují pedagogickým a didaktickým zásadám vzdělávání. O použití těchto učebnic a učebních textů rozhoduje ředitel školy, který zodpovídá za splnění uvedených podmínek.⁶⁸

⁶⁷ Schvalovací doložky učebnic. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/schvalovaci-dolozky-ucebnic-2013>

⁶⁸ Schvalovací doložky učebnic. *Česká škola* [online]. [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2010/09/schvalovaci-dolozka-ucebnic.html>

8. Stručné představení posuzovaných učebnic

8.1 Raduga

Pětidílný soubor učebnic ruštiny Raduga po-novomu (dále jen Raduga) dovede studenta k úrovni B1 SERR pro jazyky, první díl byl vydán nakladatelstvím Fraus v roce 2007. Učebnici byla udělena schvalovací doložka MŠMT v roce 2014 s dobou platnosti šest let. Bezpochyby je možné říci, že z výběru učebnic ruského jazyka pro střední školy je Raduga nejčastěji používanou didaktickou pomůckou na českých školách.

Součástí souboru Raduga po-novomu je učebnice, pracovní sešit, příručka učitele, 1 CD, i-učebnice Flexibooks, i-učebnice FlexiLearn, interaktivní cvičení, materiály ke stažení na webových stránkách společnosti Fraus, aplikace WordTrainer FRAUS.

Nakladatelství Fraus učebnici popisuje jako: *Inovovaný učební soubor určený k výuce ruštiny na středních školách a úroveň A1 také pro výuku ruštiny jako druhého cizího jazyka na základních školách. Počítá se též s možností uplatnění ve vysokoškolském studiu nefilologických oborů a v jazykových kurzech. Ve všech dílech jsou aktualizovány texty, slovní zásoba a reálie jsou uváděny v interkulturních souvislostech. Prohloubení se dočkaly zejména mezipředmětové vztahy a posílena je i samotná četba autentických textů. Zvláštní pozornost se věnuje motivaci a aktivizaci žáků, estetickým a etickým aspektům cizojazyčné výuky. Zásadní význam má orientace na současnou živou ruštinu. Soustavně se pracuje na rozvoji učebních strategií žáků a jejich autonomního učení včetně sebehodnocení.*⁶⁹

⁶⁹ JELÍNEK, Stanislav. *Raduga 1 po-novomu*. Plzeň: FRAUS, 2008, s. 128.

8.2 Ruština nejen pro samouky

Ruština nejen pro samouky (dále jen RNPS) byla vydána nakladatelstvím LEDA v roce 2002. Učebnici nebyla udělena schvalovací doložka MŠMT, přičemž na základě dotazu zasláního vydavateli autorka práce zjistila, že nakladatelství LEDA o udělení doložky nežádalo. Navzdory faktu, že učebnice nedisponuje schvalovací doložkou MŠMT je běžně používána jako didaktická pomůcka na středních školách a zejména gymnáziích.

Nakladatelství LEDA učebnici popisuje následujícím způsobem: *Nová, moderní učebnice přináší základní znalosti ruské mluvnice, slovní zásoby (v rozsahu přes 2000 slov a slovních spojení), frazeologie a výslovnosti. Učebnice umožňuje osvojení ruského jazyka od azbuky po samostatný písemný či mluvený projev. Důraz je kladen na aktivní užívání ruštiny, pochopení podobností i odlišností češtiny a ruštiny, schopnost dorozumět se v nejčastějších situacích a plynulé vyjadřování. Výběr témat z nejrůznějších oblastí běžného života vede k porozumění mluveného i čteného jazykového projevu, k nácviku vlastní aktivní konverzace i písemného vyjadřování. Součástí učebnice je brožura obsahující klíč ke cvičením a rusko-český slovník, vloženo je též CD s MP3 soubory s více než čtyřmi hodinami nahrávek úvodních textů a většiny cvičení. Učebnice je určena jak pro samostatné studium, tak pro výuku v různých typech škol (základních, středních i vysokých) a v jazykových kursech. Cílem učebnice je zvládnutí ruštiny na středně pokročilé úrovni (stupeň B2 Evropského jazykového rámce).⁷⁰*

Učebnice je rozdělena do 5 oddílů, každý se skládá ze 7 lekcí, přičemž sedmá lekce je vždy opakovací. Lekce 1–7 jsou zaměřeny na ruskou azbuku (tištěnou i psací) a současně na zvláštnost výslovnosti ruských hlásek. Po seznámení s písmeny a hláskami následuje jejich nácvik ve slovech, slovních spojeních, větách, v rozhovorech i souvislých textech, včetně poezie. Lekce 8–35 mají tyto části: úvodní text, komentář k textu, slovník rusko-český, fráze a spojení odlišné od češtiny, lexikální cvičení, gramatický oddíl – výklad i cvičení, souhrnný česko-ruský překlad, komunikativní

⁷⁰ LEDA: Ruština nejen pro samouky [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <https://www.leda.cz/Titul-detailni-info.php?i=350>

*cvičení a na závěr souvislý text. Tyto texty jsou určeny jak k poslechu, tak ke čtení. Součástí učebnice je Přehled mluvnice v tabulkách.*⁷¹

Učebnice je po grafické stránce zpracována přehledně, nicméně postrádá obrazový materiál či ilustrace, vydání je celkově černobílé. Běžná tržní cena je 350 korun českých.

8.3 Klass!

*Nová třídičná učební sada Klass! je určena především pro výuku ruštiny jako druhého cizího jazyka na středních školách. Obsah i metodické zpracování celého souboru odpovídá požadavkům Společného evropského referenčního rámce (SEERR) pro jazyky.*⁷²

*Koncepce učebnice Klass! reaguje na aktuální potřeby a nároky studentů i učitelů středních škol, rozvoj komunikativních kompetencí je doplňován systematickým shrnováním jazykových poznatků. Učebnice prosazuje aktivní přístup k učení. Zvláštní pozornost je věnována poslechu s porozuměním a mluvenému projevu.*⁷³

*Autorky čerpají své náměty z dlouholetých pedagogických zkušeností a velký význam kladou na orientaci na současnou živou ruštinu a jazyk mladých lidí.*⁷⁴

Důležité aspekty:

- *Dvojjazyčné pokyny ke cvičení v prvním díle.*
- *V úvodních kapitolách úzké propojení ruštiny s mateřským jazykem.*
- *Témata blízká cílové skupině ve věku 15-19 let.*
- *Různorodost cvičení.*
- *Autonomní učení (osvojování si slovní zásoby a gramatických pravidel).*
- *Přehlednost a srozumitelnost.*
- *Atraktivní grafické zpracování.*⁷⁵

⁷¹ NEKOLOVÁ, Věra a kol. *Ruština nejen pro samouky*. Praha: LEDA, 2002, 535 s. ISBN: 80-85927-96-9.

⁷² Klass! 1. *Klett* [online]. [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: <https://klett.cz/index.php?language=russian&csop=246&termek=1>

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Tamtéž.

Učebnice Klass! 1 se skládá z integrovaného pracovního sešitu, 2 CD namluvených rodilými mluvčími a obsahuje 9 lekcí (7 lekcí + 2 lekce opakovací). Ke knize je připojen gramatický přehled a rusko-český slovníček, učebnice je také doplněna mapou Ruska. Jednotlivé díly a lekce jsou tematicky propojeny.⁷⁶

Struktura lekce:

- *Vstupní strana seznamuje s cíli lekce, představuje téma lekce.*
- *Na dalších stranách se nacházejí cvičení a aktivity různého typu.*
- *Práce s poslechovým textem bez opory psaného textu.*
- *Práce s poslechovým textem obsahujícím základní lexiko-gramatický materiál dané lekce.*
- *Čtení s porozuměním – dialogy, stručné texty, rozvoj jazykových prostředků.*
- *Důraz na rozvoj a osvojení ústního projevu.*
- *Důraz na osvojení a upevnění grafické podoby jazyka.*
- *V lekci se objevují pomocné rámečky se stručným představením gramatiky, slovní zásoby nebo reálií.*
- *Součástí každé lekce je tematicky propojený projekt, který studenti vypracovávají samostatně nebo ve skupinách.*
- *Fonetická a gramaticko-lexikální cvičení naleznete na závěr každé lekce.*
- *Poslední strana obsahuje strukturovaný přehled a výklad probrané gramatiky v českém jazyce.⁷⁷*

Integrovaný pracovní sešit:

- *Studenti opakuji a procvičuji všechna témata probraná v učebnici.*
- *Velké množství různorodých materiálů na procvičování všech jazykových dovedností: poslech, mluvení, psaní i čtení.⁷⁸*

Metodická příručka pro učitele na CD obsahuje náměty k provedení každé učební jednotky, testy k jednotlivým lekcím, transkripci poslechových textů, klíč ke cvičením, klíč k testům a bohatou nabídku doplňkových materiálů a cvičení.⁷⁹

⁷⁶ Klass! 1. Klett [online]. [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: <https://klett.cz/index.php?language=russian&csop=246&termek=1>

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Tamtéž.

9. Pracovní listy

Pracovní listy uvedené v praktické části diplomové práce jsou koncipovány tak, aby se daly využít zcela nezávisle na používané učebnici. Pro účely této práce a s ohledem na názornost jsou tato rozšíření prezentována jako doplnění učebního souboru Raduga.

Pracovní listy jsou záměrně navrženy jako obtížnější doplnění učebnice, hlavní důraz je kladen na chybějící elementy, praktické využití a na intuitivní porozumění prezentované slovní zásobě. Dle názoru autorky práce je důležité naučit studenty pracovat i s texty, u kterých se nepředpokládá stoprocentní porozumění. Důraz je kladen zejména na využitelnost textů v praktických situacích.

Každý pracovní list obsahuje vlastní učivo a metodický list. Metodický list obsahuje následující informace: anotace, klíčová slova, cíle, věková skupina, organizace učební činnosti, časová náročnost, potřebné pomůcky, očekávané výstupy, rozvíjená kompetence, použité zdroje a v případě potřeby též řešení. Řešení není uváděno v těch případech, kdy je pro splnění úloh nezbytná pouze znalost gramatických jevů (paradigma skloňování, časování).

Je důležité zmínit, že pouze některé pracovní listy jsou vybaveny označením přízvuku. Absence označení přízvuku je typická pro originální texty, v některých pracovních listech se označení přízvuku nevyskytuje v hlavním textu, ale v doplňující úlohách je přízvuk uveden. V pracovních listech, které se týkají rozšíření slovní zásoby je přízvuk uveden vždy. Označení přízvuku reflektuje praktické účely učebního textu.

Formátování pracovních listů zohledňuje požadavky praktického charakteru, nikoli formální požadavky diplomové práce. V určitých případech se proto může formátování pracovních listů lišit od formátování použitého v hlavním textu diplomové práce. Zvolené styly písma a celkové grafické členění se snaží co nejpřesněji reflektovat originální texty použité při přípravě pracovních listů a jedná se o záměr autorky.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

10. Grafika, fonetika a ortografie

V této kapitole se autorka snaží představit ideální přístup k výuce grafického systému ruštiny s ohledem na osvojení fonetických a ortografických norem. Grafika a ortografie slouží jako materiální prostředky jazykové komunikace v písemné podobě. Role grafiky a ortografie ve výuce cizího jazyka je závislá na cílech výuky. V našich podmínkách se jedná zejména o osvojení receptivních a produktivních druhů řečových dovedností v ústní a písemné podobě. Je jasné, že nezbytným předpokladem pro rozvoj dovednosti čtení a psaní je osvojení grafických a ortografických jevů. Získání návyků číst písmena se nazývá osvojení techniky čtení, získání návyků psát písmena a skupiny písmen se nazývá osvojení techniky psaní.⁸⁰

Proces osvojování grafiky ruského jazyka se zásadně odlišuje od procesu osvojování grafického systému rodného jazyka. Žáci, kteří začínají s osvojováním techniky čtení a psaní v mateřském jazyce již ovládají ústní formu řeči. Při počátečních studia ruského jazyka se žáci musí obeznámit nejen s novými grafickými znaky, ale též s fonetickými jevy.⁸¹

V době, kdy žáci začínají se studiem ruského jazyka již disponují dovednostmi, které jsou nezbytné pro ovládnutí techniky čtení a psaní v mateřském jazyce, je proto vhodné využít tyto návyky při prezentaci nového grafického systému. Současná výuka grafického systému ruštiny je založena na principu prezentace grafických jevů na základě jejich shody, odlišnosti či podobnosti v porovnání s mateřským jazykem. Problematice optimální posloupnosti osvojování grafických, fonetických a ortografických jevů se autorka věnuje dále v textu.⁸²

⁸⁰ PURM, Radko a kol. *Didaktika ruského jazyka: Vybrané kapitoly*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003, s. 45–46. Přeloženo autorkou.

⁸¹ Tamtéž, s. 46. Přeloženo autorkou.

⁸² Tamtéž, s. 46. Přeloženo autorkou.

10.1 Prezentace grafiky, fonetiky a ortografie ve vybraných učebnicích

Učebnice RNPS i učební soubor Raduga přistupují k prezentaci grafického systému obdobným způsobem – obě učebnice vyučují souběžně tištěnou i psanou podobu azbuky, přičemž jednotlivé grafémy seskupují do následujících skupin:

- písmena graficky shodná s latinkou;
- písmena graficky odlišná od latinky;
- zrádná písmena (písmena graficky shodná s latinkou, avšak s odlišnou fonetickou realizací).

Pořadí probíraných grafémů se v obou učebnicích liší – zatímco v učebnici RNPS jsou grafémy seskupovány a prezentovány zejména v souvislosti s ortografickými pravidly, v učebnici Raduga jsou grafémy prezentovány s ohledem na potřeby probírané slovní zásoby a v souvislosti s probíranými gramatickými jevy. Období před ovládnutím azbuky je v učebnici Raduga zakončeno čtvrtou lekcí (str. 63), v učebnici RNPS je toto období ukončeno pátou lekcí (str. 60).

Nevýhodou řazení grafémů, které bylo použito v učebnici RNPS je fakt, že toto řazení poskytuje studentům poměrně malou a tematicky značně neucelenou slovní zásobu. V rámci prezentace grafického systému jsou v učebnici k osvojení uváděna slova, která nesplňují faktory účelnosti, ekonomičnosti, rentability osvojení a frekvence výskytu, které uvádí Hendrich. Výhoda řazení grafémů, které bylo použito v učebnici RNPS spočívá v propojenosti s fonetickými a ortografickými pravidly.

Učebnice Raduga prezentuje grafémy s ohledem na tematiku slovní zásoby. Nevýhodou řazení grafémů, které bylo použito v učebním souboru Raduga je poměrně velká roztržitost, která nebere dostatečný ohled na ortografická pravidla a fonetiku.

Pro naplnění komunikativního cíle výuky cizího jazyka se jeví jako optimální řazení grafémů, které bylo použito v učebnici Raduga, nicméně ani jedna ze zmíněných učebnic nepřistupuje k výuce grafiky, fonetiky a ortografie dostatečně komplexně. Autorka se proto rozhodla vytvořit pracovní listy, které napomáhají ucelenější prezentaci výše zmíněných jevů.

10.2 Návrh posloupnosti grafických, fonetických a ortografických jevů

Pro účely této práce autorka porovnávala principy použité v učebnici Raduga a RNPS a následně vypracovala doplňující pracovní listy, které pomohou efektivnímu osvojení grafických, fonetických a ortografických jevů v ruském jazyce. Princip provázanosti grafiky, fonetiky a ortografie autorka práce převzala z učebnice RNPS a dále jej rozšířila o praktická fonetická cvičení. Pořadí prezentovaných grafémů bylo naopak převzato z učebnice Raduga s ohledem na komunikativní cíl. Finální podoba materiálů je tedy výsledkem optimální kombinace metod, které byly použity ve zmiňovaných učebnicích.

Účelem níže prezentovaných pracovních listů je poskytnout učební materiál, který je přehledný a zároveň poskytuje dostatek prostoru k aktivnímu procvičení, a to s ohledem na pozitivní i negativní interferenci rodného jazyka.

Pracovní list 1: Pravopis a výslovnost je koncipován tak, aby navazoval na 4. lekci učebního souboru Raduga 1. Znalost obecných pravidel pravopisu je dle autorky práce zcela zásadní dovednost, která je při výuce ruského jazyka autory učebnic i vyučujícími podceňována. Osvojení pravidel pravopisu studentům umožňuje správný pravopis slova odvodit bez nutnosti mechanického memorování pravopisu daných slov.

Dalším faktorem ve prospěch začlenění lekce týkající se pravopisu je skutečnost, že studenti středních škol jsou již dostatečně zběhlí v porozumění gramatickým poučkám – tento princip je uplatňován i při výuce českého jazyka. Nejedná se tedy o představení učiva ve formě, se kterou by studenti nebyli obeznámeni. Je nutné zdůraznit, že samotná znalost pravopisné poučky není dostačující, důležitá je schopnost aplikace v praxi. Znalost obecných principů nabízí studentům mnohem větší flexibilitu. Student s adekvátními znalostmi v oblasti pravopisu bude schopen správně zapsat i neznámé slovo (v případě, že se nejedná o výjimku z pravidla), zatímco student vybaven výhradně znalostí představené slovní zásoby nebude správného zápisu schopen.

10.2.1 Pracovní list 1

Pracovní list: Pravopis a výslovnost

Výslovnost и/ ы

V ruštině oběma písmenům odpovídají na rozdíl od češtiny dvě různé hlásky, které Rusové ve výslovnosti rozlišují. Pravopis и а ы proto Rusům zpravidla nečiní větší potíže. Správná výslovnost a trénink poslechu vám může pravopis и а ы značně usnadnit.

Nácvik výslovnosti ы. Tón samohlásky ы je hlubší než české y. Při nácviku začněte českým slovem dobrý. Slabiku – rý vyslovte samostatně a dlouze – rýýýý a suňte přitom jazyk dozadu, aby se jeho zadní část téměř dotýkala zadního patra. S tímto ы si řekněte ruskou slabiku ры a doplňte slovo добрый. Vyzkoušejte si na následujících slovech: рыба, добрый, карты, ты, дым, горы, дамы, мы

1. Porovnejte výslovnost následujících dvojic slov. Pokuste se odhadnout význam slov.

БЫТЬ - БИТЬ, МЫЛО - МИЛО, БЫЛА - БИЛА, ВИТЬ - ВЫТЬ, ЛИСА - ЛЫСА, ПИТАТЬСЯ - ПЫТАТЬСЯ

2. Vyzkoušejte si jazykolam. Slyšíte rozdíl ve výslovnosti и а ы?

Не жалела мама мыла. Мама Милу мылом мыла. Мила мыло не любила.

Pravopis и/ ы

Zapamatujte si, že na **začátku slova** se píše pouze **и**: играть, игла, искать, идти, имя.

Zapamatujte si, že v ruštině se po **г, к, х** píše na rozdíl od češtiny pouze **и**: гимн, кино, химия.

Zapamatujte si, že po souhláskách **ж, ш, ч, щ** píšeme pouze **и**: жить, шить, читать, щит.

Po písmenu **ц** píšeme jak **ы** tak **и**, ve výslovnosti však mezi nimi není žádný rozdíl. Po souhlásce **ц** píšeme **v kmeni slova и** (цирк, станция) a **v koncovce ы** (немцы, птицы).

Výjimka: Цыган на цыпочках цыплёнку цыкнул цыц.

Zapamatujte si, že u sloves **v minulém čase** píšeme po л vždy **и**: Студенты/ студентки написали письмо. Toto pravidlo je v ruštině jednodušší než v češtině!

Ve slovech slovanského původu píšeme **ы** zpravidla na místě českého y: быть, быстрый, слышать, мыщ, мы, мыть, язык.

🔊 Výslovnost měkkých souhlásek.

Většina souhlásek se v ruštině vyskytuje ve dvojicích, kde každá tvrdá souhláska má svůj měkký protějšek. Vyslovit tvrdé souhlásky pro Čechy nebývá obtížné, pozornost je však třeba věnovat výslovnosti měkkých souhlásek.

Po párových souhláskách podle tvrdosti a měkkosti (п, б, м, д, т, н, л, р, с, з, в, ф) píšeme buď и nebo ы. Rusové výslovnost и а ы rozlišují, správná výslovnost a trénink poslechu vám může pravopis и а ы značně usnadnit.

I. fáze. Na slabikách s [d'], [t'], [n'] se naučte, jak postupovat při výslovnosti ostatních měkkých souhlásek. Vyslovte dlouhé ííí, pak energicky bez přerušení vyslovte s důrazem slabiku [t'ííí]. Podobně si nacvičte slabiky ди, ни. Opakujte po nahrávce: тихо, тюк, тётю, тема, тьма, нитка, нюхать, в нём, няню, небо, Дима, дюна, дядю, деньги.

II. fáze. Nejobtížnější je pro Čecha výslovnost měkkých souhlásek [b'], [p'], [v'], [f'], [m'], proto si slova s těmito slabikami nejdříve poslechněte.

[íííb' ííí] битва, бюст, бедра, бегать, обе; [íííp' ííí] пиво, Пётр, Петя, [ííív' ííí] видеть, Вера, кровь; [íííf' ííí] фирма, Фёдор, Марфа; [ííím' ííí] минус, мёд, мясо, место, семь

Мěkký znak ь

Měkký znak označuje měkkost předchozí souhlásky podobně jako háček v češtině. Při pravopisu měkkého znaku vám hodně napoví výslovnost, v mnoha případech si ale jako cizinec musíte psaní měkkého znaku zapamatovat.

Zapamatujte si, že měkký znak píšeme vždy **v infinitivu sloves zakončených na –ть** a ve **2. osobě jednotného čísla**: знать (znát), ты знаешь (ty znáš), читать (číst).

Tvrdost nebo měkkost souhlásky může v ruštině rozlišovat význam slova! Věnujte proto měkkému znaku pozornost při osvojování nových slov: полька/Polka – полка/police.

📌 Výslovnost souhlásky л

Jako většina ruských souhlásek vyskytuje se i л ve dvojici: proti tvrdému [л] je měkké [л'].

Nácvik výslovnosti měkkého [л']: vyslovte íí s důrazem, pak energicky bez přerušení řekněte krátkou nepřizvučnou slabiku [l' i]. Vznikne reálné slovo или. Slabiku ли opakujte několikrát pro zafixování výslovnosti.

3. Procvičte si výslovnost měkkého [л']. Dbejte na správnou výslovnost.

а) и́ли, б́или, п́или, п́ели, гуля́ли, ли́ния, ли́ния, лист, ле́бедь, лев, лес, ле́то, лю́ди, лю́бить, сти́ль, ме́бель, мель, ию́ль, ста́ль, у́гол, соль, ну́ль, лью́, понеде́льник, треу́гольник

в) Поли́ли ли ли́нии?

4. Procvičte si výslovnost tvrdého [л]. Dbejte na správnou výslovnost.

лук, луг, луна́, лу́па, лодка, ла́мпа, о́коло, са́ло, ль́ико, пёла, те́ло, лак, ел, у́гол, по́лка

5. Porovnejte na dvojici podobných slov výslovnost [л] a [л'].

лак – ляг; лук – люк; ел – ель; у́гол – уго́ль; по́лка – по́лька

📌 Výslovnost ч, щ

Výslovnost souhlásek ч, щ je měkká. Souhláska щ se vyslovuje jako měkké dlouhé [š' š'].

6. Procvičte si výslovnost ч, щ.

чисто, ма́льчик, ключи, учи́ть, вклю́чить, чаёвник, чаша, щит, защита, плащи, ищи, тащи́ть, щёкот, щу́ка, упу́щú

7. Vyzkoušejte si jazykolam.

а) Щебетал щего́л и щёлкал.

б) Из пруда глядела щука, удивлялась, что за штука. Щуку я тащу, тащу, щуку я не упусти.

👇 **Výslovnost ж, ц, щ: souhlásky ж, ц, щ vyslovujeme bez ohledu na pravopis tvrdě!**

✍ **Pravopis ж, ш, ч, щ**

По ж, ш, ч, щ se v ruských slovech píše я, ю ale pouze а, у: кожа, душа, хожу, слышу.

8. Vyzkoušejte si výslovnost ж, ц, ш.

а) жарко, жена, жаба, жир, жизнь, ножи, скажи, кошка, шептать, шов, шил, зашить, машина, шило, шинка, цена, курица, немцы, цирк, цыпленок, цифры, цыган, царский

9. Vyzkoušejte si jazykolamy.

а) Цыпленок и курица пьют водичку на улице.

б) Наш шахматист вашего шахматиста перешахматит.

в) На крыше у Шуры жил журавль Жюра. Жил журавль Жюра на крыше у Шуры.

10. Otestujte své znalosti ruského pravopisu. Doplňte správně и/ ы.

ч_тать, ж_нь, к_но, немц_, х_мня, ц_рк, мальч_к_, станц_я, птиц_, уч_ть, _гла, _грать, карандаш_, г_мназия, ц_плёнок, ц_ффра, супруг_, бабушк_, лог_ка, _дти, ош_бка, _мя, работал_, нож_, ж_л_, родственник_

11. Zvládnete správně doplnit и/ ы i u neznámých slov?

очк_, ж_тел_, ц_плёнок, К_тай, г_мн, враг_, ш_ть, защ_та, ш_мпанзе, ключ_, уничтож_ть, ц_ган, ж_р, мух_, щ_, щ_т, пог_бнуть, мог_ла, к_слый, птиц_, ц_ффра

Мног_е ученик_ любят урок_ русского языка. Детей интересовал_ ж_рафы, г_ены и друг_е экзотическ_е ж_вотные. В наш_х лесах встречаются лисиц_ и белк_. Девушк_ все вопросы решил_ хорошо. Все ошибк_ был_ исправлены.

12. Doplňte pravidla a u každého uveďte příklad.

1. V ruštině se po г, к, х píše vždy pouze
2. Po souhláskách ж, ш, ч, щ se v ruských slovech nepíše, ale pouze а, у.
3. Měkký znak píšeme ve osobě jednotného čísla a v infinitivu sloves zakončených na koncovku
4. Souhlásky,, vyslovujeme bez ohledu na pravopis vždy tvrdě.

13. Diktát.

кино; быть; мыло; папа; учитель; идти; цирк; немцы; цыган; рыба; говорили; ключи; дядя; полка; полька; щука; дедушка; машина.

14. Přečtete nahlas. Dbejte na správnou výslovnost.

Дни недели.

Неделя имеет семь дней и начинается в понедельник. Затем будет вторник и после вторника будет среда. Затем будет четверг и после четверга будет пятница. Затем будет суббота и в конце недели будет воскресенье. Мы работаем в понедельник, вторник, среду, четверг и в пятницу. Мы отдыхаем в субботу и воскресенье. обычно два дня называются выходными, остальные дни называются будние дни.

10.2.2 Metodický list k pracovnímu listu 1

Anotace: Pracovní list Pravopis a výslovnost navazuje na 4. lekci učebnice Raduga po-novomu 1. Cílem je poskytnout učební materiál, který studentům umožní snadné a efektivní osvojení základních znalostí z oblasti ruského pravopisu. V pracovním listu je nejdříve prezentována výslovnost s ohledem na komparaci hlásek (pokud lze) a porovnání s češtinou. Vhodné je zkombinovat cvičení s poslechem, následně jsou prezentována pravidla pravopisu týkající se jednotlivých grafémů. Cvičení 1-9 jsou zaměřena na nácvik správné výslovnosti, cvičení 10, 11 jsou zaměřena na procvičení ortografických pravidel. Cvičení 13 je koncipováno jako diktát a slouží k praktickému nácviku grafických, ortografických a fonetických znalostí. Cvičení 14 může být použito k nácviku čtení a výslovnosti, případně může být použito též jako diktát.

Klíčová slova: výslovnost, pravopis, jazykolam, diktát

Cíle: osvojení pravidel pravopisu v ruském jazyce, distinkce hlásek

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: cvičení 1-9 společná práce, 10-13 individuální práce

Časová náročnost: 90 minut

Potřebné pomůcky: propiska, sešit

Reflexe: společná kontrola

Očekávané výstupy: žák ovládá základní pravidla pravopisu ruského jazyka

Rozvíjené kompetence: kompetence k učení, ortografická a fonetická kompetence

Použité zdroje: NEKOLOVÁ, Věra a kol. *Ruština nejen pro samouky*. Praha: LEDA, 2002, s. 12–50.

Практические упражнения по фонетике русского языка [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/ped/kat/KRus/fonetika/ch09.html>

Řešení:

cv. 12: 1. и; 2. я, ю; 3. třetí os. jed.č.; – ть; 4. ж, ц, ш

10.3 Návrh prezentace grafického systému

Úvodní lekce v učebnicích Raduga a RNPS představují úvod do studia ruského jazyka. Vzhledem k tomu, že ruština užívá jiný grafický systém než čeština – azbuku, představuje počátek studia ruštiny pro české studenty poměrně komplikovaný proces. Mezi ostatními cizími jazyky vyučovanými na českých středních školách zaujímá ruština zvláštní postavení právě vzhledem k nutnosti osvojení odlišného grafického systému. Je nutné si uvědomit, že v počátcích studia cizího jazyka je student konfrontován s velkým množstvím dalších poznatků, které jsou vzájemně provázané. Zatímco při osvojování cizího jazyka užívajícího latinku se student může spolehnout na důvěrně známý grafický systém, který může využít k získávání poznatků o jazyce i k jejich uchování v psané podobě, v případě studia ruštiny student tento prostředek nemůže efektivně využít.

Současné učebnice ruského jazyka (Raduga, Ruština nejen pro samouky, Klass!) používané na středních školách se zpravidla soustředí na rychlé představení grafického systému ruštiny tak, aby student co nejdříve ovládl tiskací i psací podobu jazyka. Ačkoli je tento přístup ve výuce azbuky zcela tradiční, stojí za zvážení, zda je v 21. století s ohledem na realitu všedního života skutečně nutné tiskací i psací verzi azbuky prezentovat zároveň. Otázkou k zamyšlení též může být, zda je skutečně nutné psací verzi azbuky vyučovat a v jakém rozsahu.

Jako účelné řešení se nabízí prezentovat pouze tiskací formu azbuky tak, aby bylo umožněno prezentovat novou slovní zásobu, gramatická pravidla aj. Učivo je zpravidla prezentováno v učebnici a studentovi zcela stačí znalost tiskací azbuky. Mnozí praktikové budou v tomto momentě argumentovat nutností zaznamenávat poznatky též v psané podobě. Autorka se v praxi setkala s tím, že k zápisu byla používána striktně tiskací podoba azbuky, nikoli její psací verze. Toto řešení – přestavení pouze tiskací podoby azbuky bylo prezentováno v jazykové škole DABO jazyky s.r.o. v Mladé Boleslavi pro účely firemní výuky pro společnost Škoda auto a.s. a jevílo se jako vysoce efektivní. Jedná se o zjednodušené a netypické řešení, které umožnilo studentům soustředit se od počátku na problematiku jazyka s minimálními nároky na ovládnutí azbuky. Výhody tohoto přístupu, dle názoru autorky, vysoce převažují nad nevýhodami.

Tendence ke zjednodušení psacího písma a přiblížení jeho podoby tiskací verzi je ostatně patrná i při výuce českého jazyka, a sice zavedením testovacího období pro Comenia Script. *Comenia Script je praktické psací písmo pro děti, které je jednoduché, moderní a současné. Má sloužit jako základní psací tvar, který bude obohacen o individuální tendence každého písaře, který si písmo přizpůsobí. Comenia Script zohledňuje psaní i dysgrafikům a levákům. Od září 2010 je písmo Comenia Script pilotně ověřováno Ministerstvem školství ČR na 33 základních školách v celé České republice. Projekt ověřování je dvouletý.*⁸³ K uvedené definici je vhodné doplnit, že rozdíly mezi tiskací a psací verzí písma jsou zcela minimální. Ilustrativní příklad písma Comenia Script se nachází v příloze diplomové práce (Příloha 6: Comenia Script).

V současné době je osvojení psané podoby azbuky považováno za elementární dovednost v rámci základního i středoškolského vzdělávání, nicméně pokud se zaměříme na praktické využití ruského jazyka v životě dospělého člověka, není tato dovednost zcela nezbytná. V případě využití ruštiny v pracovním životě je šance na využití psací podoby azbuky minimální. Veškerá mezinárodní a oficiální cizojazyčná komunikace probíhá buď v mluvené podobě, případně prostřednictvím emailové komunikace nebo za pomoci tištěné korespondence. Tato skutečnost v sobě skrývá spíše požadavek na ovládnutí elektronické komunikace v ruském jazyce, která je však na českých školách podceňována.

Psaní na počítači v ruském jazyce je mnohem snazší, než se může na první pohled zdát, pokud zohledníme využití fonetického rozložení klávesnice na úkor standartního rozložení znaků na ruské klávesnici. Zatímco ruské rozložení znaků je pro Čecha nezvyklé, fonetické rozložení klávesnice respektuje klasické rozložení QWERTY, přičemž ruské znaky jsou umístěny na místech, která odpovídají českým fonetickým ekvivalentům. Znaky, které nemají fonetický nebo grafický ekvivalent v češtině, jsou umístěny zpravidla na číselných klávesách.

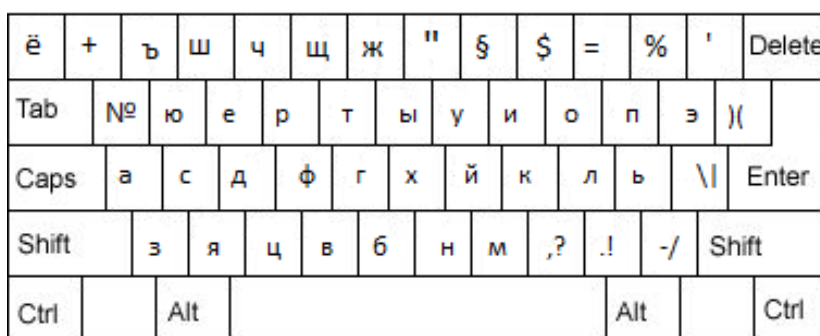
⁸³ Comenia script. *Radana Lencová* [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: http://www.lencova.eu/cs/uvod/comenia_script/comenia_script_pismo

Níže porovnejte rozložení znaků na ruské klávesnici, české klávesnici, a nakonec na ruské fonetické klávesnici:

Obrázek 1: Rozložení ruské klávesnice: ⁸⁴

Obrázek 2: Ruská fonetická klávesnice: ⁸⁵

Hlavní výhoda dovednosti psát na počítači v azbuce dle autorky spočívá ve skutečnosti, že tato schopnost je nezbytná při praktickém využití ruštiny v pracovním životě. Kromě toho má tato schopnost své využití i během výuky na střední škole. Pro studenty může být velmi příjemným zpestřením možnost napsat slohový útvar na počítači a učitelé přitom odpadne nutnost luštit obtížně čitelný rukopis. Osvojením elektronické verze azbuky získají studenti aktivní nástroj k vytváření prezentací, případně přístup k celé šíři studijních materiálů, které jsou běžně dostupné na internetu.

⁸⁴ *Znaky na klávesnici* [online]. [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://znakynaklavesnici.cz/ruska-klavesnice>

⁸⁵ *Slant* [online]. [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <https://www.slant.co/topics/512/viewpoints/1/~best-keyboard-layouts-for-programming~qwerty>

Časová investice je ve vztahu k finálním benefitům zanedbatelná a určitě by stálo za to psaní na počítači do výuky ruštiny zařadit. Aktivní trénink psaní na počítači v ruštině je možné do výuky ruštiny snadno začlenit – většina škol již dnes má k dispozici počítačové učebny a instalace fonetické klávesnice nepředstavuje zásadní problém ani vysokou finanční investici.

Závěrem lze říci, že stanovisko autorky k problematice prezentace grafického systému je poměrně netypické. Autorka klade důraz zejména na osvojení tištěné podoby azbuky tak, aby byly sníženy počáteční nároky na ovládnutí grafického systému ruštiny. Očekává se, že k nezbytným zápisům by studenti používali výhradně tiskací podobu grafémů. Psací podoba azbuky by byla prezentována později, nejdříve však při dosažení úrovně A2. Toto řešení umožní studentům plně se soustředit na probíranou lexiku a gramatické jevy, usnadňuje počáteční fázi výuky jazyka a zároveň představuje velké ulehčení pro studenty se specifickými poruchami učení, zejména pak pro studenty s diagnostikovanou dyslexií a dysgrafií. V souvislosti s tímto principem by se autorka zaměřila na to, aby si studenti osvojili schopnost psaní na počítači v ruštině a aktivně tuto schopnost využívali.

10.3.1 Pracovní list 2

Pracovní list: Jak psát rusky na počítači?

Pokud si budete kupovat skutečnou ruskou klávesnici, pak je nutné počítat s tím, že ta bude respektovat standardní ruské rozložení znaků, které je naprosto odlišné od standardu QWERTY. Jinými slovy ta samá písmena, nebo jejich verze v azbuce se nalézají úplně jinde, než je člověk zvyklý. Vhodným kompromisem je proto instalace fonetické ruské klávesnice, která zachovává rozložení klávesnice, na které je český uživatel zvyklý.

1. Porovnejte rozložení znaků na české klávesnici a na ruské fonetické klávesnici. Rozdíly v poloze jednotlivých písmen zakroužkujte.

Česká klávesnice.

~	!	@	#	\$	%	^	&	*	()	-	+	Delete
Tab	Q	W	E	R	T	Y	U	I	O	P	{	}	\
Caps	A	S	D	F	G	H	J	K	L	:	"	Enter	
Shift	Z	X	C	V	B	N	M	<	>	?	Shift		
Ctrl		Alt									Alt		Ctrl

Ruská fonetická klávesnice.

ë	+	ъ	ш	ч	щ	ж	"	§	§	=	%	'	Delete
Tab	№	ю	е	р	т	ы	у	и	о	п	э	()	
Caps	а	с	д	ф	г	х	й	к	л	ь	\	Enter	
Shift	з	я	ц	в	б	н	м	,?	!	-/	Shift		
Ctrl		Alt									Alt		Ctrl

2. Přepište do počítače. Respektujte též interpunkční znaménka.

Аа - Кк - Мм- Оо - Тт - Ээ

а) атом - мак - кот - о - этот - эта - там - а- о - тот - мок

б) Как - Мак - Ота - Там - Том - Мама - О - Тот - Этот - Кот

в) Мама - эта - кто - Тот - Кто-то - Атом - кот - там - мак - Этот - а

г) Там Том? - Том. Кто там? - Там Том. О! Там кот! Это кот Тома. Кто-то там мок.

3. Přepište do počítače. Respektujte též interpunkční znaménka.

Бб - Ее - Зз - Пп - Юю - Яя

а) без - отказ - замок - обок - затем - отметка - бомба - комета - бок - оба - брак - поэт -
я - папа - папка - это - этот - юбка - моя - экзема - поэма - змея

б) Бам - Петя - Якоб - Затем - Зоя - Без.

в) Это папа. Без Якоба. Папа - поэт. Это моя юбка.

4. Přepište do počítače. Respektujte též interpunkční znaménka.

Рр - Сс - Уу

а) рука - поэтому - мокро - сестра - - урок - парк - утром - утро - у - брат - рот - торт

б) Утром мокро. У брата торт. Русская поэма. Ему сорок? - Сорок.

5. Přepište do počítače. Respektujte též interpunkční znaménka.

Кто это? - Это Эмма. А это кто? - Это Том. Это папа Тома, а это мама. А там кто? - Там папа Марка. Там мокро. Это моя рука. Утром в парке мокро. Зоя в парке. Это Якуб с Марком. Эмма у Тома? - Эмма у Макса. Ему скоро сорок. Это кот Якуба. У Якуба паспорт. Там порт. Это рот и это рука. Это брат и сестра Тома. Боба в парке. Утром мокро. Это моя мама.

6. Přepište do počítače. Respektujte též interpunkční znaménka.

Гг - Дд - Ии - Лл - -ы - ъ - ь

а) супруги - родители - дядя - год - делать - работать - логика - съестъ - идти - пять - три
- семь - десять - быть - имя - рыба - мы - ты - горы - отъезд - подъезд

б) Дима съел рыбу? - Да. Где работает Лидия? И где работают родители?

7. Přepište do počítače. Respektujte též interpunkční znaménka.

Вв, Нн

а) два - родственник - студент - сын - одін - восемь - девять - внук - пенсионер - дверь

б) Нина съела торт? Нет, не Нина а Витя съел торт. В парке мокро.

8. Přepište do počítače. Respektujte též interpunkční znaménka.

Жж - Цц - Шш - Чч - Щщ

а) муж - бабушка - кошка - отец - образец - жарко - шутка - дедушка - школы - столица
- солнце - царица - ошибка - шесть - жена - девушка - мужчина - дочка - мальчик

б) читать - щи - чисто - мальчик - человек - щит - женщина - щука - внучка - отчество

в) Жду тебя в пятницу. Что ты думаешь? Цюрих находится во Швейцарии.

9. Přepište do počítače. Respektujte též interpunkční znaménka.

Ёё - Йй - Фф - Хх

а) цыплёнок – её – факт – файл – ребёнок – тётя – старьй – фамилия – холостой – жених
– вход – выход – ходить – ухо – отдыхать

10. Přepište do počítače. Najděte slova, která se do výčtu tematicky nehodí.

Америка, Азия, Австралия, Африка, Болгария, Белоруссия, Великобритания, Венгрия, Греция, Германия, Дания, Европа, Женева, Индия, Испания, Китай, Лондон, Монголия, Норвегия, Ольга, Польша, Россия, Словакия, Турция, Украина, Франция, Финляндия, Хорватия, Чехия, Швейцария, Щелкунчик, Швеция, Эстония, Япония, Якуб.

10.3.2 Metodický list k pracovnímu listu 2

Anotace: Pracovní list 2 Jak psát rusky na počítači navazuje na lekci Pravopis a výslovnost, tj. následuje bezprostředně po osvojení azbuky. Cílem pracovního listu je kompenzovat pozdější prezentaci psací podoby azbuky a poskytnout studentům možnost aktivního zápisu. Studentům je nutné vysvětlit, že jednotlivé znaky jsou na klávesnici rozloženy na základě jejich zvukové realizace. Vhodné je též poukázat na odlišné rozložení interpunkčních znamének. Pokud si studenti osvojí techniku tak, že se nemusí při psaní dívat na klávesnici, dochází k eliminaci problému s distinkcí problematických grafémů, tzv. zrádných písmen (р, с, у, в, н).

První cvičení poukazuje na rozdíly v rozložení jednotlivých znaků na klávesnici. Cílem je poukázat na lokaci znaků, respektive fonémů, které nejsou ruštině a češtině společné (ѐ, ъ, ш, э, ъ). Cvičení 2-9 jsou zaměřena na aktivní nácvik psaní jednotlivých grafémů. Členění grafémů respektuje členění dle skupin (písmena shodná s latinkou, písmena odlišná od latinky, písmena zrádná). Výběr slovní zásoby je podmíněn probíraným grafémům. V cv. 10 mají studenti za úkol přepsat text do počítače.

Klíčová slova: azbuka, psaní na počítači, fonetická klávesnice

Cíle: zafixovat tiskací podobu písmen azbuky, naučit se psát rusky na počítači

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: individuální práce

Časová náročnost: 90 minut

Potřebné pomůcky: počítač s instalovanou ruskou fonetickou klávesnicí

Reflexe: kontrola tištěných výstupů

Očekávané výstupy: žák bude schopen psát na počítači v ruštině

Rozvíjené kompetence: kompetence k učení, ortografická kompetence

Použité zdroje: NEKOLOVÁ, Věra a kol. *Ruština nejen pro samouky*. Praha: LEDA, 2002, s. 12–50.

Znaky na klávesnici [online]. [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://znakynaklavesnici.cz/ruska-klavesnice/>

11. Slovní zásoba

*Slovní zásoba představuje základní složku jazyka, přičemž slovní zásoba a gramatika se vzájemně prolínají.*⁸⁶ Zásadní vliv na didaktický výběr slovní zásoby mají dle Hendricha následující faktory:

- účelnost;
- ekonomičnost;
- rentabilita osvojení;
- frekvence výskytu.⁸⁷

Z hlediska funkcionální diferenciaci lexiky můžeme hovořit o produktivním (aktivním) a receptivním (pasivním) osvojení lexikálních jednotek. O produktivním způsobu osvojení hovoříme v případě, kdy student umí lexikální jednotku použít v ústní a písemné řeči a zároveň je schopen uvést ekvivalent v rodném jazyce. Receptivní osvojení je chápáno jako pasivní porozumění lexikální jednotce při čtení a poslechu. Z hlediska praxe je možné říci, že receptivní osvojení je jednodušší. Oba způsoby osvojení jsou navzájem provázané, k přechodu jazykových jednotek mezi produktivním a receptivním způsobem osvojení dochází na základě frekvenčního hlediska.⁸⁸

Z hlediska vyučovací praxe Hendrich rozlišuje 4 typy lexikálního minima:

- elementární lexikální minimum (pro komunikaci v základních hovorových situacích, 800 – 1000 slov);
- základní lexikální minimum (pro běžnou komunikaci a četbu, 1400 – 2000 slov);
- souborné lexikální minimum (pro komunikaci na obtížnější témata);
- odborné čtecí lexikální minimum (zahrnuje obecně odbornou slovní zásobu).⁸⁹

⁸⁶ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 130.

⁸⁷ Tamtéž, s. 131.

⁸⁸ Tamtéž, s. 80.

⁸⁹ Tamtéž, s. 133.

*Elementární lexikální minimum odpovídá cíli při výuce na druhém stupni ZŠ, základní lexikální minimum odpovídá cíli stanovenému na gymnáziích.*⁹⁰

Jako etapy v osvojování slovní zásoby Hendrich rozlišuje prezentaci, uvědomění a aktivizaci. Mezi nejběžněji užívané způsoby prezentace nových slov patří:

- znázornění;
- sémantizace v cizím jazyce;
- sémantizace v rodném jazyce;⁹¹

Dle názoru autorky práce je nejefektivnější metodou prezentace slovní zásoby sémantizace v rodném jazyce s ohledem na fonetické, ortografické a gramatické zvláštnosti lexikálních jednotek. Prezentace slovní zásoby by měla být tematicky zaměřena a měla by studentovi poskytnout ucelený přehled lexikálních jednotek. Slovní zásoba by dále měla být přehledně zpracována tak, aby bylo usnadněno osvojení daných lexikálních jednotek.

Při prezentaci slovní zásoby pokročilejším studentům je možné využít též sémantizaci v cizím jazyce, a to prostřednictvím kontextu, za pomoci synonym, případně použitím definice. Tento přístup je s ohledem na reálnou komunikaci v cizím jazyce pravděpodobně nejpřirozenější. V případě, že cizinec nerozumí významu určitého slova či slovního spojení se rodilí mluvčí zpravidla uchylují k opisu či uvedení synonym. S ohledem na komunikativní cíl ve výuce cizího jazyka je proto vhodné, aby se studenti s tímto principem seznámili.

K metodě prezentace slovní zásoby znázorněním je autorka práce skeptická. *Značnou nevýhodou znázornění je, že může vést k nesprávným představám, neboť výraz může označovat představitele celého druhu, zatímco demonstrováný předmět může být žákem chápán jako zvláštní případ. Znázornění je též obtížné nebo dokonce nemožné u abstraktních pojmů.*⁹² V určitých případech však autorka tuto metody ve svých pracovních listech využila také, a to zejména v případech, kdy se jedná o prezentaci slovní zásoby týkající se konkrétních předmětů, u kterých je vytvoření nesprávné představy málo pravděpodobné.

⁹⁰ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 133.

⁹¹ Tamtéž, s. 134-135.

⁹² Tamtéž, s. 134.

11.1 Presentace slovní zásoby ve vybraných učebnicích

Autorka práce porovnávala prezentaci slovní zásoby v učebnicích Raduga, RNPS a Klass! z hlediska její náročnosti a z hlediska použitých metod. Slovní zásoba ve všech srovnávaných učebnicích je řazena tematicky, nicméně značně se liší náročnost a použité metody.

Slovní zásoba v učebním souboru Raduga je prezentována za pomoci sémantizace v rodném jazyce. Lexika je prezentována srozumitelně a uceleně v rámci každé lekce, což je možné hodnotit kladně. Rozsah slovní zásoby v učebním souboru Raduga je nicméně dle názoru autorky z hlediska náročnosti nevyhovující a odpovídá spíše nárokům základní školy. Pro střední školy a gymnázia je dle názoru autorky tento učební soubor z hlediska nízké úrovně lexiky nevhodný.

Slovní zásoba v učebnici RNPS je prezentována též za pomoci sémantizace v rodném jazyce. Lexika je prezentována srozumitelně a uceleně v rámci každé lekce. Obsah slovní zásoby prezentované v dané lekci je dán zejména požadavky, které vyplývají z úvodního textu lekce. Z toho vyplývá určitá tematická neucelenost slovní zásoby, lexika je též místy zastaralá. Náročnost učebnice RNPS v oblasti slovní zásoby je vyšší než v učebnici Raduga, což autorka považuje za pozitivní.

Slovní zásoba v učebním souboru Klass! je prezentována za pomoci všech výše uvedených metod. V rámci každé lekce je použito znázornění, často se vyskytuje též sémantizace v cizím jazyce. Učebnice obsahuje též přehled slovní zásoby s českým překladem. Úroveň a rozsah slovní zásoby dle názoru autorky splňuje požadavky lexikálního minima pro střední školy i gymnázia. Ačkoli členění a rozsah slovní zásoby odpovídají faktorům, které zmiňuje Hendrich, grafické zpracování postrádá přehlednost. Jako obzvláště nezdařilá se autorce jeví prezentace slovní zásoby na základě ilustračních obrázků, což vede k častým nepřesnostem při překladu do mateřského jazyka. V hlavní části lekce též nejsou prezentovány ekvivalenty v rodném jazyce. Ačkoli celkové grafické zpracování učebního souboru Klass! je velmi přitažlivé, stálo by za zvážení, zda se v některých případech nejedná o jev, který studenty odvádí od učební látky.

Konkrétní příklady toho, jak jednotlivé učebnice přistupují k prezentaci slovní zásoby jsou součástí příloh diplomové práce (Přílohy 1–5).

11.2 Návrh prezentace slovní zásoby

Následující materiály představují rozšíření slovní zásoby a týkají se různých témat. Tyto materiály reflektují výše zmíněné přístupy k prezentaci slovní zásoby (znázornění; sémantizace v cizím jazyce; sémantizace v rodném jazyce).

Při prezentaci slovní zásoby, která je určena k aktivnímu osvojení dává autorka přednost metodě sémantizace v rodném jazyce (viz materiály Slovní zásoba 1, Slovní zásoba 2). V těchto materiálech je slovní zásoba řazena tematicky, nikoli abecedně, což napomáhá osvojení slovní zásoby. Slovní zásoba je uspořádána do dvou sloupců s důrazem na přehlednost. V materiálech je označen přízvuk.

Materiál Slovní zásoba 3 reflektuje princip znázornění. Slovní zásoba týkající se ovoce a zeleniny je prezentována za pomoci vizuálního znázornění. Tento princip autorka zvolila vzhledem k nízkému riziku vzniku možných nejasností.

Pracovní list 3 a Pracovní list 4 jsou založeny na principu sémantizace v cizím jazyce, důraz je kladen na porozumění textu. Tyto materiály jsou koncipovány jako rozšíření a prohloubení znalostí daného tématu. Vzhledem k rozsahu použité lexiky se neočekává úplné osvojení prezentované slovní zásoby. Grafické zpracování je vizuálně přitažlivé.

Při tvorbě materiálů, které se týkají slovní zásoby, se autorka soustředila především na stanovení optimální náročnosti, přehlednost a praktickou využitelnost.

11.2.1 Slovní zásoba 1

Rozšíření slovní zásoby: RODINA – СЕМЬЯ

- velká rodina - большая семья
- svatba - брак
- vzít se - вступить в брак
- ženich - жених
- nevěsta - невеста
- manželé – супруги
- manžel – муж
- manželka – жена
- oženit se – жениться на ком
- vdát se – выйти замуж за кого
- svobodná – незамужняя
- svobodný – холостой
- vdaná – замужняя
- ženatý – женатый
- rozvedená/ý – разведённый/-ая
- rozvést se – развестись
- rozvod – развод
- podat žádost o rozvod – подать (заявление) на развод
- mateřská dovolená – декретный отпуск
- rodiče – родители
- matka – мать, мама
- otec – отец, папа
- dítě – ребёнок
- dcera – дочь, дочка
- syn – сын
- chlapec – мальчик
- dívka – девушка
- bratr – брат
- sestra – сестра
- příbuzný – родственник
- vzdálený příbuzný – отдалённый родственник
- teta – тётя
- strýc – дядя
- neteř – племянница
- synovec – племянник
- sestřenicе – двоюродная сестра
- bratranec – двоюродный брат
- prarodiče – прародители
- babička – бабушка
- děda – дедушка
- vnuk – внук
- vnučka – внучка
- narodit se – родиться
- narozeniny – день рождения
- mladší – младший
- starší – старший
- dospělý – взрослый
- student – студент
- důchodce – пенсионёр
- důchod – пенсия
- invalidní důchod – пенсия по инвалидности
- vdova – вдова
- vdovec – вдовец
- sirotek – сирота

FRÁZE

У вас есть дѣти?	Máte děti?
У нас двѳе (трѳе, чѳтверо) дѳетѳй.	Máme dvě (tři, čtyři) děti.
У нас нет дѳетѳй.	Nemáme děti.
У тебя есть брат или сестра?	Máš sourozence?
У нас родѳился ребѳенок.	Narodilo se nám dítě.
Дѳедушка ўмер.	Dědeček zemřel.
Брат развѳѳлся. Он развѳѳденный.	Bratr se rozvedl. Je rozvedený.
Скѳѳлько вам (тебѳе, емў, еѳй) лет?	Kolik je vám (tobě, jemu, jí) let?
Емў испѳѳльнилось пять лет.	Bylo mu 5 let.
он старѳше/молѳже на 5 лет	je starší/mladší o 5 let

11.2.2 Metodický list ke slovní zásobě 1

Anotace: Materiál Slovní zásoba 1 je určen jako doplnění 5. lekce učebnice Raduga po-novomu 1. Cílem je poskytnout studentům učební materiál, který svou náročností odpovídá střední škole.

Klíčová slova: rodina, rodinní příslušníci

Cíle: osvojení slovní zásoby týkající se rodiny

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: společná prezentace slovní zásoby

Časová náročnost: 10 minut

Potřebné pomůcky: -

Reflexe: zkoušení

Očekávané výstupy: žák ovládá základní slovní zásobu na téma rodina

Rozvíjené kompetence: kompetence k učení, lexikální kompetence

Použité zdroje: NEKOLOVÁ, Věra a kol. *Ruština nejen pro samouky*. Praha: LEDA, 2002, s. 132–134.

11.2.3 Slovní zásoba 2

Rozšíření slovní zásoby: POČASÍ – ПОГОДА

- хорошая погода - hezké počasí
- солнечная погода - slunečné počasí
- дождливая погода - deštivé počasí
- ветреная погода - větrné počasí
- туманная погода - mlhavo
- скверная погода – ošklivé počasí
- пасмурная погода – pošumivé počasí
- переменчивая погода – proměnlivé
- устойчивая погода – stálé počasí
- сырая погода – suchravé počasí
- slunečno – slunečno
- jasno – ясно
- polojasno – переменная облачность
- skorojasno – малооблачно
- zataženo – пасмурно
- větrno – ветрено
- deštivo – дождливо
- horko, vedro – жара
- dusno – духота
- chladno – холодно
- mráz – мороз
- порывистый ветер – nárazový vítr
- сквозной ветер – průvan
- бриз – větřík, vánek
- безветрие/ штиль - bezvětří
- Vane vítr. - Ветер дует.
- Zvedá se vítr. - Поднимается ветер.
- Venku fouká. - На улице ветер
- туча – mrak
- облачный - oblačný, zamračený
- грозовая туча – bouřkový mrak
- моросить – mžít, mrholit
- кратковременный дождь – přehánka
- ливень – liják, průtrž
- градобитие – kroupobítí
- гроза – bouřka
- blesk – mólния
- blýská se – сверкает мólния
- быстрый как мólния – rychlý jak blesk
- гром - hrom
- Hrom hřmí. - Гром гремíт.
- Jako by do mě hrom udeřil. - Меня как громом поразíло.
- снег – sněh
- снежинка – sněhová vločka
- снежные языки – sněhové jazyky
- гололедица – náledí
- обледенение – námraza
- сосулька – rampouch
- Je zmrzlý jako rampouch. - Он как сосулька.
- радуга – duha
- туман – mlha
- лужа – louže
- роса – rosa
- оттепель – obleva; tání
- засуха - sucho
- наводнение – potopa, záplava
- тайфун – tajfun
- торнадо – tornádo
- ураган – hurikán
- полярное сияние – polární záře
- песчаная буря - písečná bouře

11.2.4 Metodický list ke slovní zásobě 2

Anotace: Materiál Slovní zásoba 2 je určen jako doplnění 3. lekce učebnice Raduga po-novomu 5. Cílem je poskytnout studentům učební materiál, který svou náročností odpovídá střední škole. Jako doplněk ke slovní zásobě slouží pracovní list týkající se předpovědi počasí.

Klíčová slova: počasí, předpověď počasí

Cíle: osvojení slovní zásoby týkající se počasí

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: společná prezentace slovní zásoby

Časová náročnost: 15 minut

Potřebné pomůcky: -

Reflexe: zkoušení

Očekávané výstupy: žák ovládá základní slovní zásobu na téma počasí

Rozvíjené kompetence: kompetence k učení, lexikální kompetence

Použité zdroje: -

11.2.5 Pracovní list 3

Pracovní list: Barvy

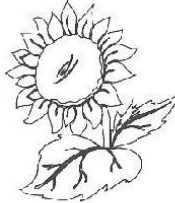
1. Pojmenuj a vybarvi květiny. Řekni, jakou má která kvěтина barvu.

тюльпáн

подснежник

подсолнечник

рóза

гвозд́ика

георѓина

глади́олус

гербе́ра

ли́лия

орхи́дея

марга́ритка

2. přečti text. Objasni význam zvýrazněných slov. Vybarvi obrázek.

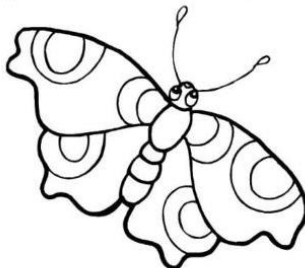

Міша получила ко дню рождения **красивый букет**. В букете разные **цветы**. Цветы, которые Міша получила, имеют разные **цвета**: жёлтый, белый, красный, голубой, розовый, фиолетовый и оранжевый.

3. Цветочный этикет

- Ско́лько цветов дарить девушке? - То́лько нечётное количество, иначе её может постигнуть несча́стье. Чётное количество цветов принято приносить на похороны.
- Романтичным девушкам принято дарить цветы светлых тонов.
- Хорошо знакомой и близкой вам женщине лучше подарить цветы, которые она любит.
- Как дарить цветы? - Конечно же, с улыбкой и милыми словами.

4. Vybarvi motýla. Pojmenuj použité barvy.

5. Vyřeš hádanku. Použij slovník.

Цветная загадка

Всех быков он возмущает,

Идти дальше запрещает,

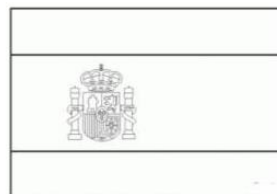
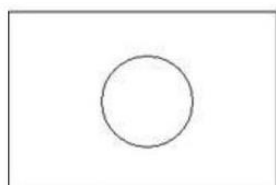
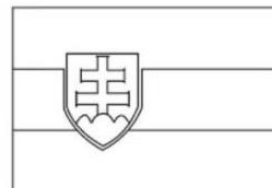
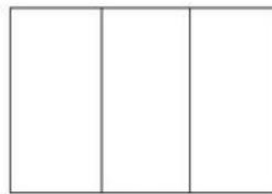
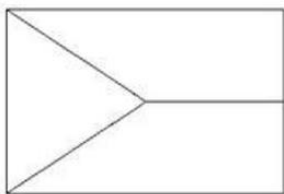
Вместе с кровью в нас течёт,

Щёки всем врунам печёт.

бабочка - motýl; крыло - křídlo; усики - tykadla; тело - tělo; голова - hlava

6. Přiřaď k vlajkám názvy států. Vybarvi vlajku. Pojmenuj použité barvy.

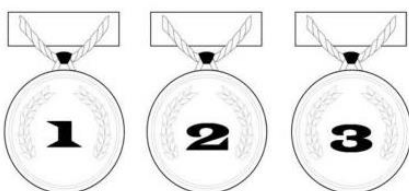
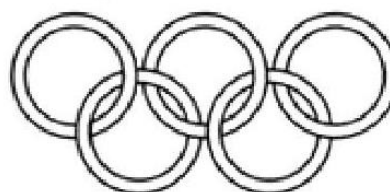
Словакия Япо́ния Герма́ния Польша Чёшская Респу́блика Аме́рика
Ита́лия Кита́й Испа́ния

флаг - vlajka; поло́са - pruh; звёзда - hvězda; треу́гольник - trojúhelník; герб - erb;
горизонта́льный - horizontální; вертика́льный - vertikální; на́лево - nalevo; напра́во - vpravo;
между ни́ми - mezi nimi; наверху́ - nahoře; внизу́ - dole; нахо́дится - se nachází

7. Vybarvi olympijské kruhy a medaile. Pojmenuj použité barvy.

Олимпийский флаг: белое полотнище с кольцами голубого, чёрного, красного (верхний ряд), жёлтого и зелёного (нижний ряд) цветов

золотая ме́даль — за пе́рвое ме́сто
сере́бряная ме́даль — за второ́е ме́сто
бро́нзовая ме́даль — за тре́тье ме́сто

11.2.6 Metodický list k pracovnímu listu 3

Anotace: Pracovní list 3: Barvy – je koncipován jako doplnění 4. lekce učebnice Raduga po-novomu 2. Cílem je poskytnout dostatek materiálu k procvičení barev a zároveň rozšířit slovní zásobu studentů. Lexika použitá v pracovním listě se týká květin a vlajek.

Cvičení 1 předpokládá práci se slovníkem, je určeno k rozšíření slovní zásoby. Cvičení 2 demonstruje rozdíl mezi slovy цветы – цвета na základě jejich praktického použití v textu. Cvičení 3 je zaměřeno na porozumění textu. Cvičení 1, 2, 4 jsou zaměřena na aktivní procvičení barev. Cvičení 5 je hádanka, předpokládá se použití slovníku. Cvičení 6 je zaměřeno na procvičení barev, zároveň se jedná o zopakování názvu států. Cvičení 7 je zaměřeno na procvičení barev, zároveň rozšiřuje slovní zásobu na téma sport.

Klíčová slova: barvy, květiny, vlajky

Cíle: procvičení slovní zásoby týkající se barev

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: společná práce, individuální práce, práce se slovníkem

Časová náročnost: 45 minut

Potřebné pomůcky: slovník, pastelky

Reflexe: společná kontrola

Očekávané výstupy: ovládnutí slovní zásoby

Rozvíjené kompetence: komunikativní kompetence, lexikální kompetence

Použité zdroje:

Eschovka [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.eschovka.cz/product/?pid=465>

I-creative.cz [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.i-creative.cz/2008/03/16/motylci/>

I-creative.cz [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.i-creative.cz/category/letni-namety/page/4/>

I-creative.cz [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.i-creative.cz/2010/01/18/detske-medaile-k-vytisknuti/>

Jesančiny stránky [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://jesanka.blog.cz/>

Nápady do školky [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://napadydoskolky.blogspot.cz/2013/06/omalovanka-cinska-vlajka.html>

Omalovánky [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://omalovanky.luksoft.cz/kvetiny/ruze-A4.php>

Online omalovánky [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: https://www.onlineomalovanky.cz/Omalov%C3%A1nky-st%C3%A1tn%C3%AD-sv%C3%A1tek_2.html

Předškoláci [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.predskolaci.cz/den-matek/6372/dm12-kytice-pro-maminku>

Předškoláci [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.predskolaci.cz/tag/snezenka>

Předškoláci [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.predskolaci.cz/kvetinky/1523>

ZŠ Dobřichovice [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: http://old.zsdoberichovice.cz/ukoly/informatika/image/mal_vlajky_omal.bmp

Řešení: cv. 5 – красный цвет

11.2.7 Slovní zásoba 3

Rozšíření slovní zásoby: ОВОЩИ И ФРУКТЫ

морковь

чеснок

лук

редиска

перец

огурец

цветная капуста

брокколи

кукуруза

картошка

помидор

латук

цукіни

горошок

порей

перец чили

апельсин

мандарин

грейпфрут

лимон

лайм

киви

ананас

кокос

банан

груша

персик

слива

яблоко

абрикос

арбуз

черешня

черника

клубника

малина

1. Какой ваш (не)любимый вид овощей и фруктов?

2. Есть у вас аллергия на овощи или фрукты?

11.2.8 Metodický list ke slovní zásobě 3

Anotace: Materiál Slovní zásoba 3 je určen jako doplnění 4. lekce učebnice Raduga po-novomu 4. Cílem je poskytnout studentům učební materiál, který svou náročností odpovídá střední škole. Vzhledem k naprosté přehlednosti ilustračních obrázků je zvolen způsob prezentace slovní zásoby prostřednictvím obrazového materiálu. Jako doplněk k uvedené slovní zásobě slouží pracovní list týkající se ruské národní kuchyně.

Klíčová slova: ovoce, zelenina

Cíle: osvojení slovní zásoby týkající ovoce a zeleniny

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: společná prezentace slovní zásoby

Časová náročnost: 15 minut

Potřebné pomůcky: -

Reflexe: zkoušení

Očekávané výstupy: žák ovládá základní slovní zásobu na téma ovoce, zelenina

Rozvíjené kompetence: kompetence k učení, lexikální kompetence

Použité zdroje:

Vegetables vocabulary. *Pinterest* [online]. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z:
<https://cz.pinterest.com/pin/353954851940496002/>

Name of Vegetables, Flowers n Fruits in English and Nepali Language. *Imnepal* [online]. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z:
<http://www.imnepal.com/name-of-vegetables-flowers-n-fruits-in-english-and-nepali-language/>

11.2.9 Pracovní list 4

Словарь к тексту

- **углеводы** = сахариды
- **жиры** = липиды
- **сырые овощи** = неварёные овощи
- **нонсенс** = глупость, ерунда
- **котлеты** = кушанье из рубленого или молотого мяса/ рыбы
- **отбивные** = мясо отбитое молотком
- **вермишель** = макаронное изделие
- **питательные элементы** = элементы, кт. необходимые для роста организма
- **хозяин/ хозяйка** = владелец дома
- **начинка** = то, что кладётся внутри пирога, конфет
- **лакомство** = сладости

1. Pokuste se odhadnout význam nových slov.

Pro kontrolu použijte slovník.

- гриб.....
шампиньон.....
гриб-зонтик.....
мухомор.....

Pracovní list: Русская кухня

Некоторые особенности. Русская кухня – одна из самых популярных и широко распространённых в мире. Русская кухня обязана снабжать нас энергией и теплом, чтобы зимой мы не чувствовали дискомфорта. Это объясняет то, что основными компонентами русской кухни являются **углеводы** и **жиры**. Русская национальная кухня нечасто использует **сырые овощи** и фрукты, но предпочитает их обрабатывать на огне.

Супы. Русская национальная кухня предлагает суп в качестве первого блюда в обеде или ужине. Вообще такие супы, какие едим мы, являются **нонсенсом** для многих национальностей. Французы понимают под супом бульон и при виде нашего борща не могут сдержать удивления. Бульоны мы тоже делаем, но они популярностью не пользуются, если только человек не болеет.

Мясные блюда. Из-за сурового климата мясо в нашей кухне присутствует практически везде. Наверное только русская национальная кухня может похвастаться таким количеством кушаний на базисе мяса или с его добавлением. В основном **котлеты**, **отбивные** и гуляши подаются с картофелем и **вермишелью**.

Горячие рыбные блюда. Наряду с мясом, популярностью пользовалась и рыба. Рыба полезна, богата фосфором и прочими **питательными элементами**, она и очень вкусная. На территории Российской Федерации находят много видов рыбы, что позволяет значительно разнообразить рецепты.

Выпечка. Если вас интересует отечественная национальная кухня, помните, особое место здесь отводится выпечке. Издавна на Руси гостей встречали хлебом и солью, если в избе часто пеклись пироги, это означало, что материальные дела у **хозяев** идут хорошо. **Начинкой** для этого **лакомства** могли выступать и ягоды, и грибы, и мясо, и творог.

2. Pokuste se odhadnout význam nových slov.

Pro kontrolu použijte slovník.

треска
макрель
сардина
тунец
лосось

осётр
форель
кари
щука
сом

устрица.....
креветка.....
краб.....
лангуста.....
омар
морская капуста.....

3. Přiřaďte názvy plodů k obrázkům.

1

2

3

4

а) малина

в) черника

д) клубника

б) ежевика

г) смородина

5

4. Vyřešte hádanky. Použijte slovník.

А) С виду он похож на зонтик,
Только меньше во сто крат.
Коль гроза на горизонте,
Он бывает очень рад.
Если дождик и тепло,
Он считает - повезло!

В) А вот кто-то важный
На беленькой ножке.
Он в лесу стоял,
Никто его не брал,
В красной шапке модной,
Никуда не годный.

Б) У кого шапка без головы, а нога без сапога?

11.2.10 Metodický list k pracovnímu listu 4

Anotace: Pracovní list 4: Русская кухня je koncipován jako doplnění 4. lekce učebnice Raduga po-novomu 4. Cílem je rozšíření a procvičení nové slovní zásoby týkající se stravování, článek dále obsahuje některé informace týkající se ruských realii. Pracovní list obsahuje rusko-ruský glosář neznámých slov. Cvičení 1, 2 jsou zaměřena na rozšíření slovní zásoby a práci se slovníkem. Cvičení 3 je zaměřeno na rozšíření a procvičení slovní zásoby. Cvičení 4 je doplňkové cvičení, které obsahuje tři tematické hádanky. Předpokládá se, že k jejich rozluštění budou studenti potřebovat slovník.

Klíčová slova: ruská kuchyně, ryby, houby, lesní plody

Cíle: rozšíření slovní zásoby týkající se stravování

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: práce s textem, individuální práce

Časová náročnost: 45 minut

Potřebné pomůcky: slovník

Očekávané výstupy: rozšíření slovní zásoby

Rozvíjené kompetence: lexikální kompetence, porozumění textu

Použité zdroje:

Pinterest [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z:
<https://cz.pinterest.com/asdm1920/aprendiendo-idiomas/>

Pinterest [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z:
<https://cz.pinterest.com/pin/302515299956446920/>

Путеводитель по вкусной жизни [online]. [cit. 2018-05-23]. Dostupné z:
<http://kafe.ua/kuhnya-mira/russkaya-kuhnya/russkaya-natscional-naya-kuhnya.html>

Загадки [online]. [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: <http://zagadki1.ru/zagadka/s-vidu-on-pohozh-na-zontik.htm>

Řešení: cv. 4 А) гриб; Б) гриб; В) мухомор

12. Jazyková interference

Příbuznost ruštiny a češtiny z jedné strany ulehčuje a z druhé strany ztěžuje osvojení slovní zásoby. V tomto případě hovoříme o pozitivní a negativní jazykové interferenci. Jazyková příbuznost zasahuje do všech jazykových oblastí, tj. do fonetiky, grafiky, ortografie, gramatiky i lexiky.

V případě lexiky *nemalým problémem bývají tzv. zrádná slova, tj. slova, která mají v různých jazycích shodnou etymologii a obdobnou formu, dostala však v důsledku různého jazykového nebo civilizačního vývoje různý význam nebo různé zabarvení.*⁹³

Při potírání mezijazykové interference se autorce osvědčil konfrontační postup, při kterém dochází k porovnání slov v cizím a rodném jazyce. Autorka práce vypracovala pracovní list, který prezentuje slovní zásobu, která bývá pro české studenty obtížně osvojitelná. Cílem je poskytnout studentům přehledný učební materiál.

⁹³ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 140.

12.1 Pracovní list 5

Pracovní list: Problematická slovíčka

муж	пóлка
мужчина	магазин
жена	газета
женщина	наконец
холостой	конечно
свободный	угол
красный	уголь
красивый	овоци
семья	фрукты
фамилия	чёрствый
час	свежий
часы	кафе
время	кофе
место		
город		
крепкий		
ужасный		
другой		
второй		
быстрый		
неделя		
воскресенье		
жизнь		
живот		
стол		
стул		
страна		
сторона/страница		
полька		

12.2 Metodický list k pracovnímu listu 5

Anotace: Pracovní list 5: Problematická slovíčka je koncipován jako doplnění prvního dílu učebnice Raduga po-novomu 1. Cílem je poukázat na negativní interferenci rodného jazyka na příkladu běžně používaných a vysoce frekventovaných slov.

Klíčová slova: negativní jazyková interference

Cíle: osvojení problematické slovní zásoby

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: společné představení slovní zásoby

Časová náročnost: 20 minut

Potřebné pomůcky: slovník

Očekávané výstupy: žák si osvojí problematickou slovní zásobu

Rozvíjené kompetence: lexikální kompetence

Použité zdroje: -

13. Nácvik řečových dovedností

Cílem výuky cizího jazyka by vždy měla být schopnost se aktivně dorozumět. Tento cíl je možno realizovat prostřednictvím nácviku řečových dovedností. *Řečovými dovednostmi rozumíme schopnost používat cizího jazyka za účelem komunikace, a to buď v oblasti zvukové nebo psané podoby jazyka, buď receptivním nebo aktivním způsobem⁹⁴.*

13.1 Nácvik řečových dovedností ve vybraných učebnicích

Učební soubor Raduga je z velké části zaměřen zejména na komunikativní kompetence, nicméně je možné říci, že úroveň textů neodpovídá stupni obtížnosti žádoucímu na středních školách a na gymnázia. Komunikativní úlohy často postrádají praktický komunikativní účel a často působí dojmem, že jsou začleněny pouze proto, aby autoři dostáli komunikativnímu cíli učebnice.

Učebnice RNPS je svým zaměřením orientována zejména na prezentaci a procvičení gramatických jevů, většina cvičení je koncipována jako drilové úlohy. Pro nácvik řečových dovedností proto tato učebnice není vhodná.

Učební soubor Klass! vhodně kombinuje náročnost lexikálních i gramatických prvků, přičemž je zaměřen na reálné komunikativní cíle. Učební soubor Klass! je orientován na současnou problematiku, která je zároveň graficky zajímavě zpracovaná a pro studenty tematicky přitažlivá. Při tvorbě následujících pracovních listů autorka vycházela zejména z metod a principů, které jsou použity v učebnici Klass!. Oproti učebnímu souboru Klass! se autorka snažila o větší míru grafické přehlednosti.

⁹⁴ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 186.

13.2 Návrh, jak procvičovat řečové dovednosti

Následující pracovní listy jsou zaměřeny zejména na situace, kterým mohou být studenti vystaveni v reálném životě a které vyžadují nejen porozumění jazykovým prostředkům, ale též schopnost orientace v dané situaci. Pracovní listy jsou navrženy tak, že dochází k nácviku několika řečových dovedností najednou. Pracovní listy dále reflektují potřeby a zájmy studentů.

Pracovní listy jsou záměrně koncipovány na vyšší jazykové úrovni. Cílem není ani tak rozšířit slovní zásobu studentů (nepředpokládá se stoprocentní zvládnutí prezentované lexiky), naopak záměrem textů je naučit studenty efektivně se orientovat i ve složitějších textech tak, aby byl splněn praktický komunikativní cíl. Není žádoucí, aby studenti při práci s níže uvedenými materiály používali slovník, případně aby jim vyučující text překládal. Možné je využití online aplikací, které studenti využívají v běžném životě (online slovník atd.) a které by mohli reálně mít k dispozici v dané situaci. V případě přetrvávajících obtíží při porozumění je možné objasnění problematické slovní zásoby vyučujícím za podmínky, že bude použit cílový jazyk.

Pracovní list 6 je zaměřen na zvládnutí řečových situací, které mohou nastat v případě online nakupování. Materiál je zaměřen na základní orientaci v prostředí webových stránek, na získání základní terminologie k danému tématu a zejména pak na dovednosti čtení a ústního projevu. Na obdobném principu je koncipován též pracovní list 7, který je zaměřen na zvládnutí řečových situací, které jsou spjaty s předpovědí počasí. V tomto pracovním listu je kladen důraz na propojení témat, která si studenti osvojili již dříve (oblečení, volný čas).

Pracovní list 8 je zaměřen na zvládnutí řečových situací, které se týkají sociálních sítí. Pracovní list je zaměřen na základní orientaci v prostředí aplikace Facebook a dále pak na nácvik dovednosti čtení a psaného projevu.

Pracovní list 9 je zaměřen na zvládnutí řečových situací, které se týkají stravování v restauraci. V tomto případě je kladen důraz zejména na porozumění textu a ústní projev. Očekává se další využití prezentovaného materiálu k sestavení vlastních rolových situací a polostrukturovaných rozhovorů.

13.2.1 Pracovní list 6

Pracovní list: ТВОЕ ИНТЕРНЕТ-МАГАЗИН

8 (800) 555-56-96

ЖЕНЩИНЫ
МУЖЧИНЫ
ДЕТИ
СКИДКИ
НОВИНКИ
МАГАЗИНЫ

ТВОЕ

- это яркий бренд модной одежды для энергичных и жизнерадостных людей

Подарочные карты

Как угадать с подарком? Как подарить именно то, что нужно? Подарочные карты «ТВОЕ» - ты всегда угадываешь верно.

Категория
Размер
Цвет
Стоимость
Сезон

Женщины

ОДЕЖДА

- Верхняя одежда 10
- Вязанный трикотаж 47
- Джемпер 41
- Кардиган 9
- Водолазка 15
- Толстовка 44
- Блузка/ Рубашка 9
- Поло 3
- Футболка 72
- Футболка (без принта) 1
- Майка 6
- Топ 39
- Платье 29
- Брюки 26
- Леггинсы 16
- Шорты 3
- Комбинезон 5
- Пижама 8
- Ночная сорочка 14
- Халат 2
- Трусы 52
- Носки 170

БЕЛЬЕ

- Бюстгальтер 8
- Трусы 52
- Колготки 2
- Носки 170
- Гольфы 2

АКСЕССУАРЫ

- Шапки/ Шарфы 35
- Перчатки 4
- Варежки 17

Мужчины

ОДЕЖДА

- Вязанный трикотаж 5
- Джемпер 5
- Водолазка 3
- Толстовка 30
- Рубашка/ Сорочка 1
- Поло 13
- Футболка 29
- Футболка (без принта) 14
- Брюки/ Джинсы 34
- Шорты 3
- Трусы 8
- Носки 5

БЕЛЬЕ

- Трусы 8
- Носки 5

АКСЕССУАРЫ

- Шапки/ Шарфы 6
- Бейсболка 4
- Перчатки 3

Сортировать: Цена Новизна

ТОТАЛЬНАЯ РАСПРОДАЖА!

%

1-299 руб. 999.-

2-450 руб. 1 499.-

1-199 руб. 899.-

990 руб. 790.-

2-990 руб. 1 900.-

-42%

Рубашка/Сорочка

1 199 руб. 699 руб.

ВЫБЕРИ РАЗМЕР

НАЛИЧИЕ В МАГАЗИНЕ

ОТЛОЖИТЬ

Новое

Верхняя одежда

2 999 руб.

ВЫБЕРИ РАЗМЕР

НАЛИЧИЕ В МАГАЗИНЕ

ОТЛОЖИТЬ

Таблица цветов и размеров

S	M	L	XL
46	48	50	52

Таблица цветов и размеров

XS	S	M	L	XL
42	44	46	48	50

Однотонная куртка с длинными рукавами, застёжка на молнию, высокий воротник, два кармана по бокам.

79

1. Что это? Дополн слова k obrázkům.

подарочная карта, бренд, скидка, размер, корзина, цвет

.....

.....

.....

XS	S	M	L	XL
42	44	46	48	50

.....

.....

.....

2. Spojte česká a ruská slova.

barva		застёжка на молнию
zip		карман
župan		цвет
mikina		стоимость
rolák		водолазка
kapsa		толстовка
cena		халат

3. Rozříd'te slova do sloupců dle významu.

шапка, колготки, носки, кофта, шарф, куртка, бюстгальтер, перчатки, пальто, толстовка

вёрхняя одежда	бельё	аксессуары

Как сделать заказ?

1. Зарегистрируйся

2. Выбери товар и размер

3. Перейди в корзину

4. Выбери способ оплаты

5. Выбери способ доставки

ОФОРМИТЬ

6. Нажми оформить заказ

7. Подтверди заказ

8. Получи заказ

Регистрация

Основная информация*

Имя* Фамилия*

Эл. почта*

Пароль*

Дополнительная информация

Мобильный

Дата рождения

день месяц год

Пол

Женщина Мужчина

Адрес*

Вернуть товар? Легко!

В течение 7 дней после покупки клиент должен вернуть товар и отправить его обратно. После получения товара компанией «ТВОЕ» компания переводит деньги, потраченные за покупку, в течение 10-ти календарных дней.

Причины для возврата товара:

- 1) не подошёл размер;
- 2) товар выглядит иначе, чем на сайте;
- 3) не устраивает качество товара;
- 4) не устраивает внешний вид товара (цвет, фасон).

Причины для возврата по ошибке компании «ТВОЕ»:

- 1) неправильная комплектация заказа;
- 2) наличие дефекта/брака.

В случае неправильной комплектации заказа или наличия дефекта стоимость обратной доставки Почтой России оплачивает Продавец.

ДОСТАВИМ
как тебе удобнее

Почта России. При оплате заказа в почтовом отделении, Почтой России взимается комиссия. Отслеживать статус доставки своего заказа ты можешь через систему мониторинга по [этой ссылке](#).

Курьерская доставка. Наша организация обеспечивает доставку по Москве, Санкт-Петербургу и еще сотням других городов России. При заказе до 13.00 (по Москве), срок доставки считается со дня заказа.

4. V tomto cvičení vás čeká rozhovor ve dvojici. Jeden ze dvojice bude vystupovat jako zaměstnanec obchodu, druhý jako zákazník. Představte si následující situace:

a) Vysvětľujete babičce, jak má objednat zboží. Zmiňte následující body:

- registrace
- výběr zboží (velikost, barva)
- způsob platby
- způsob doručení

Зарегистрируйся

б) Voláte na zákaznickou linku a reklamujete zboží. Zmiňte následující body:

- špatná velikost
- kdy bylo zboží zakoupeno
- požádejte o zaslání větší velikosti
- zeptejte se, kdy vám bude zboží doručeno

XS	S	M	L	XL
42	44	46	48	50

в) Voláte na zákaznickou linku a žádáte vrácení peněz. Zmiňte následující body:

- jste nespokojeni se službami
- zboží bylo dodáno pozdě
- zásilka nebyla kompletní
- žádáte vrácení peněz

г) Voláte na zákaznickou linku a chcete změnit dodací adresu. Zmiňte následující body:

- původní dodací adresu
- novou dodací adresu
- zeptejte se, kdy bude zboží doručeno

ДОСТАВИМ
как тебе удобнее

5. Porozumění textu. Jsou následující odpovědi správné – да или нет?

В течение 7 дней после покупки клиент может вернуть товар.	☒	☒
В случае неправильной комплектации заказа обратная доставка для клиента бесплатна .	☐	☐
Причина для возврата товара - не устраивает внешний вид товара.	☐	☐
Номер телефона - необязательная информация.	☐	☐

13.2.2 Metodický list k pracovnímu listu 6

Anotace: Pracovní list 6: ТВОЕ ИНТЕРНЕТ-МАГАЗИН je koncipován jako doplnění 4. lekce učebnice Raduga po-novomu 2. Cílem je poukázat na praktické využití ruštiny při on-line nakupování s důrazem na širší slovní zásoby. Pracovní list reflektuje reálný vzhled webové stránky online obchodu s oblečením. Porozumění jednotlivým záložkám je na intuitivní bázi, důležité je zejména pasivní ovládnutí slovní zásoby s důrazem na porozumění textu. Práce s pracovním listem by měla co nejvíce reflektovat reálnou situaci – online nákup.

Cvičení 1 je orientováno na porozumění textu, cvičení 2, 3 jsou zaměřena na procvičení slovní zásoby. Cvičení 4 je zaměřeno na procvičení komunikativních dovedností studentů, zejména pak slouží k nácvičku strukturovaného rozhovoru, který je součástí ústní části maturitní zkoušky. Cvičení 5 je zaměřeno na porozumění textu.

Klíčová slova: nakupování, oblečení, internetový obchod, porozumění textu

Cíle: osvojení slovní zásoby týkající se on-line nakupování

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: individuální práce, práce ve dvojici, strukturovaný rozhovor

Časová náročnost: 90 minut

Potřebné pomůcky: -

Očekávané výstupy: žák získá schopnost orientace v online obchodě v ruském jazyce

Rozvíjené kompetence: komunikativní kompetence, lexikální kompetence

Použité zdroje: ТВОЕ ИНТЕРНЕТ-МАГАЗИН [online]. [cit. 2018-05-22]. Dostupné z: <https://tvoe.ru/>

13.2.3 Pracovní list 7

Pracovní list: Прогноз погоды

1. Vyzkoušejte si roli televizního hlasatele. Vycházejte z výše uvedené předpovědi počasí.

2. Porozumění textu. Jsou následující odpovědi správné – да или нет?
	☒	☒
a) В среду вечером будет гроза.	☐	☐
б) Закат солнца будет в 04:57.	☐	☐
в) Температура воздуха будет в понедельник выше чем в среду.	☐	☐
г) В конце месяца температура повышается.	☐	☐

3. V tomto cvičení vás čeká rozhovor ve dvojici. Vycházejte z výše uvedené předpovědi počasí. Představte si následující situace:

a) Odpovídáte kamarádovi na dotaz, jaké bude počasí o víkendu. Zmiňte následující body:

- předpověď v televizi
- předpověď je nespolehlivá
- vaše mínění o tom, jaké pravděpodobně bude počasí v neděli

b) Domlouváte s kamarádem výlet na kole. Výlet plánujete s ohledem na předpověď počasí.

Zmiňte následující body:

- kam pojedete a o jak dlouhý výlet se jedná
- jaké je ideální počasí pro tento výlet
- jaká je předpověď na následující dva dny
- shodněte se na tom, který den na výlet pojedete
- svou volbu zdůvodněte

c) Balíte si zavazadlo na týdenní dovolenou. Kamarád/ka, která jede s vámi vám telefonuje a ptá se, co si berete s sebou za oblečení. Zmiňte následující body:

- kam pojedete
- jaká je předpověď počasí na následující týden
- co si berete s sebou za oblečení
- zeptejte se, co si s sebou bude brát za oblečení kamarád/ka
- jmenujte jednu věc, kterou si s sebou brát nebudete navzdory doporučení rodičů

d) Chystáte se s rodiči na týdenní dovolenou. Zmiňte následující body:

- kam pojedete
- jaká je předpověď počasí
- co budete dělat, pokud bude hezké počasí
- shodněte se na tom, co můžete podniknout bez ohledu na počasí

13.2.4 Metodický list k pracovnímu listu 7

Anotace: Pracovní list 7: Прогноз погоды je koncipován jako doplnění 3. lekce učebnice Raduga po-novomu 5. Cílem je poukázat na praktické využití ruštiny. Cvičení 1 je zaměřeno na porozumění textu a trénink komunikačních dovedností. Cvičení 2 je zaměřeno na porozumění textu. Cvičení 3 je zaměřeno na aktivní nácvik slovní zásoby a rozvoj komunikačních dovedností.

Klíčová slova: předpověď počasí

Cíle: osvojení slovní zásoby týkající se předpovědi počasí

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: individuální práce, práce ve dvojici, strukturovaný rozhovor

Časová náročnost: 45 minut

Potřebné pomůcky: -

Očekávané výstupy: žák získá schopnost zorientovat se v předpovědi počasí

Rozvíjené kompetence: komunikativní kompetence, lexikální kompetence

Použité zdroje: *Sinoptik* [online]. [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: <https://sinoptik.ua/%D0%BF%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B0-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D1%86-%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5>

Řešení: cv. 3 a) ✗; б) ✗; в) ✓; г) ✓

13.2.5 Pracovní list 8

Эл. адрес или телефон

Пароль

Не выходить из системы [Забыли пароль?](#)

Facebook помогает вам всегда оставаться на связи и общаться со своими знакомыми.

Регистрация

Это бесплатно и всегда будет бесплатно.

День рождения

День Месяц Год Для чего необходимо указывать дату рождения?

Женский Мужской

Нажимая кнопку «Регистрация», вы соглашаетесь с нашими [Условиями использования](#) и подтверждаете, что ознакомились с нашей [Политикой использования данных](#), включая использование файлов «cookie».

1. Prohlédněte si úvodní stránku sociální sítě Facebook v ruském jazyce.

a) Přeložte následující text.

Нажимая кнопку «Регистрация», вы соглашаетесь с нашими
Условиями использования и подтверждаете, что
ознакомились с нашей Политикой использования данных,
включая использование файлов «cookie».

2. Zkuste si vyplnit registrační formulář dle instrukcí.

Регистрация

Это бесплатно и всегда будет бесплатно.

Имя Фамилия

Эл. адрес или номер моб. телефона

Повторно введите ваш эл. адрес или ном...

Новый пароль

День рождения

День Месяц Год Для чего необходимо указывать дату рождения?

Женский Мужской

Ищите людей, места или предметы

Вероника Главная Найти друзей

Статус Фото/видео Создать фотоаль...

О чем вы думаете?

Друзья Опубликовать

Недавние Запросы Отметить все как прочитанные · Новое сообщение на переписку

Павел 12:47

Мария 9:22 Какое было домашнее задание, пожалуйста?

Катя 57 мин · *

Интернет - это добровольный отказ от свободы с правом переписки

Нравится Комментарий Поделиться

6 человекам это нравится.

Написать комментарий ...

3. Napiště komentář ke statusu Káti.

Скрыть публикацию
Видеть меньше подобных публикаций

Отменить подписку на обновления
Не показывать публикации, но остаться друзьями

Скрыть все
Не показывать публикации этой Страницы

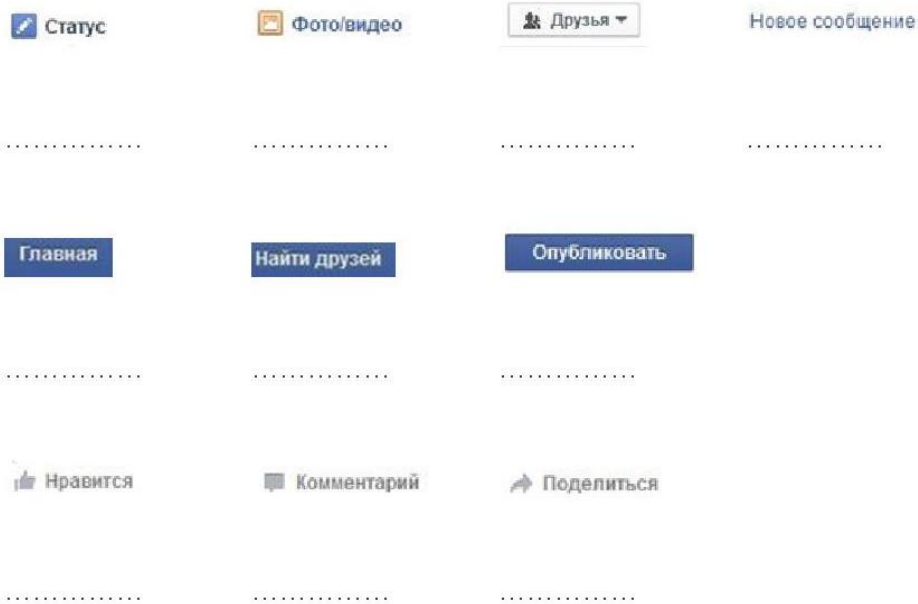
Михаил сегодня празднует день рождения

РЕКОМЕНДУЕМЫЕ СТРАНИЦЫ Все

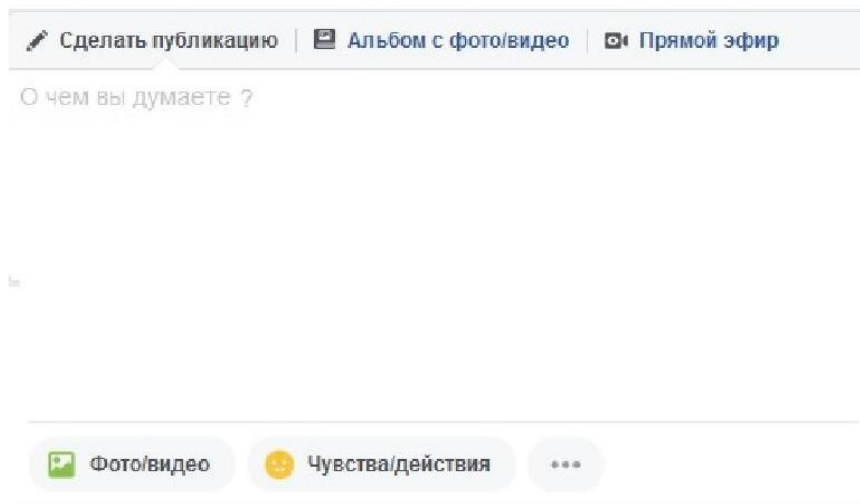
Нравится

Русский · Конфиденциальность · Условия использования · Файлы «cookie» · Реклама · Выбор рекламы · Ещё

4. Přeložte názvy ikon do češtiny.

5. Aktualizujte svůj status. Co se vám honí hlavou?

Информация

Общие сведения

Работа и образование

Места, где вы жили

Контактная и основная информация

Семья и отношения

Информация о вас

События из жизни

Укажите место работы 📅 11 августа 1992 г.

СЕМЕЙНОЕ ПОЛОЖЕНИЕ

Без пары

Живет в Градец-Кралове

5 родственников

КОНТАКТНАЯ ИНФОРМАЦИЯ

Эл. адрес 2 эл. письма скрыто из хроники

[+ Добавьте мобильный телефон](#)

[+ Добавьте адрес](#)

6. Porozumění textu. Jsou následující odpovědi správné – да или нет?

	да	нет
а) Вероника живёт в Праге.	☐	☐
б) У Вероники 5 родственников.	☐	☐
в) Вероника родилась летом.	☐	☐
г) Вероника в браке.	☐	☐
д) Вероника выполнила место работы.	☐	☐

7. Přřaďte slovíčka k obrázkům.

						а) Ха-Ха!	б) Нравится
1	2	3	4	5	6	в) Ух ты!	д) Супер
						г) Возмутительно	
						е) Сочувствую	

8. Přřaďte slovíčka k obrázkům.

					а) значок «Большой палец вверх»	
1	2	3	4	5	б) добавить фото	в) добавить файлы
					г) выберите смайлик	д) сделайте фото

13.2.6 Metodický list k pracovnímu listu 8

Anotace: Pracovní list 8: Sociální síť je koncipován jako doplnění 8. lekce učebnice Raduga po-novomu 1. Cílem je poukázat na praktické využití ruštiny s ohledem na zájmy studentů. Cvičení 1, 2, 4, 7, 8 jsou zaměřena na porozumění textu, cvičení 3 a 5 jsou zaměřena na psaný projev, cvičení 6 je zaměřeno na porozumění textu.

Klíčová slova: sociální síť, facebook, zpráva, osobní informace

Cíle: osvojení slovní zásoby týkající se sociálních sítí

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: společná práce, individuální práce

Časová náročnost: 45 minut

Potřebné pomůcky: počítačová učebna (výhodou)

Očekávané výstupy: žák získá schopnost orientace na sociální síti v ruském jazyce

Rozvíjené kompetence: komunikativní kompetence, lexikální kompetence

Použité zdroje: *Facebook* [online]. [cit. 2017-09-11]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/>

Řešení: cv. 6: a) ✗; б) ✓; в) ✓; г) ✗; д) ✗

cv. 7: 1б; 2д; 3а; 4в; 5е; 6г

cv. 8: 1б; 2а; 3г; 4в; 5д

13.2.7 Pracovní list 9

МЕНЮ

1. Прочтите si jídelní lístek.
2. Najděte neznámá slova ve slovníku. Pokud máte k dispozici, využijte verzi pro mobilní telefony/online verzi.
3. Co byste si objednali?
4. Vyzkoušejte si rozhovor ve dvojici. Jeden ze dvojice bude vystupovat jako číšník, druhý jako zákazník.

НАПИТКИ

COCA-COLA / FANTA / SPRITE	300ml	2200
COCA-COLA / FANTA / SPRITE	0.5 л	5500
COCA-COLA / FANTA / SPRITE	1.5 л	9000
RED BULL	0.33 л	10000
ВОНАФЛА	0.5 л	1500
СОКИ В АССОРТИМЕНТЕ	300ml	2500
СОКИ В АССОРТИМЕНТЕ	1 л	8000

Свежевыжатые соки (300 мл)

Гранатовый	15000
Апельсиновый	15000
Морковно - яблочный	8000
Морковный	5000
Яблочный	8000

ПАСТА

ПЕННЕ КАРБОНАРА
бекон, сливочный соус
--- 12000 сум ---

СПАГЕТТИ БОЛОНЬЕЗ
говяжий фарш, томаты, красное вино
--- 12000 сум ---

СПАГЕТТИ АРАБЬЯТА
томаты, красный острый перец
--- 12000 сум ---

ФЕТТУЧИНИ С КУРИЦЕЙ
куриное филе, грибы, сливочный соус
--- 12000 сум ---

ТЕЛЯТИНА

МЯСО ПО-ФРАНЦУЗСКИ
говяжья вырезка, томаты, сыр
--- 14000 сум ---

МЯСО ПО-ДОМАШНЕМУ
телячья вырезка с жареной картошкой
--- 14000 сум ---

СТЕЙК КЛАССИЧЕСКИЙ
3 вида прожарки
--- 25000 сум ---

МЯСО С ОВОЩАМИ
телятина, овощи по сезону
--- 16000 сум ---

ПТИЦА

КУРИЦА С ГРИБАМИ
куриное филе, грибы, сливки
--- 15000 сум ---

РУЛЕТ ИЗ КУРИНОЙ ГРУДКИ
Куриное филе, бекон, чернослив (приготовлено на пару)
--- 15000 сум ---

КУРИНАЯ ГРУДКА С КУРАГОЙ
куриное филе, курага, миндаль
--- 15000 сум ---

КУРИЦА С ОВОЩАМИ
овощи по сезону
--- 15000 сум ---

КОФЕ

ЭСПРЕССО
подается со стаканом воды
--- 6000 сум ---

АМЕРИКАНО
--- 6000 сум ---

КАПУЧИНО
--- 7500 сум ---

КАПУЧИНО
--- 9000 сум ---

ЛАТЕ МАКИАТО
--- 7500 сум ---

ГОРЯЧИЙ ШОКОЛАД
--- 10000 сум ---

АЙС КОФЕ
--- 7000 сум ---

ДЕСЕРТЫ

ТОРТ "ЗАХЕР"
порция 6000 сум *целый* 65000 сум

ТОРТ "ШОКОЛАДНО-КОФЕЙНЫЙ"
порция 5500 сум *целый* 60000 сум

ТОРТ "ТИРАМИСУ"
порция 6000 сум *целый* 60000 сум

ТОРТ "ФРУКТОВЫЙ"
порция 5000 сум *целый* 55000 сум

ОРЕХОВЫЙ ПИРОГ
порция 4000 сум *целый* 35000 сум

ЯБЛОЧНЫЙ ПИРОГ
порция 4000 сум *целый* 30000 сум

АМЕРИКАНСКИЙ ЧИЗКЕЙК
порция 5000 сум *целый* 50000 сум

13.2.8 Metodický list k pracovnímu listu 9

Anotace: Pracovní list 9: Меню je koncipován jako doplnění 4. lekce učebnice Raduga po-novomu 4. Cílem je poukázat na praktické využití ruštiny při stravování v restauraci s důrazem na šíři slovní zásoby a praktickou komunikaci. Pracovní list reflektuje reálný vzhled menu. Porozumění jednotlivým položkám menu je na intuitivní bázi, důležité je zejména pasivní ovládnutí slovní zásoby s důrazem na porozumění textu. K porozumění je též možné využít online verze slovníku, případně mobilní aplikace. Studenti by měli pro práci se slovní zásobou využít jen ty zdroje, které mohou být v dané situaci reálně dostupné. Práce s pracovním listem by měla co nejvíce reflektovat reálnou situaci – stravování v restauraci.

Cvičení 1 je orientováno na orientaci v textu, cvičení 2 je orientováno na práci se slovníkem v elektronické podobě, cvičení 3 a 4 jsou orientována na procvičení komunikativních dovedností, je možné je využít k nácviku strukturovaného rozhovoru, který je součástí ústní části maturitní zkoušky.

Poznámka: Pracovní list obsahuje též psací azbuku. Na této jazykové úrovni autorka práce očekává osvojení grafické i psací podoby azbuky.

Klíčová slova: restaurace, menu, stravování, jídlo a nápoje, porozumění textu

Cíle: orientace v jídelním lístku

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: individuální práce, práce ve dvojici, strukturovaný rozhovor

Časová náročnost: 45 minut

Potřebné pomůcky: online slovník

Očekávané výstupy: žák získá schopnost objednat si v restauraci

Rozvíjené kompetence: komunikativní kompetence, lexikální kompetence

Použité zdroje: Меню. *Angel's Cafe* [online]. [cit. 2018-05-24]. Dostupné z: <http://angels.uz/menyu-angel-s-caf>

14. Gramatika

V této kapitole se autorka snaží popsat svůj přístup k výuce gramatických jevů v ruském jazyce. Vzhledem k tomu, že ruština je jazykem syntetickým, který má velmi bohatá schémata pro skloňování i časování autorka považuje za zcela zásadní věnovat dostatečnou pozornost efektivní prezentaci gramatických jevů, jejich logické posloupnosti a zejména pak aktivnímu osvojení gramatických jevů v mluvném i psaném projevu. *Zautomatizované ovládnání gramatických jevů a struktur je jedním ze základních předpokladů získání komunikativní kompetence.⁹⁵ Porušování mluvnických norem, projevující se morfologickými a syntaktickými chybami, vede ve svých důsledcích k nesnázím při dorozumívání.⁹⁶*

Gramatické prostředky je nutné používat automaticky na základě osvojených návyků.⁹⁷ V procesu výuky zastávají důležitou roli cvičení zaměřená na osvojení gramatických jevů a získání gramatických návyků. Objasnění gramatických jevů je neodmyslitelně spjata s upevněním gramatických návyků.⁹⁸ Osvojení teorie gramatiky není cílem výuky, ale prostředkem, napomáhajícím rychlému a účelnému osvojení tvorby gramatických struktur.⁹⁹

V procesu komunikace je gramatika neodmyslitelně spjata s lexikou. Gramatika v tomto případě představuje repertoár prostředků, s jejichž pomocí dochází k vyjádření vztahů mezi předměty. V podmínkách české školy je výuka gramatiky podřízena komunikativnímu cíli. Orientace na komunikativní cíl ve výuce ruského jazyka předpokládá takový způsob organizace učiva, při kterém se žák může aktivně účastnit procesu komunikace. Komplexní charakter řeči vyžaduje současné použití různých slovních druhů a morfologických a syntaktických jevů.¹⁰⁰

⁹⁵ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 145.

⁹⁶ JELÍNEK, Stanislav a kol. *Kapitoly z metodiky vyučování ruštině*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981, s. 79.

⁹⁷ PURM, Radko a kol. *Didaktika ruského jazyka: Vybrané kapitoly*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003, s. 60. Přeloženo autorkou.

⁹⁸ Tamtéž, s. 65–67. Přeloženo autorkou.

⁹⁹ Tamtéž, s. 57. Přeloženo autorkou.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 65–67. Přeloženo autorkou.

*Výběr a posloupnost gramatického učiva jsou určeny vzdělávacím programem jednotlivých typů škol a konkretizují se za pomoci učebnice.*¹⁰¹

Při posuzování učebnic autorka postupuje dle hledisek, které uvádí Hendrich:

1. sémantické hledisko; gramatické jevy jsou řazeny dle potřeb tématu, které vyžaduje adekvátní lexikální materiál modelovaný určitými gramatickými prostředky;
2. frekvenční hledisko; determinuje prioritu v pořadí pro ty jevy, které mají větší frekvenci výskytu;
3. náročnost tvoření gramatických jevů; jevy tvořené jednoduchým způsobem mají přednost před složitějšími konstrukcemi;
4. priorita shodných jazykových jevů; jevy shodné či podobné mateřskému jazyku mají přednost;
5. priorita prerekvizitních jevů; jevy nezbytné k tvorbě složitějších struktur mají přednost.¹⁰²

Z hlediska praktického užití jazyka pak Hendrich uvádí následující faktory, které zásadně ovlivňují pořadí probíraných gramatických jevů:

6. rozsah upotřebitelnosti;
7. pravidelnost daného jevu;
8. frekvence výskytu daného jevu.¹⁰³

¹⁰¹ PURM, Radko a kol. *Didaktika ruského jazyka: Vybrané kapitoly*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003, s. 65–67. Přeloženo autorkou.

¹⁰² HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 151–152.

¹⁰³ Tamtéž, s. 146.

14.1 Prezentace gramatiky ve vybraných učebnicích

V úvodu této kapitoly je nutné zmínit, že porovnání gramatických přístupů bylo vypracováno na vybraných příkladech. Vzhledem k rozsahu diplomové práce není možné pokrýt tuto problematiku v celé její šíři. Níže uvedené příklady proto reflektují určité techniky a postupy, které autorka považuje za obzvláště důležité nebo typické pro daný učební soubor.

V učebním souboru Raduga je gramatický materiál uváděn v souladu s hledisky, která uvádí Henrich. Výhodou učebního souboru Raduga je fakt, že jeho součástí je pracovní sešit, je zde proto relativní dostatek prostoru pro nácvik gramatických jevů. Didaktické zpracování pracovního sešitu je nicméně nepříliš kvalitní. Zadáání u jednotlivých cvičení je často matoucí, rozsah cvičení je vzhledem ke grafickému zpracování malý a obsah je často založen na pouhém memorování vstupních textů. Cvičení zaměřená na tvorbu gramatických jevů jsou často pouhou formalitou, při které student používá stále stejné paradigma bez nutnosti věnovat pozornost kontextu.

Rozsah gramatického materiálu prezentovaného v učebním souboru Raduga je z hlediska kvantity i kvality nedostačující. Hlavní nevýhoda spočívá v tom, že gramatické jevy jsou prezentovány odděleně a neuceleně, což je pro studenty matoucí a zároveň tato skutečnost rapidně snižuje náročnost prezentované látky. Jako příklad může být použit způsob, jakým učebnice přistupuje k prezentaci skloňování osobních zájmen. Ačkoli skloňování osobních zájmen není z hlediska osvojení náročné a je možné se spolehnout na pozitivní jazykový transfer, učebnice prezentuje skloňování osobních zájmen postupně v průběhu stran 62–125 a v rozmezí lekcí 4–8. Osobní zájmena v 1. a v 3. pádu jsou prezentována ve čtvrté lekci, osobní zájmena v 1., 2. a 3. pádu jsou prezentována v páté lekci, 4. pád je představen v lekci šesté a zbytek paradigmatu je prezentován v lekci osmé. Obdobné členění by dávalo smysl v případě prezentace gramatického materiálu, který je obtížně osvojitelný, nikoli v případě elementárního učiva. Vzhledem k vysoké míře podobnosti s češtinou nečiní osvojení tohoto gramatického jevu českým studentům větší potíže.

V učebním souboru Raduga tedy dochází k osvojení úplného paradigmatu skloňování osobních zájmen až na samém konci prvního dílu učebnice, což je dle autorky neadekvátní. Následkem pozdní prezentace uceleného paradigmatu jsou studenti schopni vytvářet pouze ty nejjednodušší větné konstrukce, které jsou založeny na memorování frází.

Dalším příkladem nepříliš logického členění gramatického materiálu může být přístup k prezentaci časování sloves. S ohledem na tematické potřeby je logické, že jsou poměrně brzy představena nepravidelná slovesa *жить, хотеть*, nicméně autorka zde postrádá zdůraznění role těchto sloves v systému. Je důležité zdůraznit, že se jedná o slovesa, jejichž paradigma časování je nepravidelné a studenti si musí tato slovesa zapamatovat. Ve třetí lekci jsou představena slovesa *знать* a *говорить*, jejichž paradigma časování je pravidelné (typ I, II), nicméně opět chybí informace o zařazení těchto sloves do systému. Představení systému časování je prezentováno až v lekci sedmé na vzorech *читать, говорить*. Na místo toho, aby byl studentům ve třetí lekci poskytnut vzor, dle kterého budou schopni časovat rozsáhlé množství sloves jsou jejich jazykové prostředky omezeny absencí prezentovaných vzorů, což je dle názoru autorky vysoce neefektivní.

Vzhledem k tomu, že *zautomatizované ovládnutí gramatických jevů a struktur je jedním ze základních předpokladů získání komunikativní kompetence*,¹⁰⁴ je nezbytné, aby učební soubor poskytoval dostatečnou oporu při osvojování gramatických návyků. Tento předpoklad však v učebním souboru Raduga není splněn v dostatečné míře. Dle názoru autorky je gramatické učivo v učebním souboru Raduga prezentováno nelogicky, neuceleně a v rozsahu, který neodpovídá schopnostem studentů středních škol.

V učebnici RNPS je gramatický materiál prezentován též v souladu s faktory, které uvádí Hendrich. Rozsah a náročnost prezentovaných gramatických jevů je adekvátní pro použití na středních školách a gymnáziích. Gramatické jevy jsou prezentovány přehledně a systematicky a jejich řazení je dle autorky práce optimální.

Jako příklad optimální náročnosti může být uvedena prezentace skloňování osobních zájmen. Skloňování osobních zájmen *он, оно, она, они* ve všech pádech je

¹⁰⁴ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 145.

prezentováno v páté lekci na straně 67, bezprostředně po ovládnutí grafické podoby jazyka, zatímco v učebním souboru Raduga dochází k osvojení tohoto gramatického jevu v daném rozsahu až na straně 125.

Za zmínku stojí též způsob, kterým učebnice přistupuje k prezentaci sloves: nejdříve jsou představeny tvary minulého a budoucího času, teprve následně je představeno paradigma pro časování typu I, II. Učebnice se snaží využívat větné struktury, které sloveso buď zcela vynechávají nebo umožňují použití infinitivu. Na rozdíl od učebních souborů Raduga a Klass! učebnice prezentuje paradigma skloňování zpravidla ve všech pádech jednotného čísla, později je prezentováno paradigma skloňování v množném čísle. Výhoda toho přístupu spočívá zejména v tom, že je studentům poskytnut ucelený přehled gramatických jevů, přičemž nejsou konfrontováni s poznatky vytrženými z kontextu.

Učebnice Ruština nejen pro samouky dále obsahuje souhrn probíraných gramatických jevů v přehledných tabulkách. Učebnice však bohužel neobsahuje pracovní sešit, v některých případech zde proto není dostatečný prostor pro nácvik.

V učebnici Klass! je gramatický materiál prezentován v souladu s principy, které uvádí Hendrich. Rozsah a náročnost prezentovaných gramatických jevů je adekvátní pro použití na středních školách a gymnáziích. V některých případech je však patrná tendence ke členění gramatického materiálu podobně jako je tomu v učebním souboru Raduga (prezentace pouze určitých pádů apod.), což má negativní vliv na systematizaci gramatických jevů. Orientace v gramatických jevech je znesnadněna též grafickým zpracováním učebnice, které je sice vizuálně velmi přitažlivé, ale místy nepřehledné a matoucí. Učebnice však na závěrečných stranách obsahuje i přehled gramatiky, který tuto skutečnost kompenzuje.

Učebnice Klass! obsahuje integrovaný pracovní sešit, který poskytuje dostatek prostoru pro nácvik gramatických a jiných jevů.

Z hlediska prezentace gramatických jevů a jejich optimální posloupnosti by autorka doporučila, na základě výše uvedených argumentů, učebnici RNPS, případně učební soubor Klass!. Učební soubor Raduga považuje autorka z hlediska náročnosti a posloupnosti gramatických jevů jako nevhodný pro výuku na středních školách.

14.2 Návrh, jak prezentovat gramatické jevy

Dle názoru autorky je zautomatizování gramatických návyků základem úspěšného osvojení cizího jazyka. Na základě zkušeností se skupinovou i individuální výukou se autorka přiklonila k prezentaci gramatiky za pomoci tabulek, schémat a vzorů.

Vzhledem k orientaci na komunikativní cíl je dle autorky podceňována role gramatiky při výuce ruského jazyka. Metody použité v níže uvedených materiálech jsou zaměřeny na zautomatizování gramatických návyků, přičemž se předpokládá využití metody drilu.

Gramatický přehled 1 není nikterak přelomovým materiálem, autorka zde využila k prezentaci gramatickou tabulku, která je běžná v každé učebnici. Autorka by však ráda poukázala na ručně psané poznámky, které naznačují způsob prezentace daného jevu. Ačkoli dané paradigma pro ženský rod zahrnuje pouze vzory: школа, неделя, je důležité poukázat na určité fenomény, které se těchto vzorů týkají. Mezi tyto jevy patří zejména skloňování podstatných jmen mužského rodu zakončených na koncovku -а/-я (папа, дядя), dále pak role přízvuku v koncovce při skloňování podstatných jmen typu (дача, душа). Autorka považuje za důležité, aby se prezentace těchto ne zcela typických gramatických jevů neodkládala. Dle názoru autorky je nutné prezentovat tyto jevy okamžitě po základním osvojení základních paradigmat. Pokud studentům poskytneme relevantní vysvětlení pro jevy, které ze své perspektivy považují za nepravdivé, usnadníme tak orientaci v systému paradigmat. Dalším možným řešením je naprostá eliminace jevů, které mohou působit rušivě v učebních textech.

Základní prioritou samozřejmě nadále zůstává ovládnutí pravidelných gramatických jevů, nicméně nemělo by se stát, že si student nebude vědom existence výjimek z prezentovaného pravidla. Vzhledem k vyšším nárokům, které jsou spjaty s prezentací gramatických jevů je nutné poskytnout též větší prostor pro nácvik těchto jevů. Tímto se dostáváme zpět k nutnosti zařadit do výuky drilová cvičení (viz Pracovní listy 10, 11, 12).

Pracovní listy 10, 11, 12 jsou zaměřeny na nácvik skloňování podstatných jmen v jednotném čísle. Před počátkem práce s pracovními listy autorka doporučuje připomenout studentům pádové otázky. Dle zkušeností autorky s individuální i skupinovou výukou dětí i dospělých způsobuje nejvíce problémů neznalost pádových otázek. Autorka doporučuje prezentovat pádové otázky v cílovém jazyce, což napomáhá intuitivnímu výběru správného gramatického tvaru, zejména v případě skloňování osobních zájmen. Porovnejte:

1. pád: Кто? Что? – Он.
2. pád: Без кого? Без чего? – Без него.
3. pád: Кому? Чему? – Ему.
4. pád: Вижу кого? Вижу что? – Вижу его.
6. pád: О ком? О чем? – О нем.
7. pád: С кем? С чем? – С ним.

Znalost pádových otázek je zásadní pro porozumění dalším gramatickým jevům, které jsou spjaty se skloňováním podstatných jmen: paradigma skloňování u (ne)životných podstatných jmen mužského rodu, skloňování podstatných jmen typu сердце, душа aj.

Gramatický přehled 2 poskytuje přehled paradigmát časování nepravidelných sloves v přítomném čase. Tabulka dále obsahuje tvary minulého času a rozkazovací způsob, u sloves je označen přízvuk. Pro účely této práce autorka uvádí pouze fragment celého přehledu (více viz ČÁRA, Vladimír a kol. *Ruská mluvnice pro střední školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, 197 s.). Dle názoru autorky je vhodné prezentaci a výuku nepravidelných sloves uchopit tak, jak je tomu zvykem při výuce anglického jazyka. Tato metoda spočívá v tom, že studentům předložíme ucelený přehled nepravidelných sloves a paradigmát jejich časování, který odpovídá jejich jazykové úrovni. Hlavní výhoda spočívá ve vysoké míře přehlednosti. Očekává se postupné osvojování nepravidelných sloves dle potřeb tématu a dle zákona frekvence a lexikálních požadavků. Slovesa je možno sdružovat do skupin na základě jejich gramatické podobnosti.

14.2.1 Gramatický přehled 1

ж, ш, щ, ь, ъ
 да́ка → с да́кой
 ду́ма → с ду́мой

SOUHRN SKLOŇOVÁNÍ (sg.)

автомобиль -
 м. род - и:
 трамвай, герой

дедушка
нара,
дядя

ženský rod

	tvrdý vzor	měkký vzor	koncovky
1.	шко́ла	неде́ля	-А/-Я
2.	шко́лы	неде́ли	-Ы/-И
3.	шко́ле	неде́ле	-Е
4.	шко́лу	неде́лю	-У/-Ю
6.	о шко́ле	о неде́ле	-Е
7.	шко́лой	неде́лей	-ОЙ/-ЕЙ

mužský rod *парень*
инструктор

	tvrdý vzor	měkký vzor	koncovky
1.	заво́д	автомо́биль	-
2.	заво́да	автомо́биля	-А/-Я
3.	заво́ду	автомо́билю	-У/-Ю
4.	заво́д	автомо́биль	-/-
5.	ма́льчика	писа́теля	-А/-Я
6.	о заво́де	автомо́биле	-Е
7.	заво́дом	автомо́билем	-ОМ/-ЕМ

střední rod

	tvrdý vzor	měkký vzor	koncovky
1.	сло́во	воскресе́нье	-О/-Е
2.	сло́ва	воскресе́нья	-А/-Я
3.	сло́ву	воскресе́нью	-У/-Ю
4.	сло́во	воскресе́нье	-О/-Е
6.	о сло́ве	о воскресе́нье	-Е
7.	сло́вом	воскресе́нием	-ОМ/-ЕМ

пло́щадь *сад, настил,*
подпись, носы,
есть, любовь,
жидкость

	пло́щадь	koncovky
1.	пло́щадь	- ь
2.	пло́щади	- И
3.	пло́щади	- И
4.	пло́щадь	- ь
6.	о пло́щади	- И
7.	пло́щадью	- ЪЮ

14.2.2 Metodický list ke gramatickému přehledu 1

Anotace: Gramatický přehled 1 obsahuje paradigma skloňování pro vzory школа, неделя, завод, автомобиль, слово, воскресенье, площадь. Předpokladem je, že učitel doplní tabulkové přehledy komentářem týkající se pravopisu a dalších gramatických jevů, které jsou s paradigmaty spjaté. S tabulkou je nutno aktivně pracovat, vysvětlit principy tvoření paradigmat v souvislosti s fonetickými a ortografickými pravidly.

Klíčová slova: skloňování, podstatná jména, vzory, jednotné číslo

Cíle: utřídění paradigmat skloňování

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: společná prezentace

Časová náročnost: 30 minut

Potřebné pomůcky: -

Očekávané výstupy: žák získá přehled o základních paradigmatech skloňování v jednotném čísle

Rozvíjené kompetence: gramatická kompetence

Použité zdroje: -

14.2.3 Pracovní list 10

SKLOŇOVÁNÍ PODSTATNÝCH JMEN

Vyskloňujte: команда, дядя, няня, чашка, тётя, коллега, деревня

Оdpovídejте на отázky podle vzoru. *С кем? - (дóчка) → С дóчкой.*

1. Без когó? - (пáпа) 2. О чём? - (свáдьба) 3. К комú? - (няня) 4. С чем? - (картóшка) 5. Без чегó? - (тáйна) 6. К комú? - (невéста) 7. Из чегó? - (кóжа) 8. О чём? - (комáнда) 9. Без когó? - (тётя) 10. К чемú? - (дерéвня) 11. О ком? - (дéдушка) 12. С чем? - (чáшка) 13. О ком? - (дýдя)

Slova v závorkách dejte do správného tvaru.

1. В (шкóла) ўчит наш знакомýй. 2. С éтой (жéнщина) мы встрéтились в пáрке. 3. Он женился на (красáвица). 4. В (Прáга и Москвá) мы ужé бýли нéсколько раз. 5. К вáшей (женá) мы зайдём зáвтра ўтром. 6. Вчерá мы видели вáшу подрúгу (Мáша) 7. Дéти гуляли по пáрку с (няня). 8. К их (дóчка) мы зайдём на слéдующей (недéля). 9. Мы познакомились с красáвой (чéшка). 10. У (тётя Тáня и дýдя Вítя) родилáсь дéвочка. 11. В сýбботу мы с (дéдушка) пойдём в лес за грибáми. 12. Ты ужé купила (племáница) подáрок? 13. В (дерéвня) живýт гостеприимные лýди. 14. Деловые партнёры пригласили (коллéга) на ўжин.

Vyskloňujte: пáмятник, совет, эконо́мист, брак, сын, гóрод

Оdpovídejте на отázky podle vzoru. *С кем? - (Максím) → С Максímом.*

1. Комú? - (сын) 2. О чём? - (теáтр) 3. С кем? - (внук) 4. Без чегó? - (ноутбúк) 5. О ком? (сын) 6. Комú? - (гóрод) 7. К чемú? - (клуб) 8. Без когó? (брат Вáцлав) 9. О чём - (гóрод) 10. Без когó? - (Виктор) 11. С чем? - (журнáл) 12. С кем? - (друг) 13. О ком? - (Ивáн) 14. Без чегó? - (комплимéнт)

Vyskloňujte: учите́ль, портфéль, преподавáтель, ла́герь, гость, словáрь

Slova v závorkách dejte do správného tvaru.

1. Ученики́ бесéдовали с (учите́ль). 2. Ско́лько книг у тебá в (портфéль)? 3. Родите́ли проща́лись с (гость). 4. Я занима́юсь литератúрой сам, без (преподавáтель). 5. В (ла́герь) у нас был костёр, мы жáрили картóшку и играли на гитарé. 6. Пáпа отпра́вился в óтпуск на своём (автомобíль). 7. Сего́дня нýжно позвонить (зять). 8. Мы погово́рим с кáждым (жíteль) éтого городкá. 9. У (любитeль) городскóх вечерíнок богáтая прогрáмма. 10. Э́того слóва в (словарь) нет.

Vyskloňujte: léto, dětство, mlóko, víno, jábloko, blýdo

Odpovídejte na otázky podle vzoru. *С чем? - (молоко) → С молоко́м.*

1. О чём? - (блюдо) 2. Без чего? - (дерево) 3. К чему?- (место) 4. С чем? - (масло) 5. К чему? - (слово) 6. О чём? - (письмо) 7. С чем? - (окно) 8. Без чего? - (вино) 9. В чём? - (дétство) 10. Из чего? - (молоко)

1. Дети пили чай с (молоко). 2. На (дерево) сидела ворона. 3. В (письмо) друг писал о школе. 4. Этот стол из (дерево) 5. Они кушали хлеб с (масло). 6. Мальчик мыл руки без (мыло). 7. В (яблоко) был червяк. 8. Туристы говорили о моравском (вино) 9. Мы сидели на этом (место). 10. Это блюдо из (тесто) и яблок. 11. В (дétство) она часто плакала. 12. На (лицо) у них была улыбка.

14.2.4 Metodický list k pracovnímu listu 10

Anotace: Pracovní list 10: Skloňování podstatných jmen je určen k aktivnímu procvičení skloňování podstatných jmen v jednotném čísle. Cvičení jsou koncipována jako drilová, očekává se automatizace návyků.

Klíčová slova: skloňování, podstatná jména, jednotné číslo

Cíle: získání automatických návyků spjatých s paradigmaty skloňování

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: individuální práce, společná kontrola

Časová náročnost: 30 minut

Potřebné pomůcky: -

Očekávané výstupy: žák získá automatizované návyky

Rozvíjené kompetence: gramatická kompetence

Použité zdroje:

BELYNTSEVA, Olga: *Učebnice současné ruštiny*. Brno: Computer Press, 2009, s. 56–57.

BELYNTSEVA, Olga: *Učebnice současné ruštiny*. Brno: Computer Press, 2009, s. 90.

BELYNTSEVA, Olga: *Učebnice současné ruštiny*. Brno: Computer Press, 2009, s. 105.

Řešení: -

14.2.5 Pracovní list 11

SKLOŇOVÁNÍ PŘÍDAVNÝCH JMEN

TVRDÝ VZOR. Slovní spojení dejte do správného tvaru.

- a)** Без когó? Без чегó? ⇒ успешный бизнесмэн, типичный вопрóс, умный сын; нóвая ученица, мálенькая кóмната, современная мýзыка; мálенькое зёркало
- б)** Комý? Чемý? ⇒ чéшский гóрод, глúпый муж, полéзный продúкт; старáя сýмка, красíвая дéвушка; вкуóсное молоко, рúсское зóлото
- в)** О кóм? О чём? ⇒ незабывáемый прázдник, старýй портфéль, холостóй брат; длíнная рекá, интерéсная кнíга, печёная картóшка; чéшское слóво, мálенькое окнó
- г)** С кем? С чем? ⇒ дешёвый билéт, вáжный гость, дорогóй автомобилъ; любíмая женá; морáвское винó, вáжное дéло

Slovní spojení v závorce dejte do správného tvaru.

1. говорить о (чéстный человек) 2. встречáться с (солиднýй партнёр) 3. занимáться (нóвый вид спóрта) 4. жить в (большáя квартíра) 5. работáть в (современнýй кóмплекс) 6. бесéдовать с (красíвая дéвушка) 7. сомневáться в (старýй мéтод) 8. считáться (успéшный специалист) 9. ждáть (америкáнский профéссор) 10. учíться в (москóвская шкóла) 11. купáться в (чíстое óзеро) 12. увлекáться (квартíрный диза́йн)

МЁККÝ VZOR. Slovní spojení dejte do správného tvaru.

- a)** Без когó? Без чегó? ⇒ послéдний концéрт, свéжий вóздух, любящий муж; послéдняя недéля, хорóшая прогрáмма, лётняя погóда; послéднее мы́ло, хорóшее молоко
- б)** Комý? Чемý? ⇒ бýвший муж, зíмний сад, свéжий хлеб; осéнняя мóда, бúдущая работá; послéднее мéсто
- в)** О кóм? О чём? ⇒ бúдущий ромán, весéнный тур, послéдний гость; зíмняя олимпиада, хорóшая чáшка, бýвшая ученица; хорóщее здорóвье, осéнное нéбо
- г)** С кем? С чем? ⇒ хорóший велосипéд, бúдущий мéнеджер; любящая женá, послéдняя недéля; зíмнее úтро, бýвшее прáвило

Slovní spojení v závorce dejte do správného tvaru.

1. говорить о (зíмняя олимпиада) 2. встречáться с (бúдущий мéнеджер) 3. занимáться (осéнняя мóда) 4. бесéдовать с (бýвшая ученица) 5. сомневáться в (бýвшее прáвило) 6. ждáть (любящая женá) 7. катáться на (хорóший велосипéд)

14.2.6 Metodický list k pracovnímu listu 11

Anotace: Pracovní list 11: Skloňování přídavných jmen je určen k aktivnímu procvičení skloňování přídavných jmen v jednotném čísle. Cvičení jsou koncipována jako drilová, očekává se automatizace návyků.

Klíčová slova: skloňování, přídavná jména, jednotné číslo

Cíle: získání automatických návyků spjatých s paradigmaty skloňování př. jmen

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: individuální práce, společná kontrola

Časová náročnost: 30 minut

Potřebné pomůcky: -

Očekávané výstupy: žák získá automatizované návyky

Rozvíjené kompetence: gramatická kompetence

Použité zdroje: BELYNTSEVA, Olga: *Učebnice současné ruštiny*. Brno: Computer Press, 2009, s. 112–113.

Řešení: -

14.2.7 Pracovní list 12

Есть и пить

1. a) Dejte sloveso do správného tvaru přítomného času.

1. В России часто (есть) жирные блюда. 2. Чехи (есть) мало овощей. 3. Я (есть) три раза в день. 4. Вы (есть) чеснок? 5. Неужели ты (съесть) такую большую порцию? 6. Дети, (есть) больше фруктов! 7. Мама (есть) только фрукты и овощи. 8. Мы (съесть) всё, что нам принесут. 9. Не (есть) так много! 10. Что ты (есть)? 11. Почему ты не (есть) огурец? 12. Каждый день Мария (есть) салат из свежих помидоров. 13. Мы (есть), чтобы жить, а не живём, чтобы есть. 14. Дети не (есть) лук.

1. b) Dejte sloveso do správného tvaru minulého času.

1. Кто из вас уже (есть) борщ? 2. Вчера дети почти ничего не (есть). 3. Кто (съесть) моё мороженое? 4. Вы уже (есть)? 5. Я уже (поесть) в закусочной. 6. Миша, ты (съесть) банан? 7. Я сегодня плохо (поесть) утром. 8. Я никогда не (есть) блины. 9. Студенты (есть) в столовой.

2. a) Dejte sloveso do správného tvaru přítomného času.

1. В Чехии (пить) пиво, а в Китае – чай. 2. Родители не (бить) своих детей. 3. Сегодня мы (выпить) за здоровье. 4. Мы (лить) в бутылку вино. 5. Давайте (выпить) за ваше здоровье. 6. Мама (пить) витамины. 7. Таблетки он (запить) водой. 8. В Испании (лить) дожди. 9. Часы (бить) двенадцать. 10. Коллеги не (пить) алкогольные напитки. 11. Этот кофе я (выпить). 12. (Налить) мне стакан сока! 13. Вы (пить) пиво? 14. Подождите, я только (напиться). 15. Не (пить) холодную воду!

2. b) Dejte sloveso do správného tvaru minulého času.

1. Я (выпить) всё молоко. 2. Часы (бить) двенадцать. 3. Мама (зашить) дыру в кармане. 4. С кем вы (пить) кофе? 5. Кто (залить) цветник? 6. Юрий (пролить) вино на скатерть. 7. Я уже (напиться) воды. 8. Этот мужчина (бить) своих детей. 9. Нападающий (бить) по воротам.

14.2.8 Metodický list k pracovnímu listu 12

Anotace: Pracovní list *есть, пить* je koncipován jako doplnění ke 4. lekci učebnice Raduga po-novomu 4. Pracovní list je určen k aktivnímu procvičení časování sloves *есть, пить*. Cvičení jsou koncipována jako drilová, očekává se automatizace návyků.

Klíčová slova: časování, nepravidelná slovesa, jíst, pít

Cíle: časování sloves *есть, пить*

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: individuální práce

Časová náročnost: 30 minut

Potřebné pomůcky: -

Očekávané výstupy: žák ovládne časování sloves *есть, пить*

Rozvíjené kompetence: gramatická kompetence

Použité zdroje: BELYNTSEVA, Olga: *Učebnice současné ruštiny*. Brno: Computer Press, 2009, s. 126–127.

BELYNTSEVA, Olga: *Učebnice současné ruštiny*. Brno: Computer Press, 2009, s. 214.

Řešení: -

14.2.9 Gramatický přehled 2

INFINITIV	PŘEKLAD	PŘÍTOMNÝ ČAS	MINULÝ ČAS	ROZKAZ
жить	žít	живу́, живёшь, живёт, живём, живёте, живу́т	жил, жила́, -о, -и	живи́!
быть	být	б́уду, б́удешь, б́удет, б́удем, б́удете, б́удут	был, была́, б́ыло, б́ыли	буди́!
идти́	jít	иду́, идёшь, идёт, идём, идёте, иду́т	шёл, шла, шло, шли	иди́!
хотеть	chtít	хочу́, хочешь, хочет, хотим, хотите, хотят	хотёл, -а, -о, -и	жела́й!
ждать	čekat	жду, ждёшь, ждёт, ждём, ждёте, ждут	ждал, ждала́, -о, -и	жди́!
ехать	jet	еду́, едешь, едет, едем, едете, едут	ехал, -а, -о, -и	поезжа́й!
есть	jíst	ем, ешь, ест, е́дим, е́дите, е́дят	ел, ела, ёло, ёли	еши́!
дава́ть	dávat	даю́, даёшь, даёт, даём, даёте, даю́т	дава́л, -а, -о, -и	дава́й!
сдава́ть	dělat, skládat	сдаю́, сдаёшь, сдаёт, сдаём, сдаёте, сдаю́т	сдава́л, -а, -о, -и	сдава́й!
преподава́ть	vyučovat	преподаю́, преподаёшь, преподаёт, преподаём, преподаёте, преподаю́т	преподава́л, -а, -о, - и	преподава́й!
дать	dát	дам, дашь, даст, да́дим, да́дите, да́дут	дал, дала́, -о, -и	дай́!
сдать	udělat, složit	сдам, сдашь, сдаст, сда́дим, сда́дите, сда́дут	сдал, сдала́, -о, -и	сдай́!
переда́ть	předat	переда́м, переда́шь, переда́ст, переда́дим, переда́дите, переда́дут	пе́редал, -а́, -о, -и	переда́й!

14.2.10 Metodický list ke gramatickému přehledu 2

Anotace: Gramatický přehled 2 obsahuje seznam frekventovaných nepravidelných sloves. Cílem je poskytnout studentům přehled sloves, která svým paradigmatickým časováním neodpovídají vzorům uvedeným v učebnici. Očekává se automatizované osvojení jednotlivých paradigmat.

Klíčová slova: časování, nepravidelná slovesa

Cíle: utřídění paradigmat časování

Věková skupina: studenti SŠ, žáci vyšších ročníků víceletých gymnázií

Organizace učební činnosti: společná prezentace

Časová náročnost: 15 minut

Potřebné pomůcky: -

Očekávané výstupy: žák získá přehled o základních paradigmatických časováních nepravidelných sloves

Rozvíjené kompetence: gramatická kompetence

Použité zdroje: ČÁRA, Vladimír a kol. *Ruská mluvnice pro střední školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, s. 84–89.

15. Návrh posloupnosti učiva

Na základě zkušeností s individuální výukou autorka sestavila návrh posloupnosti učiva s ohledem na logickou návaznost a provázanost gramatických jevů a lexiky. Níže uvedená posloupnost učiva, jeho rozsah a použité metody vycházejí z principů zmiňovaných v této diplomové práci. Rozsah učiva pokrývá úroveň A1 dle SERR. Definice této úrovně je následující:

A1

*Rozumí známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a umí tyto výrazy a fráze používat. Umí představit sebe a ostatní a klást jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o místě, kde žije, o lidech, které zná, a věcech, které vlastní, a na podobné otázky umí odpovídat. Dokáže se jednoduchým způsobem domluvit, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochoten mu/jí pomoci.*¹⁰⁵

V případě výběru a stanovení posloupnosti gramatických jevů autorka zohledňuje pozměněná hlediska, která uvádí Henrich:

1. náročnost a podobnost mateřskému jazyku;
2. priorita prerekvizitních jevů;
3. frekvenční hledisko;
4. sémantické hledisko.¹⁰⁶

V případě lexiky autorka částečně zohledňuje hlediska, která uvádí Hendrich, nicméně výchozím parametrem je provázanost s gramatickými jevy, následuje sémantické hledisko. Hlediska jsou zohledňována v tomto pořadí:

1. provázanost s gramatickými jevy;
2. sémantické hledisko;
3. účelnost a rentabilita osvojení;
4. frekvence výskytu.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Společný evropský referenční rámec pro jazyky. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2017-11-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>

¹⁰⁶ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 151–152.

¹⁰⁷ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, s. 146.

Cílem čtyř úvodních lekcí je osvojení grafického systému ruského jazyka a techniky čtení a psaní. Autorka klade důraz na to, aby byl učební materiál uspořádán tak, aby bylo možné prezentovat základní gramatické jevy. Výběr lexiky v úvodních lekcích se snaží reflektovat, vzhledem k omezeným grafickým prostředkům, zejména první dvě hlediska: provázanost s gramatickými jevy a sémantické hledisko.

Prezentované pořadí grafémů bylo převzato z učebního souboru Raduga pouze s malými úpravami, které umožňují vyšší gramatickou náročnost. Oproti učebnímu souboru Raduga autorka uvádí grafémy *Xx*, *Eě* dříve, což umožňuje prezentovat paradigma skloňování osobních zájmen již ve 2. lekci. Úskalím osvojení grafické podoby jazyka se podrobně věnuje kapitola číslo 9 Grafika, fonetika a ortografie.

Ve druhé lekci je prezentováno paradigma skloňování osobních zájmen: я, ты, он, она, оно, мы, вы, они. Osvojení dovednosti skloňovat osobní zájmena je dle názoru autorky prerekvizitou pro účelné osvojení elementárních frází typu: *Как тебя/его/её зовут? Что тебе надо/нужно? Сколько кому лет? У меня...* Autorka upřednostňuje představení uceleného paradigmatu před memorováním jednotlivých frází. Náročnost osvojení paradigmatu je snížena díky pozitivní jazykové interferenci. Vzhledem k potřebnosti aktivně procvičovat skloňování osobních zájmen je zde prezentována problematika slovního spojení *мне надо/нужно*. Prezentace tohoto gramatického jevu klade nulové nároky na schopnost skloňování podstatných jmen a časování sloves. Dále si studenti osvojí základní zdvořilostní fráze spjaté s řečovými situacemi: pozdrav, seznámení apod.

Ve třetí lekci je zakončena prezentace grafického systému ruského jazyka. Lekce je zaměřena na osvojení elementární slovní zásoby: osobní údaje, dny v týdnu, názvy měsíců, číslovky 1-100. Dále je rozvíjena schopnost skloňovat osobní zájmena. K procvičení číslovek slouží matematické operace.

Čtvrtá lekce je zaměřena na prezentaci základních fonetických a ortografických jevů. Dále je lekce zaměřena na získání schopnosti psát na počítači v ruském jazyce, což má kompenzovat pozdější prezentaci psací formy azbuky. Tato lekce zároveň slouží jako lekce opakovací.

Pátá lekce je zaměřena na téma rodina. V lekci je prezentován minulý čas pravidelných sloves, přičemž důraz je kladen na pozitivní mezijazykový transfer. V souvislosti s uvedením minulého času je zde též prezentována problematika formálního oslovení.

V šesté lekci je prezentováno nepravidelné sloveso *быть* a princip tvorby budoucího času u nedokonavých sloves. Dále je zde prezentováno paradigma skloňování podstatných jmen typu *школа/ неделя* v jednotném čísle. Výběr prezentovaného gramatického materiálu reflektuje pozitivní mezijazykový transfer. Prezentace složeného budoucího času klade pouze minimální nároky na schopnost časování sloves, a to vzhledem k použití infinitivu v daných větných konstrukcích.

V sedmé lekci jsou prezentovány vzory pro časování prvního a druhého typu (*читать, говорить*). Důraz je kladen zejména na osvojení daných paradigmát časování. Prezentovaná lexika se týká příslušníků národa a jazyků, kterými hovoří a je určena zejména k aktivnímu procvičení slovesa *говорить*.

Osmá lekce je zaměřena na osvojení paradigmát skloňování typu *завод/ автомобиль, слово/ воскресенье* v jednotném čísle. Lekce je zaměřena na téma povolání. Studenti by měli rozšířit množství informací, které jsou schopni sdělit o své rodině.

Lekce devátá je zaměřena na časování zvratných sloves, dále je zde prezentováno sloveso *любить*. Prezentace zmiňovaných sloves je ovlivněna tematickými potřebami – tématem lekce je volný čas a zájmy.

Lekce desátá je koncipována jako lekce opakovací, měly by se zde být procvičeny všechny důležité jazykové jevy. Texty by měly reflektovat slovní zásobu prezentovanou v lekcích 1-9 a měly by ověřit schopnost aktivního porozumění.

Návrh posloupnosti učiva vychází z posuzovaných učebnic, přičemž kombinuje jejich silné stránky. Princip prezentace grafického systému byl převzat z učebního souboru *Raduga*. Prezentace fonetických a ortografických jevů reflektuje postupy použité v učebnici *RNPS*. Posloupnost gramatických jevů byla převzata též z učebnice *RNPS* a výběr lexiky reflektuje tematické okruhy učebního souboru *Klass!* Obsah a posloupnost učiva autorka upravila tak, aby reflektoval výše uvedená hlediska pro tvorbu učebních materiálů (viz strana 113).

1. lekce

- **zvuková a grafická stránka jazyka** (tiskací azbuka):
 - písmena graficky shodná s latinkou (Аа, Кк, Мм, Тт, Оо);
 - písmena graficky odlišná od latinky (Бб, Зз, Ээ);
 - zrádná písmena (Вв, Нн, Уу, Ее, Её, Яя);
 - základní poučení o přízvuku;
- **slovní zásoba:** dle prezentovaných grafémů;
- **fráze:** Кто это?
- **řečové situace:** Jak se představíte? Jak se kdo jmenuje? Kdo je to?

2. lekce

- **zvuková a grafická stránka jazyka** (tiskací azbuka):
 - písmena graficky odlišná od latinky (Гг, Дд, Ии, Йй, Лл, Пп, Чч, Шш, Жж, Ы, Ь);
 - zrádná písmena (Рр, Сс, Хх);
 - intonace tázacích a oznamovacích vět;
- **gramatika:**
 - skloňování osobních zájmen: я, ты, он, она, оно; мы, вы, они;
 - problematika надо/ нужно + infinitiv;
- **slovní zásoba:** zdvořilostní fráze; číslovky 1-10; hodiny;
- **fráze:** Как тебя зовут? Откуда он? Где мы встретимся? Когда встретимся? Что тебе надо? Что тебе нужно?
- **řečové situace:** Pozdrav a rozloučení se. Oslovení a seznamování. Představení se. Prosba a poděkování. Vyjádření potřebnosti. Základní vyjádření času.

3. lekce

- **zvuková a grafická stránka jazyka** (tiskací azbuka):
 - písmena graficky odlišná od latinky (Фф, Цц, Щщ, Юю, Ъ);
- **gramatika:** skloňování osobních zájmen
- **slovní zásoba:** číslovky 1-100; dny v týdnu; měsíce;
- **fráze:** Сколько кому лет? Какой номер телефона? У меня...
- **řečové situace:** Vyjádření věku. Osobní údaje. Matematické operace. Vyjádření vlastnictví.

4. lekce

- osvojení základních fonetických a ortografických jevů;
- psaní na počítači;
- opakování.

5. lekce

- **gramatika:**
 - minulý čas pravidelných sloves;
 - tykání/ vykání;
 - nepravidelné sloveso v přítomném čase: жить;
- **slovní zásoba:** rodina; domácí zvířata;
- **řečové situace:** Oslovení. Tykání/ vykání. Informace o rodině.

6. lekce

- **gramatika:**
 - skloňování v jednotném čísle: школа/ неделя;
 - nepravidelné sloveso: быть;
 - budoucí čas nedokonavých sloves;
- **slovní zásoba:** škola a školní předměty; rozvrh;
- **řečové situace:** Plány na víkend. Školní rozvrh. Denní režim.

7. lekce

- **gramatika:**
 - časování sloves dle vzoru: читать, говорить;
- **slovní zásoba:** státy a příslušníci národa; obyvatelé a jejich jazyky;
- **fráze:** На каком языке ты говоришь?
- **řečové situace:** Jakým jazykem hovoříte? Vyjádření (ne)porozumění.

8. lekce

- **gramatika:**
 - skloňování v jednotném čísle: завод/ автомобиль;
 - skloňování v jednotném čísle слово/ воскресенье;
- **slovní zásoba:** profese;
- **fráze:** Кем ты работаешь?
- **řečové situace:** Informace o rodině. Kde kdo pracuje? Volba povolání.

9. lekce

- **gramatika:**
 - skloňování přivlastňovacích zájmen: мой, твой, его, её, их;
 - časování zvratných sloves
 - nepravidelné sloveso v přítomném čase: любить
 - slovesná vazba играть на чём/ во что
- **fráze:** Чем ты занимаешься? Чем ты интересуешься?
- **slovní zásoba:** volný čas, sport, hudební nástroje

10. lekce

- opakování

Závěr

V rámci této diplomové práce byla zkoumána vybavenost učebnic a posloupnost učiva ve vybraných učebnicích ruského jazyka pro střední školy (Raduga, Ruština nejen pro samouky, Klass!). Hlavním cílem bylo poukázat na vhodné a nevhodné postupy, posloupnost učiva a celkové vlastnosti učebnice. Výsledkem je představení efektivních metod použitých v daných učebnicích, komentáře k řazení učební látky a nástin optimálního rozsahu učební látky. Tyto závěry jsou prezentovány v praktické části.

Ze zkoumání provedeného v této práci vyplývá, že učební soubor Raduga ponovomu je z hlediska náročnosti a organizace učiva vhodný zejména pro základní školy. Je zde ukázkovým způsobem prezentován grafický systém ruského jazyka s ohledem na komunikativní cíl ve výuce jazyka. Slovní zásoba je zpracována přehledně, nicméně mohla by mít rozsáhlejší a komplexnější charakter, který lépe odpovídá úrovni střední školy. Obrovská nevýhoda učebního souboru spočívá v členění gramatického učiva, které je často prezentováno neuceleně. Následkem toho jsou studenti schopni vytvářet pouze ty nejjednodušší větné konstrukce. Je proto otázkou, zda je skutečně naplněn komunikativní cíl učebnice, nebo zda studenti používají více či méně obměněné fráze. O učebním souboru Raduga je možné říct, že je zaměřen na komunikativní cíl, nicméně neposkytuje studentům dostatečnou oporu v podobě gramatického a lexikálního minima, která by reálně efektivní komunikaci umožňovala.

Gramatické učivo je z hlediska posloupnosti, náročnosti a přehlednosti nejlépe strukturováno v učebnici RNPS. V učebnici RNPS je patrná snaha o ucelenou a přehlednou prezentaci jazykových jevů, která vede k systematickému osvojování návyků s ohledem na jejich pozici v systému jazyka. Ačkoli učebnice klade velký důraz na osvojení gramatických jevů a jejich systematizaci, jako jediná z porovnávaných učebnic neobsahuje pracovní sešit, v některých případech zde proto není dostatečný prostor pro nácvik daných jevů. Z hlediska nácviku řečových dovedností a aktuálnosti témat je tato učebnice poměrně zastaralá a není vhodná k přípravě na maturitní zkoušku.

Učební soubor Klass! je velmi kvalitně zpracovaným učebním souborem, kterému se dá vytknout jen minimum vlastností. Témata jednotlivých lekcí jsou aktuální a zohledňují zájmy a potřeby studentů. Zároveň je zde prezentováno velké množství textů, které reflektují reálné řečové situace. Ačkoli je grafické zpracování učebního souboru Klass! považováno za jeho nejsilnější stránku, jedná se zároveň i o největší slabinu, kterou tento soubor vykazuje. Velké množství použitého grafického materiálu je v některých případech kontraproduktivní. Grafické zpracování působí rušivě zejména při prezentaci gramatických jevů a lexiky. Tabulky sloužící k systematizaci gramatických jevů v množství použitého materiálu zanikají, slovní zásoba je prezentována na minimálním prostoru s absencí českého překladu. Pokud však odhlédneme od výše zmíněných negativ, pak je učební soubor Klass! pomůckou, která efektivně napomáhá zvládnutí komunikativního cíle při výuce cizího jazyka.

Závěrem je možné říci, že učební soubor Raduga svým charakterem odpovídá spíše úrovni druhého stupně základní školy, zatímco učebnice Ruština nejen pro samouky a Klass! jsou vhodné pro výuku na středních školách a gymnáziích. Dále je možné říci, že učební soubor Klass! je modernější a lépe zpracovaný v oblasti komunikativních kompetencí a lexiky.

Na základě této práce a osobních zkušeností by autorka pro použití na středních školách doporučila použití učebního souboru Klass! s podmínkou, že bude kladen větší důraz na přehlednost při prezentaci gramatických jevů a lexiky. Je však nutné zdůraznit, že každá z uvedených učebnic má svá pozitiva a negativa. Záleží též na přístupu jednotlivých vyučujících k výuce cizího jazyka. Volba učebního souboru Klass! je v tomto případě podmíněna zejména orientací autorky na gramatickou stránku při výuce cizího jazyka s důrazem na využitelnost cizího jazyka v reálných řečových situacích.

Seznam použitých a doporučených zdrojů

Použité prameny

1. BELYNTSEVA, Olga: *Učebnice současné ruštiny*. Brno: Computer Press, 2009, 560 s. ISBN:978-80-251-2442-0.
2. ČÁRA, Vladimír a kol. *Ruská mluvnice pro střední školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, 197 s.
3. JELÍNEK, Stanislav. *Raduga 1 po-novomu*. Plzeň: FRAUS, 2008, 128 s. ISBN: 980-80-7238-659-8.
4. JELÍNEK, Stanislav. *Raduga 2 po-novomu*. Plzeň: FRAUS, 2008, 128 s. ISBN: 978-80-7238-700-7.
5. JELÍNEK, Stanislav. *Raduga 3 po-novomu*. Plzeň: FRAUS, 2009, 127 s. 978-80-7238-772-4.
6. JELÍNEK, Stanislav. *Raduga 4 po-novomu*. Plzeň: FRAUS, 2009, 128 s. ISBN: 978-80-7238-947-6.
7. NEKOLOVÁ, Věra a kol. *Ruština nejen pro samouky*. Praha: LEDA, 2002, 535 s. ISBN: 80-85927-96-9.
8. ORLOVA, Natália a kol. *Класс! 1: Ruština pro střední školy*. Praha: Klett nakladatelství, 2010, 168 s. ISBN: 978-80-739-032-1
9. ORLOVA, Natália a kol. *Класс! 2: Ruština pro střední školy*. Praha: Klett nakladatelství, 2011, 185 s. ISBN: 978-80-7397-066-6.

Použitá literatura

1. HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, 498 s.
2. JELÍNEK, Stanislav a kol. *Kapitoly z metodiky vyučování ruštině*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981, 176 s.
3. PURM, Radko a kol. *Didaktika ruského jazyka: Vybrané kapitoly*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2003, 250 s. ISBN: 80-7041-174-0.

Použité elektronické zdroje

1. *Comenia Script* [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: http://www.lencova.eu/cs/uvod/comenia_script/comenia_script_pismo
2. Jazykové úrovně. *Jazykové úrovně dle Společného evropské referenčního rámce* [online]. Brno [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <http://www.jazykove-urovne.cz/>
3. *Klett* [online]. [cit. 2018-06-01]. Dostupné z: <https://klett.cz/index.php?language=russian&csop=246&termek=1>
4. *LEDA: Ruština nejen pro samouky* [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <https://www.leda.cz/Titul-detailni-info.php?i=350>
5. Rámcové vzdělávací programy. *Jazykové úrovně dle Společného evropské referenčního rámce* [online]. Praha [cit. 2018-06-14]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>
6. Schvalovací doložky učebnic. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/schvalovaci-dolozky-ucebnic-2013>
7. Společný evropský referenční rámec pro jazyky. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>
8. *Slant* [online]. [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <https://www.slant.co/topics/512/viewpoints/1/~best-keyboard-layouts-for-programming~qwerty>
9. *Znaky na klávesnici* [online]. [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://znakynaklavesnici.cz/ruska-klavesnice>

Použité zdroje pro pracovní listy

1. BELYNTSEVA, Olga: *Učebnice současné ruštiny*. Brno: Computer Press, 2009, 560 s. ISBN:978-80-251-2442-0.
2. ČÁRA, Vladimír a kol. *Ruská mluvnice pro střední školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986, 197 s.
3. *Eschovka* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.eschovka.cz/product/?pid=465>
4. *Facebook* [online]. [cit. 2017-09-11]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/>
5. *I-creative.cz* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.i-creative.cz/2008/03/16/motylci/>
6. *I-creative.cz* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.i-creative.cz/category/letni-namety/page/4/>
7. *I-creative.cz* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.i-creative.cz/2010/01/18/detske-medaile-k-vytisknuti/>
8. *Jesančiny stránky* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://jesanka.blog.cz/>
9. Language. *Imnepal* [online]. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://www.imnepal.com/name-of-vegetables-flowers-n-fruits-in-english-and-nepali-language/>
10. Меню. *Angel's Cafe* [online]. [cit. 2018-05-24]. Dostupné z: <http://angels.uz/menyu-angel-s-caf>
11. Name of Vegetables, Flowers n Fruits in English and Nepali Language. *Imnepal* [online]. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://www.imnepal.com/name-of-vegetables-flowers-n-fruits-in-english-and-nepali-language/>
12. *Nápady do školky* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://napadydoskolky.blogspot.cz/2013/06/omalovanka-cinska-vlajka.html>
13. NEKOLOVÁ, Věra a kol. *Ruština nejen pro samouky*. Praha: LEDA, 2002, 535 s. ISBN: 80-85927-96-9.
14. *Omalovánky* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://omalovanky.luksoft.cz/kvetiny/ruze-A4.php>
15. *Online omalovánky* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: https://www.onlineomalovanky.cz/Omalov%C3%A1nky-st%C3%A1tn%C3%AD-sv%C3%A1tek_2.html

16. *Pinterest* [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/asdm1920/aprendiendo-idiomas/>
17. *Pinterest* [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/302515299956446920/>
18. *Практические упражнения по фонетике русского языка* [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/ped/kat/KRus/fonetika/ch09.html>
19. *Předškoláci* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.predskolaci.cz/den-matek/6372/dm12-kytice-pro-maminku>
20. *Předškoláci* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.predskolaci.cz/tag/snezenka>
21. *Předškoláci* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.predskolaci.cz/kvetinky/15233>
22. *Путеводитель по вкусной жизни* [online]. [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: <http://kafe.ua/kuhnya-mira/russkaya-kuhnya/russkaya-natscional-naya-kuhnya.html>
23. *Sinoptik* [online]. [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: <https://sinoptik.ua/%D0%BF%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B0-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D1%86-%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5>
24. *Slant* [online]. [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <https://www.slant.co/topics/512/viewpoints/1/~best-keyboard-layouts-for-programming~qwerty>
25. *ТВОЕ ИНТЕРНЕТ-МАГАЗИН* [online]. [cit. 2018-05-22]. Dostupné z: <https://tvoe.ru/>
26. *Vegetables vocabulary. Pinterest* [online]. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/353954851940496002/>
27. *Znaky na klávesnici* [online]. [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://znakynaklavesnici.cz/ruska-klavesnice>
28. *ZŠ Dobřichovice* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: http://old.zsdoberichovice.cz/ukoly/informatika/image/mal_vlajky_omal.bmp
29. *Загадки* [online]. [cit. 2018-05-23]. Dostupné z: <http://zagadki1.ru/zagadka/svidu-on-pohozh-na-zontik.htm>

Přílohy

Seznam příloh

Příloha 1: Presentace slovní zásoby Raduga.....	I
Příloha 2: Presentace slovní zásoby Klass!.....	II
Příloha 3: Presentace slovní zásoby Klass!.....	III
Příloha 4: Presentace slovní zásoby Klass!.....	IV
Příloha 5: Skloňování osobních zájmen.....	V
Příloha 6: Comenia Script.....	VI

Наша семья ·

банк, -а т
больница, -ы ž
врач, -а т
вуз, -а т (высшее учебное заведение)
гимназия, -ии, ž; в гимназии
дядя, -и т
жена, -ы ž
женщина, -ы ž
журналист, -а т
журналистка, -и ž
завод, -а т
***игрушка, -и ž**
или
культура, -ы ž
магазин, -а т
младший, -ая, -ие
муж, -а т
мужчина, -ы т
почему
преподаватель, -ля т
преподавательница, -ы ž
продавец, -вца т
продавщица, -ы ž
работать, -аю, -аешь, -ают
родители, -ей мн. ч.
семья, -ьи ž
старший, -ая, -ие
техникум, -а т
тетя, -и ž
учиться,
 я учусь, ты учишься, они учатся
учиться в школе
учиться в вузе
фотография, -ии ž
школа, -ы ž
экономист, -а т
эта
этот
юрист, -а т

меня интересуют
У тебя есть брат?
У меня есть брат и сестра.
У меня нет ни брата, ни сестры.

banka
 nemocnice
 lékař, lékařka
 vysoká škola
 gymnázium; na gymnáziu
 strýc
 žena, manželka
 žena
 novinář
 novinářka
 завод, továrna
 hračka
 nebo
 культура
 obchod
 mladší, nejmladší
 muž, manžel
 muž
 proč
 učitel na střední a vysoké škole
 učitelka na střední a vysoké škole
 продавец
 продавщица
 pracovat
 rodiče
 rodina
 starší, nejstarší
 střední průmyslová škola
 teta
 učít se

chodit do školy
 studovat na vysoké škole
 fotografie
 škola
 ekonom, ekonomka
 ta, tato
 ten, tento
 právník, právnička

zajímá mě
 Máš bratra?
 Mám bratra a sestru. Mám sourozence.
 Nemám bratra ani sestru. Nemám sourozence.

Jak se kdo učí nová slovíčka?

- Přečtu si je nahlas.
- Zakryji levý, pak pravý sloupec a zkontroluji, co jsem si zpatoval(a).
- Přečtu si je, pak zavřu knihu a snažím se vybavit si co nejvíce slov.
- Zapisuji si slova na lístky. Ta, která už umím, postupně vyřazuji.
- Na jednotlivá slova si vymyslím slovní spojení a věty.
- Při opakování a rozšiřování slovní zásoby mi pomáhají různé počítačové programy.

Jak se učíte slovíčka vy?

68/5

Пříloha 8: Prezentace slovní zásoby Klass!

film – фильм Vika – Вика	večer – вечер firma – фирма
Повторите слова и фразы данного урока.	
<ul style="list-style-type: none">• блузка • босоножки • брючный костюм • джемпер • джинсы • жакет• кеды • кепка • колготки • кроссовки• куртка • легинсы • макси-юбка • мини-юбка • носки • пальто • перчатки• пиджак • платье • сапоги на меху• сарафан • свитер • спортивные брюки• толстовка • топ • туфли • футболка• шапка • шарф • шорты	Фразы: На мой взгляд / Мне кажется / Я думаю, (что) ... Мне нужен, нужна, нужно, нужны ... Я надену ... (ЧТО) Я предпочитаю ... (ЧТО) Я одеваюсь со вкусом / модно / классно / хорошо / безвкусно / немодно. Тебе очень идёт ... (этот цвет). / Тебе очень идут ... (эти брюки). (Зелёный) ... - мой любимый цвет. Он/она собирается / Они собираются на пляж / в офис / на работу? / в театр.
<ul style="list-style-type: none">• безвкусный, -ая, -ое, -ые• классный, -ая, -ое, -ые• красивый, -ая, -ое, -ые• модный, -ая, -ое, -ые• нарядный, -ая, -ое, -ые• хороший, -ая, -ее, -ие	<ul style="list-style-type: none">• деловой • спортивный • унисекс • casual• белый • голубой • жёлтый• зелёный • коричневый • красный• оранжевый • розовый • серый • синий• фиолетовый • чёрный

По одежке встречают, а по уму провожают 85

109

¹⁰⁹ ORLOVA, Natálie a kol. *Klass! 2: Ruština pro střední školy*. Praha: Klett nakladatelství, 2011, s. 85.

2 Что у Даши в шкафу?

a) *Řekněte, co všechno má Dáša v šatníku.*

b) *Řekněte svůj názor.*

На мой взгляд /
Мне кажется / Я
думаю, эти джинсы
классные.

классный, -ая, -ое, -ые
красивый, -ая, -ое, -ые
немодный, -ая, -ое, -ые
безвкусный, -ая, -ое, -ые
хороший, -ая, -ее, -ие

POZOR! Придавніе ім'єно „хороший“ је м'єккє! Jeho tvary jsou:
хороший, хорошая, хорошее, хорошие!

¹¹⁰ ORLOVA, Natálie a kol. *Klass! 2: Ruština pro střední školy*. Praha: Klett nakladatelství, 2011, s. 79.

Пříloha 10: Prezentace slovní zásoby Klass!

		Slovník	
пытаться	pokoušet se	16 урок	
растяжение связей	natažené vazy	бежевый	běžový
рот <i>m</i>	ústa	безвкусный	nevkusný
ругать	nadávat	белый	bílý
рука <i>ž</i> (<i>mn.č.</i> : руки)	ruka	блузка <i>ž</i>	halenka
сбить	srazit (<i>o teplotě</i>)	босоножки <i>mn.č.</i>	sandály (<i>dámské</i>)
сидеть (за компьютером)	sedět (<i>u počítače</i>)	брюки <i>mn.č.</i>	kalhoty
спать (я сплю, ты спишь, они спят)	spát	брючный костюм <i>m</i>	kalhotový kostým
спина <i>ž</i>	záda	вкус <i>m</i> (<i>со вкусом</i>)	vkus (vkusně)
стройный	štíhlý	волосы <i>mn.č.</i>	vlasý
таблетки <i>mn.č.</i>	tablety, prášky	галстук <i>m</i>	kravata
(от боли)	(na bolest)	гардероб <i>m</i>	šatník
температура <i>ž</i>	teplota	голубой	světlemodrý
толстый	tlustý	деловой	obchodní, pracovní
упасть	upadnout	джемпер <i>m</i>	svetřík (<i>bez límce, s kulatým výstřihem nebo do V</i>)
употреблять (наркотики)	užívat (drogy)	джинсы <i>mn.č.</i>	rifle
утратить	ztratit, pozbyt	жакет <i>m</i>	sako (<i>dámské</i>)
худой	hubený	жёлтый	žlutý
Вот не везёт!	No to je smůla!	зелёный	zelený
Да что ты!	Ale prosím tě! / Ale jdi!	карий	hnědý (<i>o očích</i>)
	/ Co to povídáš?	каштановый	hnědý (<i>o vlasech</i>)
Думаю, что ничего страшного.	Myslím, že to nic není.	кеды <i>mn.č.</i>	kecky
Если ты хочешь	Jestli chceš	кепка <i>ž</i>	čepice s kšiltem
похудеть, лучше...	zhubnout, radši...	колготки <i>mn.č.</i>	punčocháče
Ничего подобного.	No to ne. / Vůbec ne.	классный	skvělý, super
Ой! Больно!	Au! To bolí!	кожаный	kožený
Он заболел.	Onemocněl.	коричневый	hnědý
/ Она заболела.	/ Onemocněla.	костюм <i>m</i> (женский)	kostým
Он простудился.	Nastydl.	костюм <i>m</i> (мужской)	oblek
/ Она простудилась.	/ Nastydla.	красивый	krásný, hezký
Он болен.	Je nemocný.	красный	červený
/ Она больна.	/ Je nemocná.	кроссовки <i>mn.č.</i>	botasky
Согласна!	Souhlasím.	купальник <i>m</i>	plavky (<i>dámské</i>)
Сочувствую! Как жаль!	To je mi líto!	куртка <i>ž</i>	bunda
Сяду на диету!	Budu držet dietu!	легинсы <i>mn.č.</i>	legíny
У него/У неё ...	(On/Ona) Má teplotu.	майка <i>ž</i>	tričko (<i>bez rukávů</i>)
(температура).		макси-юбка <i>ž</i>	maxisukně
У него/У неё болит ...	Bolí ho/ji...	милитари	military
(горло).	(v krku).	минималистичный	minimalistický
/ У него/У неё болят ...	/ Bolí ho/ji...	мини-юбка <i>ž</i>	minisukně
(зубы).	(zuby).	модный	módní, moderní

Пříloha 11: Skloňování osobních zájmen

Osobní zájmena v 1. a 3. pádě								
1. р.	Кто это?	я	ты	он	она́	мы	вы	они́
3. р.	Кому́ звони́ть?	мне	тебе́	ему́	ей	нам	вам	им

Osobní zájmena v 1., 2. a 3. pádě								
1. pád:								
	Кто это?	я	ты	он	она́	мы	вы	они́
2. pád:								
	У кого́ есть брат?	у меня́	у тебя́	у него́	у неё	у нас	у вас	у них
3. pád:								
	Кому́ звони́ть?	мне	тебе́	ему́	ей	нам	вам	им

4. pád osobních zájmen								
Кого́	меня́	тебя́	его́	её	нас	вас	их	
интересу́ет								
хима́?								
пра́вится	х	пра́вятся						
интересу́ет	х	интересу́ют						
Мне	пра́вится «Песня́ о дру́ге».			Меня́	интересу́ет рабо́та на компью́тере.			
	пра́вятся ру́сские пе́сни.				интересу́ют компью́теры.			

Skloňování osobních zájmen								
1. р.	Кто пи́шет?	я	ты	он	она́	мы	вы	они́
2. р.	У кого́ жи́ть?	у меня́	у тебя́	у него́	у неё	у нас	у вас	у них
3. р.	Кому́ звони́ть?	мне	тебе́	ему́	ей	нам	вам	им
4. р.	Кого́ звать?	меня́	тебя́	его́	её	нас	вас	их
6. р.	О ком говори́ть?	обо́ мне	о тебе́	о нём	о ней	о нас	о вас	о них
7. р.	С кем говори́ть?	со мной	с тобой	с ним	с ней	с нами́	с вами́	с ними́

Tvary zájmen **он**, **она́**, **оно́**, **они́** mají po předložkách na začátku **н**- (stejně jako v češtině), např. у него́, у неё, к нему́, к ней, о них, с ними́.
 Zájmeno **они́** označuje všechny tři rody.

112

¹¹² JELÍNEK, Stanislav. *Raduga 1 po-novomu*. Plzeň: FRAUS, 2008, s. 62 – 125.

Comenia Script **universal**

ahoj mami napojovací tahy

Eliška Katka Hynek Gusta

Michal jede domů.

Šárka má šaty.

Volně psané písmo se sklonem:

Eliška Katka Hynek Gusta

Michal jede domů.

Šárka má šaty.